

ВІСНИК

ОРГАН

ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ
ЧОТИРЬОХ СВОБІД
УКРАЇНИ

НАРОДАМ
СВОБОДА

СВОБОДА
ЛЮДИНИ

ВИДЛЕ
РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

P.O. BOX 304 ST. D
NEW YORK 3, N.Y.

СВОБОДА НАРОДАМ!

СВОБОДА ЛЮДИНІ!

ВІСНИК

ОРГАН

ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЧОТИРЬОХ СВОБІД УКРАЇНИ

КВАРТАЛЬНИК

ЗМІСТ:

стор.	стор.
1. П'ять літ праці ООЧСУ	I. Б..... 1
2. Творці й керманичі збройної сили	3
3. Убійникам	E. M..... 5
4. Прогресивний параліж	D. D..... 6
5. Мадярська окупація Карпатської України в 1939-1944 рр.	B. M..... 15
6. З історії боротьби Москвою гноблених народів за свою державну самостійність	Ю. Б..... 22
7. Конвульсії конячого соціалізму	H. Ю. О..... 25
8. За позитивний первењ обєднання Е. Л.....	28
9. Гоголь і Шевченко	M. Б..... 29
10. Я знав Його	V. П..... 34
11. Ремілітаризація Німеччини і Україна	P. М..... 36
12. За правильний підхід у дальншому розвитку ООЧСУ	R. Б..... 38
13. Протокол 5-го Річного Зізду ООЧСУ ..	42
14. Резолюції 5-го Річного Зізду ООЧСУ ..	48
15. Пожертви	49

РЕДАГУЄ КОЛЕГІЯ

P. O. Box 304, Cooper Sta.
NEW YORK 3, N. Y.

РІК VI. Ч. 2. (52)

КВІТЕНЬ—ЧЕРВЕНЬ, 1952

ЦІНА 50 Ц.

ВІСНИК

П'ять літ праці ООЧСУ

(ІЗ ЗВІТУ ГОЛОВИ ООЧСУ І. БІЛІНСЬКОГО НА 5. РІЧНІМ ЗІЗДІ)

Організація Оборони Чотирьох Свобід України вступила в шостий рік свого існування з дня її заснування 18 жовтня 1946 р., коли то гурт ідейних американських українців, з інж. Евгенієм Ляховичем у проводі, дав почин для активізації організованої дії американських українців в аспекті наближення до ідеологічних та програмових засад визвольного руху в Україні, пропагування правд визвольної боротьби та несення їй всесторонньої допомоги. Пройдений організацією шлях пятирічної дії, здобутий досвід, успіхи й недоліки праці дають нам сьогодні змогу зробити підсумки й висновки для того, щоб знати, як вести працю в майбутньому.

ООЧСУ повстала в час, коли, не заломлюючись фактами поновної окупації большевиками всіх земель України, український народ відгукнувся на боєвий поклик революційної ОУН і під прaporами УПА та під політичним керівництвом УГВР став до безкомпромісової боротьби з ворогом. Ця боротьба потребувала запілля, моральної піддержки й матеріальної допомоги теж зі сторони всіх українців, що опинилися поза кордонами України. Та, на жаль, частина українського громадянства на еміграції не тільки злегковажила собі свій обовязок супроти Батьківщини і друзів, які добровільно перебрали на свої плечі тягар безпосередньої боротьби з ворогом, але й поставилась явно вороже до визвольної боротьби в Україні і зробила безсовісне компромітування та дискредиту-

вання тієї боротьби змістом своєї "праці". Такий жалюгідний стан заіснував зокрема в заморських країнах, в тому в ЗДА та в Канаді, які силою обставин повинні були стати головним тереном політичної дії української еміграції та базою для матеріальної допомоги краївій боротьби.

В протилежність до тих українських організацій та установ, які зайніли таку позицію, та до тих, які зайніли становище нерішеності й вичікування, ООЧСУ від перших хвилин свого існування чітко визначує ідейні та політичні позиції й напрямні своєї праці, орієнтуючись тільки на Воючу Україну. Політична акція в користь визвольної боротьби українського народу перед українською громадськості в ЗДА й перед чужинців та безпосередня матеріальна допомога для УПА стають провідними принципами дії ООЧСУ.

Головна Управа ООЧСУ видає ідеологічний журнал "Вісник", при помочі якого ширить правду про сучасну боротьбу українського народу на українських землях та про політичні формaciї, які організують і керують тією боротьбою, познайомлює українське громадянство з ідейно-політичним змістом тієї боротьби та речевими доказами доводить тенденційність і шкідливість "діяльності" тих кругів української еміграції, які в своїй вузько-партийній засліпленості фальшували правду та обезцінювали важку сучасну боротьбу українського народу.

Зокрема кладе ООЧСУ натиск на інформування про визвольну боротьбу на українських землях і про її цілі американського народу і, перш за все, провідних американських політичних чинників. В низці меморіялів, висланих до Департаменту Стейту та до різних впливових американських політиків Головна Управа ООЧСУ зясовує суть московсько-большевицького імперіалізму та вияснює суть і цілі сучасної боротьби українського народу.

І якщо в тому, що ввесь український загал на еміграції визнає сьогодні правильність цієї боротьби, а в американських політичних кругах наступила наявна зміна на краще у відношенні до неї і завдяки їй до української справи взагалі, є хоча б у малій частині заслуга ООЧСУ, то існування і дія Організації Оборони Чотирьох Свобід України вповні вилічено.

Та діяльність ООЧСУ не обмежувалась пропагандою української визвольної справи: конкретною фінансовою допомогою збройній боротьбі ООЧСУ засвідчила своє відношення до змагань українського народу. Вже в перших місяцях свого існування ООЧСУ проголошує та активізує збіркову акцію на допомогу для УПА. Організує її в час, коли заперечувано само існування УПА, коли в бік ООЧСУ її противники кидають різні інсінуації, намагаючись підривати довіру громадянства до організації та її акцій. З повною сatisфакцією треба підкреслити, що не дивлячись на всі ті ворожі затії, широкі круги українського громадянства поставились з повним довірям до акцій ООЧСУ та поспішили з жертвами на Фонд Допомоги для УПА. Це дало моральну піддержку нашій організації та вмоглило здійснити плян організування бодай у невеликих розмірах безпосередньої фінансової допомоги для УПА.

Програмові позиції ООЧСУ

Виходячи з позицій оборони "Чотирьох Свобід" як основних принципів демократії та засновування їх до України й інших народів, поневолених Москвою, ООЧСУ ясно висловлювала свої симпатії до ідей українського революційного націоналізму, що репрезентує сьогодні український визвольний рух, скерований проти поневолювання Москвою України та інших народів та проти всяких тоталізмів взагалі. Бо ж основні принципи демократії, відомі під називою "Чотирьох Свобід" — **свобода совісти, сво-**

бода слова, свобода від страху і свобода від злодіїв, — в системі українського націоналізму знаходять повну афірмацію в програмових постановах революційної ОУН та в декларації УГВР. Членство ООЧСУ, визнаючи як громадяні вільної демократичної країни, ці свободи найбільшим добром людини, визнає боротьбу за ці свободи святою, а допомогу їй своїм моральним обов'язком. ООЧСУ визнає самостійницькі позиції та принцип самостійності України єдино правильними, бо вважає, що тільки відновлення суверенної української держави запевнить українському народові ті свободи, зломивши раз на завжди московський імперіалізм та запевнюючи тривалий мир на сході Європи.

Визнаючи соборницькі позиції ООЧСУ поборює всякі релігійні, територіальні, станові та групові спори, вважаючи їх явно шкідливими для визвольної боротьби українського народу. Не знесилююча внутрішня боротьба, але шляхетне змагання в позитивній праці та бажання дати кожен від себе якнайбільший вклад в спільне діло визвольної боротьби мусить становити суть дій українського політичного й громадського життя! Здійснюючи послідовно цю зasadу ООЧСУ стала на становищі конструктивної співпраці з усіма українськими національними організаціями, які не є агентурами ворожих українській справі сил, та які ставляться позитивно до українського визвольного руху.

Праця членів ООЧСУ як громадян ЗДА в користь визвольної боротьби українського народу згідно з названими принципами в ніякому випадку не порушує їхньої лояльності та їхніх обов'язків супроти ЗДА. Навпаки, виходячи із своїх ідейних заложень ООЧСУ піддержуває всі заходи американського уряду для забезпечення справедливого світового миру, не сумніваючись, що американський народ, ідучи за свободолюбійними традиціями та стаючи в обороні своєї власної свободи, буде рішений боронити свободу теж кожного іншого поневоленого народу, в тому й українського. А демаскуванням злочинних замірів московських імперіалістів ми звертаємо увагу американського народу на грізну небезпеку, яка загрожує йому зі сторони Кремля і розбуджуємо його чуйність на його ж власну безпеку.

На базі таких заложень розгорталася діяльність ООЧСУ, якої пяту річницю відмічуємо сьогодні цим черговим Зіздом.

Творці й керманичі збройної сили

ПЕТЛЮРА — КОНОВАЛЕЦЬ

Головний Отаман Української Народньої Республіки Симон Петлюра, уродженець Наддніпрянщини, і творець організованого українського націоналістично-революційного підпілля Евген Коновалець, уродженець Галичини, як історичні постаті злились в національній традиції в один символ безкомпромісової збройної боротьби українського народу за відновлення своєї державної незалежності. А на сьогоднішній момент це найчіткіша відповідь для всіх на питання, чого хоче український народ обабіч Збруча.

Захоплення фразами економічно-соціальної революції, поставлення соціальних проблем в основу всого людського життя, необосновувана віра в солідарність "пролетарів усіх країн", яка повинна випливати автоматично зі спільних інтересів класової боротьби, і засуджування самостійницьких змагань поневолених Москвою народів як "ретроградства, що вбиває ніж у спину світовій революції", — це була атмосфера в якій виростав Симон Петлюра, революційно настроєний молодий український інтелігент, член соціал-демократичної партії. І він, як загал інших, захоплювався тими кличами, тими строкатими фразами і в час розколу Революційної Української Партії став в гурті тих, що оформились опісля в партію українських соціал-демократів, відкинувши як основний постулат вимогу національно-державної самостійності України. Тільки ж плавба за струєю так модного тоді соціалізму не стерла з його душі одної основної риси: Ставши на шлях революційної боротьби за кращу долю українського народу, Симон Петлюра прислухається до бажань того ж українського народу, вивчає українську традицію і старається знаходити відповідь на актуальні питання не в абстрактній доктрині соціалізму, а в стремліннях живого українського народу. Завдяки цьому Петлюра не пішов на бездоріжжя протинародніх експериментів, як це сталося з його партійними колегами, але, звільнюючись все більше із пут соціалістичного мислення, а в кінці і формально пориваючи з соціалістичною партією, він стає на шлях безкомпромісової збройної боротьби за ясний посту-

ГОЛОВНИЙ ОТАМАН
СИМОН ПЕТЛЮРА

лят повної національно-державної незалежності України.

Вже в перших днях революції в Росії, коли серед провідних українських соціалістичних кругів без застережень приймався погляд, що до здобутків революції мусить належати теж ліквідація армії як засобу політичної дії, в Симона Петлюри, в той час редактора журналу, зарисовується зовсім протилежний погляд: "Не забуваймо про меч, — каже він — учімось міцніше тримати його в руках, а одночасно дбаймо про підживлення нацією моральних елементів її буття, творчої любові до батьківщини, сторожкості до ворога та помсти за кривди заподіяні

нам". Тому то вже в першому складі Центральної Ради Петлюра переймає так погорджуваний всіми іншими його партійними колегами пост генерального секретаря військових справ і то не для того, щоб вдоволивши українізацією патріотичні почування українського вояцтва зберігати боездатність того ж вояцтва для оборони Росії, як думало тоді чимало українських політиків, а для того, щоб творити окрему українську армію для оборони України. Правда, трагічний багаж соціялістичних забобонів та партійна дисципліна перешкодили їйому піти відразу правильним шляхом і деякий час він, як генеральний секретар військових справ виступає ще проти ясних і послідовних вимог Миколи Міхновського творити негайно з усіх українських військовиків міцну українську армію й поставити її на сторожі повної самостійності й інтегральності української держави. Все ж, думки Винниченка, що "не своєї армії нам соціал-демократам і всім ширим демократам треба, а знищення всяких постійних армій", — Петлюра, як ми вже зазначили, ніколи не поділяв, через, що мусів навіть в грудні 1917 р. залишити пост ген. секретаря військових справ. Безпосередня зустріч з вояцькими масами на військових зіздах 1917 р. скріпила самостійницькі погляди Петлюри і він, повертаючись на провідний пост, цим разом пост керівника оборонної війни з большевицькими ордами на Лівобережжі, мав уже ясний погляд на відношення до москалів і на завдання боротьби українського народу: "Між царською Росією і сучасною комуністичною для нас немає різниці, бо обидві вони уявляють собою тільки різні форми московської деспотії та імперіалізму", а через те український народ може з обома тими носіями московського імперіалізму говорити лише мовою зброї. З цього становища не зійшов вже він ніколи. Як член Директорії і як Головний Отаман Симон Петлюра ставить вже справу зовсім чітко і ясно: Московських наїздників, однаково червоних чи білих, треба вимести з України збройною рукою, бо тільки тоді, в українській самостійній державі український народ зможе зажити кращим, вільним життям. І він, Симон Петлюра, стає керманичем того збройного рамени українського народу в його визвольній боротьбі проти большевиків і проти Денікіна.

Таке становище Петлюри викликало скажену лють до нього всіх заклятих ворогів української

державності, які докладали всіх зусиль для того, щоб його компромітувати, а з ним і українську збройну боротьбу, яку Петлюра репрезентував. Та таке становище Петлюри відповідало повністю бажанням українського народу і тому большевицька пропаганда не компромітувала, а навпаки, ще більше популяризувала Симона Петлюру серед українського загалу як символ безкомпромісової збройної боротьби за самостійність України. Таким він залишився й тоді, коли під напором переважаючих московських орд він мусів залишити Україну і перейти на чужину. Тому теж большевицькі окупанти не заспокоїлись доти, доки руками свого агента не зліквідували фізично Симона Петлюру, речника й реалізатора збройної боротьби з московським окупантом кожної краски.

Міцне опертя в боротьбі з ворогами української державності знаходив Симон Петлюра завжди в галицько-буковинській військовій формaciї Українських Січових Стрільців, що їх організатором та командантом був полковник Евген Коновалець. Опинившись в час революції на Наддніпрянщині, Евген Коновалець негайно приступає до участі в творенні української збройної сили, яка повинна стати на сторожі незалежності України. Згуртувавши галичан і буковинців, які перебували тоді на Наддніпрянщині в здисципліновану боєву формaciю, Коновалець ставить її до диспозиції урядові Наддніпрянщини вважаючи, що саме тут, на Наддніпрянщині мусить вирішитися доля української держави, бо без вільного Києва не може бути вільним Львів. Твердий і послідовний борець за самостійність і соборність України Евген Коновалець не зневірюється ні важким тодішнім станом в Україні, ні тим хаосом, що його витворили свої ж таки соціалісти, ні навіть найболячішими невдачами збройної боротьби. Не капітулює і не складає він рук і тоді, коли в наслідок повної окупації України він опинився на чужині як політичний емігрант. Вже в 1920 р. збирає він недавніх товаришів зброї на те, щоб у формі Української Військової Організації творити укр. підпільну армію, що її завданням має бути продовження збройної боротьби проти окупантів. Широко розгорнена революційна дія УВО, що прибравши виразне політичне обличчя переформовується в ОУН, Організацію Українських Націоналістів, становила грізну не-

безпеку не тільки для окупанта західно-українських земель, що силою обставин були основним тереном дій УВО й ОУН, для Польщі, але й для Москви. І тому полк. Евген Коновалець, як дванадцять літ перед тим Симон Петлюра, паде жертвою злочину червоної Москви.

Спільні ідеї, спільні змагання та однакова доля Головного Отамана Української Народної Республіки Симона Петлюри, уродженця Наддніпрянщини, що прислухаючися до української стихії отримає з соціалістичного дурману і став організатором та керманичем збройної боротьби України проти Московщини, та творця українського революційного підпілля полк. Евгена Коновалця, уродженця Галичини, сплели обох їх у народній традиції в один символ безкомпромісової збройної боротьби за відновлення Української Самостійної і Соборної Держави. І якщо сьогодні будь-хто пробує ділити український народ ще до його національної свідомості та політичних стремлінь на галичан і наддніпрянців, чи, за накиненою нам нашими національними ворогами термінологією, на "східняків" і "західняків", і ставить питання, чого бажають одні, а чого другі, то світлі постаті Симона Петлюри і Евгена Коновалця дають йому ясну відповідь на це: Симон Петлюра, гідний репрезентант Наддніпрянщини, боровся і згинув з рук московського агента за те саме, за що боровся і згинув з рук московського агента галичанин Евген Коновалець: **за знищенння ворожої окупації України і відновлення самостійності і соборності Української Держави.** За те саме веде сьогодні важку боротьбу на Рідних Землях весь український народ від Сяну по Кавказ, зєднаний крім всего іншого ще й спільною недолею

**Голова Проводу ОУН
ЕВГЕН КОНОВАЛЕЦЬ**

большевицької окупації. І тому теж декларація Симона Петлюри є декларацією всого українського народу: "Боротьба за волю нашого народу не припиняється і не припиниться. Нехай вона буде довга і вперта, нехай вона бере нові і нові жертви, але Україна незалежна — хоче, чи не хоче того Європа — таки буде!"

ЕВГЕН МАЛАНЮК

У БІЙНИКАМ

(Уривок)

*Страшні за радість дні, страшні за все на світі,
Була убійникам Геллада наша — Русь,
Як крадене імя, як знак духовних уз,
Як те, що в їхню тьму співучим світлом світить.*

*I от за соняшність, за яспій усміх муз,
За молоко і мед, за хлібне золото літа,
За строби Лесіні — за стріли Артеміди —
Нометилися. Несвідолюдський гамуз!*

*Дикун наївіз пістолі, щоб розстріляти ідею
Готичну, як буття, нестриману, як гімн,
Щоб в сиздальський хаос, в глуху Гіпоброрею
Замкнути і задушити наш неминучий Рим.
Найвій варваре! Порфірородна кров —
Це пурпур Цезаря на вічну хоругов.*

Зі збірки „Земна Мадонна“

Дмитро Донцов

Прогресивний параліж

Нічого так не боїться Москва на Україні, як збройного самостійницького руху, з чіткою ідеологією, як пропором. Вона знає (повторюю це в сотний раз!), що цього руху не буде без такої ідеології, як не було б большевизму без ідеології Маркса й Леніна, ні воюючого ісламу без "Корану". Знає Москва теж, що не побували б армії французької революції в усіх столицях Європи, не було б ані самої тоді революції 1789 р., ані революції 1830, 1848, 1871, 1905 і 1917 в Європі — без ідей Жан-Жака Руссо та того самого Маркса.

На жаль, багато з того, що знає наш історичний ворог, не знають на Україні. Бо тяжко інакше пояснити факт, що на ідеологію націоналізму, єдину революційну у нас ідеологію, ведеться такий наступ не лише з боку москальів, не лиш з боку демо-соціалістичних опортуністів, але й з боку деяких націоналістичних груп і часописів. І — як би цього не було ще досить, переконують нас, що визвольна боротьба, що національна революція, взагалі може обійтися без ідеології, без — (з погордою!) — "теорії"!

Під тим оглядом націоналістичні противники ідеологій, теорій і доктрин, — могли би подати руку трабантам і нашого емігрантського "боясцтва" (Шерех), і "мугирства" (Самчук). Ніщо бо їм не є більш осоружне, як ясне ("тиранське") так, або ясне *ні*; як виразно окреслена доктрина.

Провідні думки цих "без-ідейних" націоналістів?

Вони такі: Серед гамору боротьби на Україні нема, мовляв, зможи бавитися в ідеології, програми, доктрини, філософічні напрямки і світогляди, чи засади.

В цих умовинах не вільно спирати своє "вірую" на критерії його "абсолютної цінності". Як поступати і що робити має революціонер, рішає про це тільки "критерій революційної вартості" якоїсь акції... На думку цих націоналістів виходить, що не з їх "вірую" випливає їх революційний чин, а навпаки, їх "вірую" може мінятися в залежності, чи воно сприяє чи ні якісь абстрактній "революції". Це є нонсенс? Можливо, але цей нонсенс означує їй те,

хто в революційнім русі має право брати участь чи тим рухом керувати: Показується, що в русі можуть брати участь люди "різних світоглядових напрямків", не лиш "визнавці певної політичної доктрини"; а навіть люди без "будь-яких твердих світоглядових позицій"!

Рішення диктуються "вимогами революції", а часом просто її "стратегією". "Теоретичні декларації" — це пусте. Підставові позиції боротьби на Україні "кристалязуються не в теорії, а в самому змісті боротьби". Нащо якісь доктрини та ідеології, коли, мовляв, і без того ясно, що "сучасний визвольний рух на Україні — це Україна така, як її знає історія"? і т.д. і т.д.

"Великих слів велика сила, більш нічого!" — і смертельна для визвольного руху небезпека криється в цім поході погребників ідеології! Сторонники "без-ідейності", або "без-доктринності", "без-засадності" визвольної акції на Україні, — раз говорять про рух, раз про організації, що його очолюють. Така плутанина недопустима! Певно, що радо мусить витати у себе повстанська збройна акція всякого ненависника Московіїни, незалежно від його інших зasad політичних, або світогляду. Та чи так мається справа з партією чи організацією, яка очолює самостійницький рух? Ось в чим суть!

А на це питання промовисту відповідь дає наше недавнє минуле і наша сучасність. В 1923 р. повстала у Львові група "Заграви" (з редактованим мною часописом тої ж назви), яка складалася головно з бувших січових стрільців. Часопис був спрямований проти Москви і проти Варшави (більшість галицької української преси була тоді советофільська). "Заграва" здобувала впливи в Галичині і на Волині, та рік лише потім на зборах заряду зложив (пізніший посол) Д. Паліїв заяву: що одна — невідома невтаємниченим — тайна організація, яка — казав він — покликала до життя "Заграву" — рішила часопис припинити, з групі долучила зробити обєднання з головною галицькою партією, з її органом "Ділом". Так повстало УНДО, яке й "зїло" Заграву. Невтаємничени, між ними я і голова Волинського Укра-

їнського Клубу в польськім соймі С. Підгірський, були заскочені її обурені ліквідаційною постановою невідомої тайної організації. Пізніше, зі спогадів самого Д. Паліїва, довідалися, ми, що цією тайною організацією, що ні з того, ні з цього злікідувала "Заграву", а її групі наказала вступити до УНДО, — була УВО, Українська Військова Організація.

Чому це так сталося? Як раз тому, що до проводу УВО брали людей всякого світогляду, — і самостійників, і советофілів, і радикал-соціалістів. Якраз тому, що не журилася організація питаннями "теорії", "ідеології", чи "світогляду". Бачимо, що на звидинах з дійсністю чисті "практики", вороги "одної певної доктрини", привели "Заграву" до розвалу, від якого її урятувала б безкомпромісова ідеологія і суворий добір членів, людей одного духа... Ось до якої тактики може удаватися революційна організація, яка відкидаючи "засади" її "абсолютні цінності", керується лише "стратегією революційної боротьби"!

Другий приклад для сторонників "безідейності" революційної боротьби. Знаємо чим скінчилася українська революція 1917-21 рр. Знаємо, якими манівцями водила її Центральна Рада. Знаємо, як розпорощилася, розлетілася, охляла величезна революційна енергія нації в руках проводу, який не хотів в серці своїм ні держави, ні боротьби за неї проти Росії. Чому? Власне тому, що були в проводі люди різних "світоглядових позицій", або її жадних. Одні (Петлюра) — думали про державу і силу збройну. Другі (Винниченко, Грушевський та їх партії) пішли шляхом революції тільки тому, що їх партії обставинами "приневолено творити нашу долю"; тільки тому, що "всі зусилля партії що до утворення федерації з Росією не вдалися", як вибачалися перед "товаришами" наші соціал-демократи на конгресі соціалістичного Інтернаціоналу в Люцерні в 1919 р.

Революція наша не вдалася, в великій мірі якраз тому, що в її проводі панували засади, рекомендовані нинішнimi противниками "одної певної ідеї", одної "примусової ідеології".

Якраз через це — вожді соціалізму українського, які стояли на чолі революції на Україні 1917-18 рр., вже в слідуючім році закликали нас "пробачити большевикам не одно з того, що нам боком вилазить", бо червоні москалі були . . . "зазяті оборонці трудящого люду" (М.

Грушевський в "Борітесь-поборете", Віден). Якраз тому не вдалася революція на Україні тоді, що її чолова партія не знала ніяких "абсолютних цінностей національних"; що натомість лише "позволяла" своїм членам — як схочуть — бути самостійниками... А як не схочуть, то як собі хочуть. Свобода думки! Зовсім за приписом модерних противників "одної політичної доктрини".

Нинішні пропагатори "без-ідейності" революції брали за критерій доцільності якоїсь акції — "критерій революційної вартості". Про все рішали "вимоги революції", не "абстрактні теорії"!

А Винниченко відкидав самостійницьку ідею якраз тому, що вона була "небезпечною для революції", бо могла розбити революційні сили всієї Росії", ними так укоханої!

"Безкомпромісний революціонер той, хто в ім'я революції готов іти на компроміс" — ось яка формула сучасних "революціонерів"! Вона ж була і формулою Винниченка. Він робив революцію проти гетьмана ніби-то за те, що той зрікся державної самостійності, — і в той же час кликав собі на допомогу Мануїльського з большевиками, тобто найгірших ворогів твоїї самостійності (гл. "Відродження нації"). Ось куди "критерій революційної вартості" приводив! От до чого доводила засада "іти на компроміси в ім'я революції", відкидаючи "абсолютну цінність" свого "вірую"!

В "Укр. Самостійнику" та в "Укр. Думці" читали ми, як то головачі обох українських соціалістичних партій — в розгар війни з Московщиною в 1919 р. — утворили в Камянці самозваний уряд ("Комітет охорони республіки") — з метою всадити ніж в спину нашої армії і "розпочати переговори з радянським урядом України", цебто з агентами Кремля. Пише про це в своїй книзі Христюк, пише Ісаак Мазепа, який цю справу добре знав, бо брав в ній участь...

Чому подібні річі ставалися? Та тому, що для цих панів ідея держави, ідея України, не були догмою, не були "абсолютною цінністю". Не знаючи "одної певної доктрини", вони готові були метнутись сюди чи туди, для слави "соціалістичної революції", чи "ресурсії", або для комбінації туподумного опортунізму "реальних політиків". Інакше й не могло бути, коли національну революцію вели люди, які по-

вчали, що "справжнє щастя" є в космополітизмі, в тім, щоб "злитися в одну братерську сім'ю народів, в один майже народ", щоб "повстала все-нація" (Н. Григорій).

Інакше й не могло бути, коли революцію українську очолювали вожді "з відсутністю будь яких твердих світоглядових позицій", або ще гірше — з світоглядом, що мало чим ріжнився від світогляду нашого історичного ворога. Та про це дальше...

Тепер звернімся до сучасності.

В сучасності ж — не менше прикладів до яких нісенітиць веде негація "твердих світоглядових зasad" в визвольній боротьбі.

Правило — "безкомпромісовий революціонер той, хто в ім'я революції готов іти на компроміс", теоретично недоречне, та ще більшу його недоречність показує практика, що з його випливає. Напр. творення, на еміграції, обєднання між революціонерами і противниками всякої революції. "Укр. Самостійник" бере один приклад, одного тільки С. Барана, хоч є їх більше. Цей С. Баран, за часописом, є "випробований ненависник революції й революціонерів... Серед нашої суспільності є такі як ген. Тарас Чуприєнко, і такі як С. Баран. Їх ніколи не звести до купи, води з вогнем не погодити"...

Ніби ясні з того мали б бути висновки? Ба ні! Часопис пише далі, що все таки "треба годити воду з вогнем"; "будемо узгіднювати деякі політичні виступи і дії, що мають основне значіння для визволення України". З ким узгіднювати? З "випробованими ненависниками революції"! З тими, які "водою" своїх опортуністичних заяв і коншахтів, будуть заливати й гасити "вогонь революції"... Далі ще краще! Часопис не сумнівається, що цей (а мабуть і другий і третій) ненависник революції "напевно буде подавати себе і тих, які з ним, примушенні конюнктурою, за репрезентантів воюючої України, а може ще й за покровителя УПА"...

Отже, "в ім'я визволення України" — треба помагати вдрапатися на пост репрезентантів воюючої України конюнктурникам і ненависникам цеї України!.. Бути до них "толерантними" і в порозумінню з ними "узгіднювати" деяку свою акцію...

Другий приклад: В одній міродатній заявлі ("Гомін України", ч. 51 м.р.) стоїть: "Взвиваємо всіх українських патріотів покласти край дискредитуванню перед українським і чужим сві-

том єдиної діючої на Україні революційно-визвольної боротьби, що її організує ОУН, враз з братньою УПА, під прaporом УГВР", і створити "одностайний визвольний фронт" за кордоном, "в єднанні з боротьбою українського визвольного руху".... Знову: до спільногого фронту революційної і визвольної боротьби закликається тих, які цю боротьбу стало дискредитують!.. Та ще й називають їх . . . патріотами!

Хіба з такої мішанини людей "різних світоглядових позицій", з мішанини революціонерів, конюнктурників і ненависників революції, в купі з тими хто Україну та її визвольний рух знеславлюють, — можна створити "одностайний визвольний фронт"?

В другій міродатній заявлі ще досадніше сказано. Читаемо ("Гомін України", ч. 8, ц.р.), що "Закордонне Представництво УГВР в своїх проектах наладнання взаємин на внутрішньополітичному відтинку життя української еміграції . . . , щоб досягти єдності української політичної дії закордоном" — "пішло не тільки на далекосяглі компромісові, але, з позиції вимог і доцільності визвольної боротьби, надто резигнаційні уступки".

Так виглядає на практиці гасло: "Революціонер той, хто в ім'я революції готов іти на компроміси". Так буває, коли найвищий критерій конечності якоїсь акції не є "ідеологічна теорія", або "абсолютна цінність" нашого "вірую".

Виходячи з постулату "доцільності визвольної боротьби" і з "вимог революції" — приходиться до компромісу з "ненависниками революції" та її диктаторами! Приходиться до уступств, які — признаються самі їх адвокати — ведуть до "резигнації з позиції визвольної боротьби"!.. Ось до чого веде практика опортунізму, яка викидає за борт всякі "теорії", "світогляди" та "ідеології", як непотрібний для революціонера баласт.

Так є на еміграції. На еміграції іде обєднання й порозуміння з живими трупами вчорацького дня, з активними ворогами націоналізму, та інфільтрація націоналістичного середовища їх ідеями.

Таку ж політику поручається вести на Україні. Деякі націоналістичні групи радять вертати до ідей, давно на Україні скрахованих; до заперечення ідеї націоналізму. Маю на увазі наших націоналістичних "прогресистів". За кордоном — їх платформа тактична — єднатися

хоч би з ненависниками визвольної акції, з УРДП, іти на "резигнаційні" уступства. Для України — їх платформа ідеологічна теж компромісова. Засади націоналізму, всякі "абсолютні вартощі" — лишити на боці! Не до тих засад повернутися лицем, а до "дійсності", до "нового", що "там створено". Розшифруймо цю баламутину! Яка є тепер "дійсність" на Україні?

Московсько-большевицька! Ким "створена"? — москалями, на трупах міліонів борців за визволення. Що "нового" принесла ця "дійсність" московська, замість "старовини" української? Замість вільного села — колхозний концентрак, замість власника — наймита й раба. Замість Божих церков — кесареві ідоли. Замість національної культури — її щоденне кастрування, і т. д.

Чи до цеї "нової дійсності" хочуть "повернутися лицем" наші "прогресисти"?

Чи революціонери приймають дійсність, яку — як революціонери — мали б перевертати до гори ногами?

Відповісти на ці ясні питання ясним "так"! — вони вагаються... Відповісти виразним "ні"! — не хочуть. Националістична доктрина має три виразні відповіді на завдання доби. На питання — **хто** має очолювати визвольний рух? — відповідь була: міцно звязана одною ідеєю й одним духом, з суворим добором членів, орденська група. На питання — **за що** має боротися націоналізм, за яку Правду? — відповідь була: за свою, власну, одну, традиційно-історичну, безкомпромісну, не за інтернаціональну. Нарешті, на питання — **як** свою Правду здійснити? — відповідь була: не пацифізмом, крутийством й угодою, а боротьбою і війною. Ще Міхновський поклав підвалини цього націоналізму. Новітні націоналісти- "прогресисти" — приймають лише цю відповідь що до питання **як**, але виразно заперечують націоналістичну відповідь що до питання **хто**, і що до питання **що**.

Замість Ордену — воліють обєднання найбільш чужих собі духом людей, визнавців найбільш суперечних поглядів. А замість своєї Правди — пропагують сміху гідну мішанину — націоналізму з марксизмом і "прогресизмом". Нижче в цій статті покажу, що коли відкидають вони націоналістичну відповідь на питання **хто** і **що**; коли відкидають ідею Ордену і без-

компромісової націоналістичної Правди, — то стерильною на практиці буде і їх позитивна відповідь на питання "як", їх активне ведення національної революції; стерильний навіть лишиться — в останнім рахунку — їх патос. Не раз і не двічі критиковано ідеї наших "прогресистів". Тема цієї статті інша, тому обмежується ствердженням, що всі оті ідеї та ідейки, висувані ними як ідеї "нової, сучасної, не фантастичної" України — є ідеї чужі Україні, і ніколи "позиціями визвольного руху" бути не зможуть. Це саламаха з націоналізму, марксового соціалізму, московського колхозництва, винниченківського босіцтва, залияння до ніби-то неповинного в большевизмі, мітичного "російського народу", перехрещування жидів на "євреїв", мішанина "прогресу", "планової господарки", боротьби з українським "шовінізмом", захоплення "демократією" Волеса, декана Джансона, Тіта або "патріотизмом" напів-скомунізованого європейського пролетаріату — не є це ніякі позиції визвольного руху на Україні. Це витвір повної безрадності ідейної людій, які мають очі і не бачать. Ні того, що діється в Європі чи в Америці, ні того, що діється на Україні.

Зараз же чую обурене заперечення: "Ми, що сидимо на Україні, або вийшли їшою з неї, ми краще від еміграції знаємо, чим дихає Україна!" Нехай! Але-ж є багато таких, по цей бік залізної заслони, які теж їшою по 2-гій війні опинилися за кордоном. Вони теж мають оправдані претенсії **знати**, чим дихає Україна, знати не згірше від "прогресистів", — і думок цих останніх **зовсім** не поділяють. Крім того, коли виходити з такого заложення, то на якій підставі твердять "прогресисти" і націонал-марксисти, що вони ліпше від старих емігрантів знають Європу й Америку, яку вони їшою уздріли?! Бо ж ввесь свій "прогресизм" вони будують як раз на тім, що ця "спасенна ідеологія" дала такі прекрасні квітки в Європі! Тому, мовляв, і нам треба "просвітитись современними вогнями". Та — ми ліпше знаємо ці блудні вогні, ніж панове "прогресисти". Їх підхід до справи треба відкинути. Можна бути "в краю" — і нічого з того не розуміти, що там діється. Можна бути поза краєм — і ліпше визнаватися в тім, що там діється. Те саме і з Європою.

Були обсерватори поза залізною заслоною, що ще в 1920-х роках бачили обман больше-

візму, а були й такі — і в Європі і в Галичині, не кажучи про ССР, які хоч їздили до ССР, або жили там, але нічого не розуміли ні в московській, ні в європейській політиці, ні в українській дійсності. Так і наші "прогресисти" в "краю". Мають очі і не бачать. Бо інакше не захоплювалися б "створенням всякого роду міжнародних спілок", "достиженнями" революції 1917 р., "демократичними плануваннями", "розвитковими тенденціями" сучасної Європи, розвоєм в ній соціалізму, не захоплювалися б "патріотизмом" європейського пролетаріату, між яким є міліони сталінських "патріотів". Не захоплювалися б всіми тими "прогресивними силами" західного світу, які явні або укриті, є ворожі і "свободі людини і свободі народів". I особливо, справі української незалежності.

Коли ці "прогресисти" є недавні емігранти з ССР, то вони просто затуркані московсько-совєтською пропагандою, позбавлені здібності критично думати. Коли ж ці "прогресисти" з свіжо-навернених на "прогресивну" віру галицьких націоналістів, то тут є звичайне "кві про кво", яке траплялося не раз з тими, що зі Львова попадали на Наддніпрянщину перед 1-шою війною. Один з них, знаний пізніше серед Січових Стрільців, Цяпка — людина зрештою скромна, мила, ідейна, — вернувшись якось з Київа до Відня, парадував там в студентській російській "фуражці", вітався словом "драстуйте" (яке вводить в літературу й "мовознавець" п. Шерех), і з захопленням оповідав, як то все у Київі дешево "стоїть" (з наголосом на останнім складі). Цяпка думав, що та "фуражка" і те "драстуйте" — це вияви української стихії...

От і нинішні галицькі "прогресисти", побувавши над Дніпром, вбралися в московську ідеологічну "фуражку" — і думають що це має бути ідеологічний однострій українського вільного руху... Його "позиції"! Як по 100 роках царував на лівобережній Україні, по скасуванні автономії в 1783, і по прилученні Правобережжя до Росії в 1795 р. — так і по 30-літнім пануванню большевизму на Україні, витворився там тип українця, який "любив" Україну, але й все російське, "велику російську літературу", "російську демократію" і т.п. Подібний тип витворився й тепер, як Тичина, Рильський, Сосюра. Його — цей тип, з його "вірою" й беруть за тип "справжнього українця" деякі галичани.

Тоді — не лиш малороси, а й українці не уяв-

ляли собі окремої, своєї державної ідеї. Тепер — оті "прогресисти" — не уявляють собі окремої від "фактично існуючої на Україні" — соціальної системи. I тоді, і тепер це було запомороченням мало відпорної думки, від довголітньої московської пропаганди.

Ось де треба шукати джерел "зміновіховства" наших "прогресистів", які видають свої аберациї за "позиції візвольного руху". Ось звідки йде мінливість їх ідей, їх хаотичність, їх залежність від "фактичного стану", створеного чужою волею, їх компромісовість. Це все й параліжуватиме силу візвольного руху проти Москви, коли на чолі руху стоятимуть "прогресисти". Bo ідеологія і в таких руках, і в політичному життю взагалі — має величезну вагу.

Свою невдачу в війні проти ССР — попри інші причини — завдачую націонал-соціалізм Гітлера власне тому, що це був соціалізм. Почавши від проти-соціалістичного націоналізму, гітлеризм скінчив національним соціалізмом. Це спаралізувало його ударну силу в війні з сталінським соціалізмом і улегшило спенетування нац.-соц. партії агентами комунізму. За другий приклад візьму громадянську війну у Франції кінця XVIII в., а як свідка, геніяльного історика французької революції — Гіполіта Тена. Питався він, чому ні аристократія тоді, ні партія Жіронди — не могли собі дати раду з монтанярами (тодішніми французькими большевиками)? Тен каже, що сталося тому, що партія монтанярів "мала за собою пануючу теорію і що тільки ця партія була рішена її примінити аж до кінця. Вона була єдино консеквентна". Тому, що в своїх ідеологічних засадах була "найбільш афірмативна"! А її противники? Аристократія чинила слабий спротив, бо сама розчітувалася в творах Руссо й Вольтера, сама була — бодай на словах — сторонницею ідей "суспільного договору", "народо-суверенна", "рівності й братерства", — всіх облудних і обманючих гасел, які стали гаслами революції. Не могла аристократія боротися з хворобою ззовні, якої бакцилі вже мала в собі, всередині.

В ще більшим ступені, було те саме з Жірондою. Пише Тен: "Вже в своїх засадах абстрактних, Жіронда була однозгідна з своїми противниками"... Ця спільна догма на прапорі Жіронди, — не могла її дуже одушевляти в боротьбі з монтанярами, визнавцями тої самої "віри". Пише історик, що "жірондисти, вийшов-

ши з тих-же зasad, що й монтаняри, простували до одної мети. Сектярські забобони параліжували в них моральне обурення на противника. В глибині своїх сердець їх революційний інстинкт конспірував з їх ворогами". Тому їх були знищені монтанярами.

Подібно було з соціалістичними вождями революції 1917 р. на Україні. Ідеї, фразеологія, все було в них спільне з москалями соціалістами, рожевими, або червоними, пізнішими комуністами: і "трудящий люд", і "велика ідея соціалізму", і "братерство народів", і "прогрес", і ненависть до "реакції", і до "національного шовінізму", і адорація пролетаріату, і підозрілість до "буржуазного" села, і атеїзм, або релігійна "невтральності", все — oprіч "мови", яку їм комуністи московські лишали до часу.

Що ж дивного, що всіх їх, Винниченка, А. Крушельницького, Порша, Ю. Бачинського, С. Вітика і пр. потягло в табор большевиків? Що дивного, що всупереч до націоналістичних "фашистів", галицькі радикал-соціалісти і демократи, зараз-же в 1939 р. запропонували свою цінну "льояльну співпрацю" Советам? Марксові, Енгельсові, Чернишевському, цим "богам" покланялися ж в усіх соціалістичних "церквах" Києва і Львова, так, як і в Москві!

Що ж дивного, що зголосилися до "льояльної співпраці" з Советами партії, які в своїй пресі у Львові оплескували большевиків, коли ті, на чолі міжнародної наволочі скочили до горла свободолюбної Еспанії, щоб знищити її незалежність і релігію?

Г. Тен мав рацію не лише щодо XVIII століття! Спільні з комуністами ідоли та ідеї, параліжували і в тих наших партіях 1917 р. і моральне обурення, і спротив комунізму, і навіть інстинкт самозбереження. **Ідеологія, світогляд, грають в політиці більшу роль, як думають "прогресисти".** На жаль, таке саме може трапитися і в тім періоді визвольної акції, який почався від другої війни, якщо акцію визвольну очолюватимуть люди з спараліжованою думкою; люди, які приймають багато дечого з ідеї і систем московського займання на Україні. Цей параліж думки наших "прогресистів", або її прогресивний параліж, може спричинити таке саме заломання духа активного спротиву, як і в Жіронди в борні з французькими большевиками.

Нам скажуть про героїзм борців на Україні.

Хто ж не знає цього? Хто ж не знає, що рух спротиву, це єдиний ясний і повний незмірної ваги момент в теперішні дні? Та якраз тому, треба думати і дбати про те, щоб цей героїзм не був змарнований так, як був змарнований спонтанний революційний вибух національний на Україні в 1917 р.

Слухно, що "лідставові позиції визвольного руху на Україні кристалізуються не в теорії, а в самому змісті боротьби з ворогом". Та — що це значить: "кристалізуються"? **Ніщо саме не робиться!** Ці позиції, краще, ці ідеї — інтуїтивно відгадувані, або відчувані масою, — **мусить хтось скристалізувати!** Убрati в зненавиджену "прогресистами" якусь теорію, доктрину, ідеологію.

І ця "теорія" буде така, яку дастъ провід. Без цього "кристалізації" не буде.

Кажуть, українські повстанці борються "проти московського поневолення, проти безбожницького большевизму, проти всіх його форм і виявів"?

Певно, всі ці проти є! Та чи викристалізована друга ідея — не проти чого, а за що? Та ю що до того "проти" — справа не така безсумнівна.

Повстанці борються проти всіх форм і виявів большевизму на Україні? Так! Але чи хтось кристалізує цю боротьбу проти Москви в ясні проти-московські формули й гасла? Хіба, боронячи "планову господарку", вивлащення селян (їм дають лише право користування землею!), хіба боронячи деякі "додатні сторони" марксизму — автори "Позицій визвольного руху" дають рухові ясні, національні, провідні напрямні? Чи кристалізують повстанську енергію у великій ясній ідеї, чи навпаки, цю кристалізацію гальмують? Затемнюють зміст визвольного руху? І в 1917 р. маси теж рвалися битися з зайдами... Але національний провід картав "мілітаризм", а "зайдів"уважав за братній народ, з яким можна полюбовно скінчити спір.

І в 1917 р. маси кидали фронт, не хотіли битися за Росію... Та провід "тримав фронт" разом з "братньою російською демократією".

І в 1917 р. маси хотіли мати землю на власність... Та провід насаджував соціалізм.

І в 1917 р. маси хотіли збройно захопити владу в Києві (Полуботківці навіть зробили це!), і на Україні... Та провід боровся з цим "шовінізмом", рука-в-руку з шайкою Керенського... В "Відродженні нації" автор признається, що то-

дішний провід просто ляє зімну воду угодовства на "розгорячені голови" і закликає не до самостійності, а до "загально-російського патріотизму". І лише "приневолений" невблаганим противником, мусів очолити активну боротьбу за самостійність. Коли змарнований був перший порив. Так тодішній провід "кристалізував" цілі визвольного руху мас...

Тепер провід визвольної боротьби веде її свідомо. Але — на своїм стягу виписує гасла, позичені з ідейного словника свого смертельного ворога. **Чи ця боротьба може успішно іти під таким стягом?**

Чи може він кристалізувати цілі визвольного руху мас?

Певно, ідеї самостійницького руху повинні скристалізуватися в самій боротьбі. Але вони . . . ріжно кристалізуються у ріжних людей.

Візьмім, напр., нашу поезію резистансу. Там маса елементів, з яких можна було б створити дуже чіткі "позиції визвольного руху"! Є там свідомість, що над нами стоїть Боже провидіння; що вони борються за "святу правду Божу", свідомі, що "Божий Дух вогнем злетів на них".

Уявляють вони себе **окремою верствою** оборонців нації, новими "лицарями січовими", мріють про воскреслу "давню славу". Борються не за "щастя" чи "добріт". а — щоб змити ганьбу неволі з України. Москалі — це для них не неповинний в большевізмі, "теж гноблений ним народ", — а "голота, череда". Вони говорять про "облудний людський світ" і про "багно Москви", про "калюжу Москви гнилих ідей". Вони свідомі, що борються за велику правду, що є авангардом народів — з нашим вічним містом — "Києвом святым". Знають, що "за нами рушать в бій святій народи", що "ми — сонцем знов освітим світ!" (Боєслав).

Коли читаєш цю поезію, а потім "Позиції Визвольного Руху", то здається, що переходиш від універсалів Хмельницького, або меморандумів-маніфестів Орлика, чи за нових часів — писань Міхновського, до нудних копійкових брошурок, популяризуючих вязку жуйку з Маркса, або Чернишевського... Є різні "кристалізації"!

Визвольний рух на Україні, а właściво група, що ним кермує, повинна бути свідома своєї мети і шляхів, що до неї ведуть. Вона не сміє виписувати на своїм стягу збанкрутовані ідеї, ідеї ворожі Україні. Не сміє робити обєднань з во-

рогами революційної боротьби, цебто з ворогами незалежності державної. Провідна група мусить вийти геть з ідейного хаосу.

Твердити, що "світоглядова незавершеність не послабить нас в ідейно-політичній площині, а навпаки" — значить говорити нісенітнію. Висувати "прогресивно-соціальну програму" — як вона сформульована в "Позиціях", це значить скочуватися до московських "заповітів Леніна", декламованих УРДП, до тітовщини, яка-ж (нам пояснюють) теж "демократичний", тільки "менш-демократичний" спосіб запровадження соціалізму". А звідси вже один крок до ще "менш-демократичного" способу Політбюра.

Досить часто пів-соціалізм веде до соціалізму, а цей до комунізму. Особливо, коли йде про поборування "фашизму" (націоналізму), то тут всі опиняються в "адном кателке" московськім, як це було під час комуністичної агресії проти Еспанії, коли за московською директивою ішли разом — і соціалісти Блюма, і лейбурсти, і демократи, і — бодай в своїй пресі — галицькі радикали. Так само не вагалися українські соціалісти подавати руку московським большевикам, коли треба було валити "фашистівський" режим в Києві в 1918 р.

О, "прогресисти" проти "сталінського терору" і "сталінських вельмож"! Вони й "плянову господарку" і "справжній соціалізм" запровадяють тільки "демократичним шляхом". Не знаю скільки тут туподумства, а скільки підступу. **Бо соціалізм, тоталітаризм і терор нерозлучні одне від другого.**

"Світоглядова незавершеність", зрада націоналістичної ідеї, веде в простій лінії до капітуляції перед доктриною ворога. Противники ясно очеркненої ідеології визвольного руху потішають, що ідеологія не важна. Мовляв, визволиться нація, то **сама знатиме**, як урядити своє життя. Застрашуюча наївність! Маса, всяка маса, мертвю природи, або людська, — є безформна, хаотична стихія, поки не є упорядкована й унапрямлена якоюсь ідеєю, або елітою. Сама маса — як напр. ріка, що вийде з берегів — може лише зруйнувати щось. Коли від удару проти-московських сил на Україні, скажім, впаде большевицький режим, і коли та маса не матиме на чолі еліти, свідомої свого **окремого від вироблених в Москві ідей** — "вірую", то на Україні повстане ідейна порожнечча, **вакуум** — без свідомої волі, носієм якої завжди є провід-

на група, еліта нації. Такої еліти не буде, коли провід матиме на своїм прапорі гасла чужої, або ворожої ідеології! Така, обезголовлена нація падає жертвою чужинця. Ось чому москалям — червоним і білим — дуже на руку — на випадок майбутніх подій — обезголовити нашу націю, особливо її воюючу силу. На руку було б Москві — щоб провід наш замість власної Правди — проповідував “правду” зайнанця — хоч етапами. “Прогресисти” кажуть, що консолідація з ненаціоналістичними партіями не загрожує проникненням ідей тих партій до націоналістичного середовища, а навпаки, сприяє проникненню націоналістичних концепцій в український світ? Ну, щоб це побачити, вистане розгорнути націоналістичні часописи, а там знайдемо передруки — цілий букет відзвів демо-соціалістичних і радикальних політиків, які або негують як “спекуляцію” (Феденко), або ганьблять як провокацію (“солідаристи”), чи як “неначасність” (радикали) партізанського руху на Україні.

Так виглядає “проникнення” в те середовище націоналістичних ідей! Навпаки, з “Позиції Визвольного Руху”, з “Сучасної України” бачимо, як аж по саме горло заливають соціалістичні концепції націоналістичне середовище. “Сучасна Україна” в статті “Примусова орієнтація на Москву” — просто стає рупором сталінської пропаганди, як слушно завважує “Український Самостійник”. До нічого іншого й не могла довести зрада ідеї націоналізму. Засада не вязатися “з будьякою доктриною чи теорією”, відкинення ідеології і світогляду свого минулого — привело “прогресистів”, в багно ідейного й організаційного хаосу.

Керування визвольним рухом в країні, вимагає яскравої, чіткої ідеології. Вимагає її суверенного добору людей одної, спільної ідеї, і одного духа; вимагає різкого відмежування — і ідеологічного, і організаційного, від адаторів “Ленінських заповітів”, від Маркса, від “ненависників революції”; вимагає безоглядної афірмації своєї ідеї. Як писав Тен: Група яка претендує на провідництво, мусить бути “найбільш афімативною серед всіх груп політичних, рішеною аж до кінця примінити свою теорію”. Але очевидно, цього не осягне група, яка своєї теорії не має, лише зліпок всяких теорій, своїх і чужих. Та їй ще в зasadі ворожа всяким “догмам”, “теоріям” та “ідеологіям”.

Тут я приходжу до основного моменту — волі. Людям, позбавленим цього первиня, значення його не витолкувати. Недавно ще мені захидали мої “найвні осуди”, висування “на головну хибу української нації брак волі, сентиментальність” (Мартенко, ЛНВ, ч. 2, Мюнхен). Думаю, що найвність і сміпоту виявляють ті, які цеї хиби досі не бачать. Що ж це є, як не брак волі — отої невикорінений нахил пристосувати свою ідею до “фактичного стану”, витвореного чужою волею на Україні? Або до “розвоєвих тенденцій світу”, — створених чужою і нам ворожою волею? Або до того, що “існує в народі”, що вже “ним усвідомлено”? Ішо це, як не брак волі? Як не бажання — не вести, а бути веденим?

Волю вести мусять мати ті, що стоять на чолі визвольного руху, або ті, що стануть. Мусять зірвати з хаосом і широко й яскраво розгорнути прапор націоналізму, прапор своєї, національної Правди. Яка є не в тім, що зайнанці виростили “на нашій землі”, а — як і за часів Шевченка — в тім, що лежить під цею землею — в могилах міліонів поляглих за нашу Правду, не за “правду” проповідувану в “Позиціях”. За Правду, яка мусить бути і є запереченням всього, що “фактично створено” слугами Сатани на Україні. Треба вже раз собі усвідомити, що Україна є головним партнером в грі, де до виграння є не ті чи інші дрібні ідеїки (“республіка”, “прогрес”, “правдивий соціалізм”). Іде гра “по банку” з Сатаною — в імя Христової Правди. І не переможе наш визвольний рух, доки цеї Правди не випишуть вогненними буквами на прапорі наших визвольних змагань. Коли одні цього не розуміють, мусять прийти другі, які зрозуміють що справа не втім, щоб потонути в “консолідаційнім” хаосі, а в тім, щоб, селекціонувавши людей одного духа, людей вільних духом, протиставити себе хаосові на зовні і хаосові, ідейному й іншому, власного середовища. Говорити ж, що “ми не боремося за владу для себе” — можуть лише ті, хто стратили віру в себе і в свою Правду.

Певно, можна і так сказати! “Було б нерозумно узaleжнювати приналежність до Організації Українських Националістів від визнання такої чи іншої філософічної доктрини, і в наслідок того значно обмежувати число членів та прихильників нашої Організації”... Сказати все можна!

Можна подібно сказати, що "не треба обмежувати число членів нпр. католицької церкви обов'язково визнавцями католицької віри". Але чи це не бувби абсурд? Коли до Організації націоналістів приймати членів, які не визнають націоналістичного "вірую", а всіх — і марксистів, і хрунів, — аби більше! — то для чого ту Організацію називати націоналістичною? Для чого ця маскарада?

Напевно многі обуряться: так значить треба примусового "вірую", ідейного однострою? Знищення свободи думки?

Ні, треба, щоб єдналися між собою люди одного духа. На Запоріжжю віра в Бога і Св. Тройцю, та "регула лицарська" — єднали всіх без примусу. А хто того не визнавав, того на Січ не пускали.

З давньої давнини повчаючий приклад! Коли Кортез приплів до Америки і почав руйнувати царство Монтеzuми, — пішло це йому неймовірно легко. Чому? Тому, що у противників Кортеза, хоч було більше війська, але здавендавна існувало пророцтво про гибел' їх держави, підбитої войовниками, які прийдуть морем зі Сходу. Це пророцтво **психічно паралічувало** спротив аборігенів. Бо ж перемога еспанців була предестинована "тенденціями розвою" світових відносин, була "неминучा"!... От так як нарід Монтеzuми тоді, і наші — і не наші — "прогресисти" тепер живуть і думають під фасцинацією, навроchenої Марксом і Леніном, ідеї "неминучої" перемоги соціалізму. Ну і прочих "розвоєвих тенденцій сучасного світу", — атеїзму, прогресу, матеріалізму, та ще й загибелі протилежних тенденцій — "вузького націоналізму", традиціоналізму, християнства, гіерархічного ладу і пр. Фасциновані цим "пророцтвом" — наші "прогресисти" — як жреці Монтеzuми — **не в силі ідейно боротися з ворогом, з чортовинням "прогресивних" догм, тим більше, що вони ж "уже фактично зреалізовані"** на Україні! Країного аргументу для рабських мозків не знайти!

Крім пророцтва, Кортезові та його еспанцям помогла ще й їх політика свого роду "українізації" супроти мас аборігенів. Вони й не думали нищити в пень їх культуру, чоловим ударом, заткати якимсь чопом буйний вилив цеї культури. Навпаки! Еспанці старалися лише відвести цей вилив в своє ложище. Поміж аборігенами високо стояло будівниче мистецтво? Доб-

ре, отже еспанці навіть заохочували місцевих мистців будувати, але — храми еспанської віри, за еспанським пляном і смаком... Аборігени мали свої релігійні танці? Нехай і далі танцюють, але нпр. на честь Діви Марії. Монтеzuма був царем? Нехай буде і далі, лише хай царює на прикази завойовників! — і т. д.

Це саме робили червоні москалі на Україні. Аборігени могли писати вірші в "рідній мові", але от такого змісту, як Тичина, Сосюра і Рильський. Аборігени хотіли співати? Дати їм хори! Лише або гимни чужому ідолу, щоб співали, або якесь невинне "грає-воропає". Хотіли вони мати державу? — "Пажалуста!" — маєте УССР з границями, урядом, з власним гімном і навіть з представництвом в Об'єднаних Націях... І наречіті — **остання ланка в ланцюгу диявольського пляну:** хочуть українці мати армію, воювати? Мають вже таку, підземну? Добре! — Будемо її не лише фізично нищити — рішили напевно в Кремлі, але її унешкідливлювати її через "обезідейнення" цілого визвольного руху. Довголітньою пропагандою переконати самих найвінших вождів українських, що провідними ідеями їх боротьби можуть бути тільки ідеї Кремля. Нехай модифіковані, нехай навіть без Сталіна, але — все ж не різні, а такі самі, як і в Кремлі: "прогрес", "народня республіка", "справжня демократія", "безкласове суспільство", скасування права приватної власності, планова господарка, колективне користання землею, атеїзм, боротьба з українським "шовінізмом" і "реакцією", з "старомодними традиціями". А насамперед, хотівби Кремль, щоб **нізащо в світі, не повстала власна провідна каста, з власною націоналістичною ідеологією!** Щоб все захлинулося в консолідаційнім хаосі — націоналістів, адотораторів Винниченківських "традицій" і "завітів Іліча", ненависників революції і просто спекулянтів! Коли б це сталося, то всі б рішили, що нема чого битися із-за нтоансів тої самої доктрини.

Так би прийшло до угоди, цебто капітуляції, як її хотіли робити Винниченко, або Камянецько нарада. Вони ж теж мали армію! Настрій боротьби за "своє" зник би, як у Жіронди, яка стратила наперед своє власне "вірую", свою окрему ідею.

Такі можливості може видадутися фантазією? Але життя знає ще більш дивоглядні фантазії! Кому снилося б, що большевизм міг би

запрягти в свій віз таку, ніби то абсолютно не-згідну, з його зasadами силу, як Церква?

Та на наших очах це сталося фактом. Справи не міняє те, що кожна з обох сторін — Політбюро і московська православна церква хочуть обдурити одне одного і зробити знаряддям в своїх руках для своїх цілей. Факт лишається фактом, що навіть таку — сутєво антикомуністичну силу, большевизм знайшов способи осідлати.

Яким способом? Тим, що зберігаючи фасадну, зовнішню форму тої сили, змусив її виректися самої суті своєї ідеології.

На цей фатальний шлях можуть поволіти і Україну, яка бореться проти Москви, коли процес винищування націоналістичної ідеології Ітіме далі. Коли не знайдеться група ідейних і відважних людей, яка цьому божевіллю нарешті гукне — **стоп!**

В. М.

Мадярська окупація Карпатської України в 1939 - 1944 рр.

Березневі події 1939 року в Карпатській Україні потрясли не тільки карпато-українським народом, але теж мали не абияке значення для всього українського народу і його визвольної роботьби. Належить підкреслити, зокрема, що український народ на Закарпattі своїми соборними силами перший в новій добі став на про з наростаючим імперіалізмом, що його символізувала свастика чи угорська корона. І не чехи, які без одного вистрілу відкрили ворота перед займанцем, чи поляки, що в часі української антиімперіалістичної боротьби на Закарпattі обнімались на верхівях Карпат з загарбницькими спільніками Гітлера, угорцями, тільки українці є тими, хто перші стали на захист прав народів проти тоталітарних імперіалістичних сил. І якщо пізніше проти цих же чорних сил хоробро боролись за збереження волі і держави поляки, серби, французи, бельгійці, голландці, — спочатку у відкритому полі, а відтак у повстанських загонах, то хай українському народові, що перший розпочав боротьбу за ці велики ідеали на терені Карпатської України, а пізніше її продовжував на цілій своїй території, буде визнано належне місце в таборі переможців останньої війни, якщо маємо вірити, що справді перемогли ці величні ідеали — свобода, вільність народів, демократія, справедливість...

Світова преса живо відгукнулась на події в Карпатській Україні, однаке, не переходила поза коментування сенсаційності боротьби групи

українських січовиків і тільки в рідких випадках виявляла співчуття. На поважнішу реакцію тодішній передусім західній світ не здобувся.

Україна зареагувала на обидва факти березневих подій: проголошення самостійності та мадярсько-українську війну інакше. В Західній Україні та на еміграції відбуваються величаві демонстрації, часто повязані з поліційними сущиками (Львів, Станиславів), українська преса займається майже виключно цими подіями, алярмуючи українство і світ до оборони загроженого Закарпattя. "Комітет Оборони Закарпattя" в Америці та інші заокеанські організації склали офіційні протести у своїх урядів, проти мадярського насильства. Зокрема патріотичну поставу до березневих днів на Закарпattі виявило націоналістичне підпілля Західної України, яке готове було ще в більшій масі, як перед тим, продертись через Карпати і доповнити керівними і рядовими кадрами січові лави, як теж дати допомогу в зброй. Це не стало лише ізза близькавичного розвою подій — з одного боку, а з другого — через незрозумілу поставу до такого пляну — відпоручників закордонного центру націоналістичної організації на Закарпattя. Сьогодні з більшою певністю, як тоді, можна сказати, що наступ мадярських військ був би припинився, якщо б регулярні українські збройні сили разом з чеською армією задержали фронтову лінію хоч на кілька тижнів. Тоді не тільки можливими були б інтервенції

західних держав, але й можна було б рахуватись з активною допомогою Румунії, Словаччини, Югославії, а на це німці не могли позволити мадярам. При евентуальному збройному втручанні Польщі до цього конфлікту, українська Галичина і Волинь спалахнули б повстанням і тоді вже мова про світовий конфлікт. Але в нью-му Україна виступала б як суб'єкт, одна з сторін, а не як об'єкт чужої політичної гри.

Але — хід історичних подій був інший. Понад 4 тисячі поляглих в боях та замучених в звірський спосіб, купи розстріляних на польському пограниччі, переповнені тюорми свідомим елементом, концентраційні табори в Кривій і Варюланаш, ліквідація всього українського, посиливий процес мадяризації . . . — це те, чим обдарив мадярський варвар Закарпаття, що пробуджувалось до державного життя. Та коли все згадане назагал відоме українському громадянству, то дальший період підневільного стану відомий аж надто мало. На такий стан склались дві причини: Перше, це сам факт окупації і повної ізоляції Закарпаття мадярами від решти українського світу. Мадярський урядовий апарат строго дбав, щоб не то що припинити, але в корені знищити всякий контакт з рештою України, з українською еміграцією та політичним проводом Карпатської України, що перебував на чужині (заборона листування, посилені часописів, заборона виїзду закордон та повороту до краю). Другою причиною слід визнати факт переходу точки тяготіння української вільної політики на інші центри (до польському, війни — еміграція, від 1940 р. — Львів, а відтак в сов.-нім. війні — Київ і ціла соборна Україна, де розгорялася нова загально-національного масштабу боротьба). Безумовно, вістки з Закарпаття продиралися, існував звязок патріотів Срібної Землі з національно-візвольним рухом, час-від-часу містила наша преса відірвані інформації про ситуацію під мадярською окупацією. Однаке, з цього створити собі ясний образ п'ятирічної підневільної долі українського народу за Карпатами — доволі тяжко. Для сущності образу вільної боротьби української нації в останній декаді, стає необхідним і зясування ситуації Карпатської України в 1939-44 роках.

Окупація мадярськими військами Закарпаття означала ліквідацію дотеперішнього політично-правового, організаційно-структурального,

культурно-політичного, а у великій мірі й соціально-економічного стану Карпатської України. Але, передусім це стосується духового життя народу, якого тенденції спрямовано в діаметрально протилежний бік.

Військові окупаційні органи творили фактичний стан підбитої країни ще до політично-правих актів мадярського уряду. Перші тижні окупації існує військова диктатура на цілій смузі повіденської Карпатської України (без Ужгороду, Мукачева й Берегова) та панує т.зв. "старатріальне" право. На цей період припадають злочини мадярської солдатески і непогамованого терору. В кривавих репресіях та екзекуціях вслалились мадярські терористи "сабад чашат", добровольці, між ними частини угорського походження з Закарпаття та окремі зрадники. З їхніми іменами вяжеться багато масових вбивств (Тячів, Кваси, Бичків, Біткі, Хуст та ін.), виконаних за ініціативою місцевих мадярів.

На протяг військової диктатури вся влада знаходилась в руках окружних, міських та дівізійного воєнкомату. Їм до послуг були покликані комісаричним способом, згори, органи місцевого управління: т.зв. народні ради з старостами по селах і містах, які складались з мадярських та місцевих колаборантських елементів, передусім з-поміж інтелігенції. На селах спиралась мадярська влада теж на декого з багатшого селянства, яке добрим словом згадувало часи цісаря Франца Йосифа і "спільної неньки" Австро-Угорщини. Однаке цей малочисельний елемент (окупація і її наслідки багатьох перевонали) не міг станути опорою мадярської влади; такою до кінця залишилась мадяронська інтелігенція та мадярська меншина на Закарпатті (15% всього населення).

Центральне цивільне управління почало організуватись доволі пізно, бо щойно в місяці травні. На стінах міст і сіл Закарпаття зявляються в червоно-біло-зелених кольорах проглямациї регента Угорщини Горті: "Народе Ракоція..." Тут викладено цілу концепцію й ідеологію святостефанської Великомадярщини: ". . . Карпатські ріки течуть до Дунаю, ваші предки ходили на плодочу угорську долину за хлібом, угро-русини боролись під прaporами Ракоція..." і тим подібне. Офіційні угорські чинники не забували декламувати при кожній нагоді про свій гуманізм, миролюбство, угорсько-руське братерство, католицизм. Однаке дійсність

політично, а відтак і національно. Обидва воїни вписались чорними буквами в пам'ять українського Закарпаття за свою вислужницьку роботу перед окупантами та поборювання народньо-українського руху.

Для характеристики цих людей хай послужить хоч би факт нікчемного оплюгавлювання на стор. "Місійного Календаря", "Карпатської Неділі" (1939) свого товариша по званню о. др. Августині Волошина — цим же о. Ільницьким.

З їхньою діяльністю повязане "угро-руське" життя Закарпаття останніх років; вони були ініціаторами й речниками концепції творення "руського народу над Карпатами", окремого і від українців і москвинів. Для того відморозили старих місцевих українських вчених які під час чеського панування залишились в Угорщині, — др. Бонкала, історика Годинку, др. Стрипського та інших. Концепція "русинізму" (вправді не нова, в новіший час відновлена в 1935 році ужгородською "Неділею") зродилась як реакція на місцеве русофільство та, безумовно, на свідомий патріотичний український рух.

Розглядаючи вкоротці явище русинства, чи так званого автохтонного патріотизму, треба ствердити, що русинізм на Закарпатті в останньому часі не мав жодних ідейних підстав. Це був виключно конюнктуральний рух, інспірований мадярськими чинниками з метою вбиттяожної незалежної думки в карпатського українця. Передумовою цього було відокремити національно, культурно і мовно карпатське українство від українського народу в першу чергу, та взагалі від словянства і творити окремий народ з його власною мовою і культурою, духовно зближеною до "західного угорського". Завданням рушій цієї концепції було протиставити півмільйоновий народ за Карпатами українському комплексові. Відокремивши з культурно-національного більшого комплексу невеличке Закарпаття, річ ясна, легше було б поставити політичний постулат єдності в Угорщиною, бо, мовляв, з попередніми карпато-українців нічого не вяже, а тут спільна історія, західня культура, економічні інтереси, тощо.

Ця концепція, що спочатку, в 1920-25 рр. навіть мала ідейних прихильників в рядах місцевої інтелігенції, в своїй ідейності дійшла до українського патріотизму, або до "російського єдинства". В 20 роках пізніше, його представляли вже виключно мадярофіли, які долю закар-

патських українців хотіли бачити повязаною єдино з Мадярщиною, а в дальшому мріяли про перехід "рутенців" на становище однієї із багатьох віток мадярського народу. Дехто з мадярських вчених осмілювався покликуватись на аналогію мадярських сейкелів в Семигороді, мовляв, і "рутени" займають подібне становище. (Сейкелі — старинне угорське племя в трансильванських горах з типічною верховинською культурою).

Марина та Ільницький стають носіями цієї ідеї та, опираючись на офіційну підтримку угорського уряду, починають діяти в цьому напрямку. Під їхнім омофором появляється тижневик, спочатку "Карпатська Неділя", відтак "Неділя", редактований примітивно і неграмотно й стає трибуною рутенства. Однак для творення концепції нового народу замало газети. Треба творити власну культуру, літературу, мову, історію. З мовою порівняльно було найлегше, бо з суміші української, московської та місцевих говорів, вдалось створити штучне язичє, для якого видано дві граматики: Ю. Маріна: "Граматика угоро-руського язика", 1940 з перевагою московських елементів, а в 1941: др. Н. Тараїда: "Граматика руського язика", яка була граматикою скаліченої української мови за етимологічним правописом. В 1941 році засновано в Ужгороді "Подкарпатське Общество Наук", яке почало видавати літературний двотижневик "Літературна Неділя" та науковий квартальник в мадарській і "руській" мовах "Зоря". Цей філансований мадярами штучний культурний рух вдаряв передусім по таборі москофілів. Цілком зрозуміло, чому його вістря не було спрямоване явно проти української культури й проблематики. Фактично не існувало легально нічого українського: від "назви" до останньої української книжки з цінної бібліотеки "Просвіти" й літери "ї" з двома крапками (ї) мадяри винищили ще з окупацією й далі безоглядно ліквідували. Україна й український дух залишились тільки в серцях населення. Натомість русофіли діяли легально, спочатку майже як єдині речники Закарпаття й його народу, а відтак при інспірації нового руху були далі толеровані. Русске життя Закарпаття виявилось в середовищі двох органів: "Русское Слово" (Ужгород), триденник, редактоване досить солідно московськими емігрантами й молодими русофілами під покровительством А. Бродія та

"Карпаторусський Голос", видаваний теж емігрантами за гроши Фенцика. Офіційних товариств і організацій русофілам не позволено творити: в своєму дусі вони виховували молодь по гімназійних ячейках, а серед мас по православних церквах.

Отож, основною метою мадярської культурної політики на Закарпатті і вирощеного нею "русинізму" було не так вдарити по офіційно зліквідованому українству, як по русофільстві, якого представники, передусім з молоді, почали від 1940 року орієнтуватись на московський большевизм. Таким чином, перший етап у розвою "русинства" характерний боротьбою промадярської концепції проти москофільства. Дуже цікаво, що в тій ситуації ідейні русофіли зверталися до українців з пропозицією утримання спільногого фронту (участь Небесника в критиці "Грамматика угро-русского языка"). Однаке українці не стали ні по одній, ні по другій стороні, але створили свій власний фронт боротьби проти обидвох ворожих народові концепцій. Ця боротьба відбувалась "на дві руки": на політичному відтинку, передусім нелегальний сектор та на легальному під відповідними ширмами. З огляду на те, що аналіза національно-визвольного руху на Закарпатті, вимагає ширшого трактування, ним займемось даліше, а тут в звязку з попереднім згадаємо про легалістичний відтинок. Характерне явище, що українське середовище після багатьох легальних спроб виступити назовні (спроба з ліценцією "Нової Свободи" в Хусті, ініціювана др. Брашайком і А. Вороном, спроба видань Пінаша на Гуцульщині) зявилось на горизонті під найбільш невластивою фірмою розгляданого вище "русинізму". Справді, на цьому організмі, твореному мадярським урядом, штучному та безідейному, нарastaє нове тіло, що в скорому часі змінює його характер.

Це сталося завдяки тихій, але патріотичній поставі та муравлиній праці др. Івана Гарайди, лектора краківського університету й особистого друга Богдана Лепкого, якого мадярський уряд покликав, як уродження Закарпаття, для рутенізації українського народу. Однаке ця людина виявилася тихим українським патріотом і тому ніколи не став засобом в руках мадярів проти українства, української культури і мови. Під його керівництвом "Видавництво Подкарпатського Общества Наук" поволі стало осередком

українського творчого духа. Передусім, наблизено накинуту згори "руську" мову якнайбільше до української літературної (складня, лексика), за винятком морфології та правопису, які були регульовані офіційною граматикою. З деяких видань цілком усунено промадярські писання й зроблено літературно науковими зі скрітим українським забарвленням (Літературна Неділя). В 1943 і 1944 роках в цьому органі почали співпрацювати майже всі закарпатські письменники: Александр Маркуш, Лука Демян, о. Стаминець, Юлій Боршош-Кумятський, о. Дмитро Попович, А. Рішко, Федір Пасічник, а з молодших — Вершан, Барвінок, Архій, Маркота інші. З-поміж науковців належить згадати крім І. Гарайди, М. Лелекача, Ф. Потушняка, Муранія, Небесника, др. Балецького та групу молодих філологів з будапештського університету.

Ця група українських літературно-наукових працівників зуміла використати ситуацію, у відповідній формі вийти в народ, відсепарувавшись від злобних тенденцій мадярського "рутенства" та рівно ж протиставившись згубному впливові "руссості" зокрема серед молоді. Ці останні потворили літературні гурти молоді, зокрема студентів, захоплюючи легальними формами активнішу молодь. Завдяки діяльності "народовців" (назва "українець" була на індексі) зроблено вилом в рядах русского середовища і тому в згаданому переліку молодих письменників фігурує кілька імен колишніх талановитих літераторів!

Метою боротьби "народовців" було єдине: зберегти здоровий народний дух в українській культурі Закарпаття, зберегти народні маси, а передусім молодь від шкідливих впливів. Протирутенський фронт був найлегший, бо ця ідея сама себе викінчувала, як теж її інспіратори свою громадською настановою; важливішим був антирусофільський відтинок, з яким замасковане українство успішно боролось.

Підсумки дворічної праці українських діячів пера і науки дали українським масам у висліді двадцятькілька томиків "Народної Бібліотеки", понад 50 чисел літературної газети, кілька наукових праць, а головно — живе зрозуміле слово в хаосі безпросвітності.

Зразу не всі українці схваливали таку тактику національної роботи, однаке, коли виявились

перші позитивні наслідки, всі свідомі українці акцентували цю форму вияву, яка між іншим не довела ні до найменшої компромітації ні до вислужництва (за винятком П. Міговка, який перекладав на укр. мову — мадярські патріотичні пісні). З таким станом речей погоджувалась і українська еміграція, яку у відповідний спосіб інформовано про закарпатські проблеми, з цим погоджувалось теж керівництво підпільного націоналістичного руху, тим більше, що деякі люди з легальних культурно-освітніх діячів були активно заангажовані в русі.

Кілька слів про роботу “другої руки”, а саме про революційно-визвольний відтинок, хоч правда, про ці речі детальніше говорити ще передчасно. Сітка ОУН існувала на Закарпатті далеко до подій 1938-39. Однаке тоді вона розрослась вшир і вглиб. Після кривавих березневих подій частина найактивнішого елементу згинула, велика частина разом з відпоручниками ПУН-у знайшлися закордоном, а в краю залишився низовий елемент і молодь. З цього цінного матеріалу стала творитись сильна організаційна структура щойно тоді, коли з еміграції вдалось повернутися абсолютнам торговельної школи в Братиславі, які в надзвичайні важких підпільних пionерських для закарпатських людей умовинах, почали відновляти революційне підпілля в Карпатській Україні. Скорі постає густа мережа клітин ОУН по селах і містах Закарпаття, існує струнка система організації, технічний апарат і живий зв'язок з центром та К. Екзекутивою Галичини. Представники ОУН з Закарпаття беруть участь на II-ому Великому Зборі ОУН в Krakові.

Підготова революційних кадрів, вишкіл членства і юнацтва, пропаганда серед всього населення становили основні лінії роботи руху. Час від-часу мобілізувалось населення актами назовні, ефект яких відчувало так українське населення, як і ворог. Такими актами були: чинний культ героїчної боротьби Карп. Січі, активна противадярська агітація, зірвання мадярських патріотичних імпрез, тощо. Знаменою подію треба вважати піднесення синьо-жовтого прапору в Хусті на замковій горі в другу річницю проголошення самостійності, далі панахиди на могилах, прикрашення могил поляглих. У висліді згаданих фактів проводились часті арешти молодих українських патріотів.

Листівки ОУН, місячник Краєвої Екзекутиви

ОУН “Чин”, як теж закордонні видання передавались з рук до рук і таємно обходили багато патріотичних родин та груп молоді. Події в Україні 1941-ого року, акт 30. VI. 41. змобілізували все українське населення та насторожили його до грядучих подій. Разом з тим посилилась організаційна й пропагандивна робота передусім на селах. Та нема боротьби без жертв. Мадярам вдалося почасті на слід існуючого руху, з чого почались відомі в 1942 році арешти націоналістів, що привели до слідчої тюрми в Мукачеві сотні українських людей, з-поміж духовництва, інтелігенції, селян, студентів та гімназистів. Провідний актив ОУН арештовано та поставлено перед полевий військовий суд, що відбувся 17 липня 1942 р. в Кастелі Ковнера. Над двома сотнями учасників революційного руху проведено розправу й засуджено всіх на багато років тяжкої тюрми від 1-15 років. Засуджені за патріотичну справу священики й теологи очистили ім'я греко-католицької церкви, зганьблене о. Ільницьким й о. Маріною. До таборів і тюрем Мадярищини, де здебільша в ролі політичних вязнів сиділи комуністичні серби, жиди, мадяри, а то й румуни, загнано й українських націоналістів.

Факт перших масових арештів за політичну діяльність на Закарпатті викликав сильне враження серед усього населення. Ненависть до мадярських окупантів ще більш зросла. Затривожений цим мадярський уряд посилив свій терор передусім супроти молоді та інтелігенції, яка вибилась на чоло руху спротиву. Поліційний режим, зокрема донощицька система сильно позначились на життю карпато-українського народу. Однаке пізніше, а саме в 1944 році, спрямовано спеціальне вістря проти проявів пропропагандистської діяльності на Закарпатті, яку крім скинутих парашутистів та невеликої кількості місцевих українців проводили жиди. Найголоснішою була хустська афера, де в місяці березні 1944 року викрито групу большевицьких підпільників та їх розстріляно. До створення поважнішого партизанського просоветського руху на Закарпатті не дійшло, хоч терен був надзвичайно догідний, з одного боку через те, що населення помимо хвалівих просоветських симпатій, на чин не бажало іти й по друге, що головна сила червоної партизанки, яка намітила метовим пунктом свого рейду, — гористе Закарпаття — група Колпака, була зліквідована

Українською Повстанською Армією вже в галицьких Карпатах.

Залишається до вияснення справа порушених вище "просоветських симпатій" закарпатського населення в 1943-44 рр. Ця проблема тимбільше актуальна, що велика частина української еміграції, яка переходила в той час через Закарпаття, зустрілась з "незрозумілими" для них запитами: чого втікаєте?, та з нехованими симпатіями до "руських".

Українське населення Закарпаття в своїй абсолютній більшості по подіях 1939 року було українсько-патріотичного наставлення, а водночас і гостро антимадярським. Безумовно, після гострої реакції перших тижнів окупації та під впливом непогамованого мадярського терору, маса (не окремі одиниці) втратила здатність правильно оцінювати політичну ситуацію і пов'язувала розвязку долі поневоленого Закарпаття з зовнішніми чинниками. В 1939 році в обличчі польсько-німецької війни населення очікувало повстання в Західній Україні і прилучення до неї Закарпаття. В такій ситуації не обійшлося без пронімецьких настроїв, тим більше, що німецький режим далеко не виявив своїх справжніх шупальців. Незначним ударом для таких настроїв була поява червоноармійців на Карпатах та "добровільне приключение" Зах. України до УРСР. Цей факт цілком не розвіяв психози німецько-советської війни і звязаніх з нею сподівань закарпатських українців. В той час стались такі явища на Закарпатті, які кинули значно більше світла на проблему політичних симпатій закарпатських українців. Це, масова втеча в 1940 році українського населення за Карпати, до УРСР. На протязі цього року перейшло совето-мадярські кордони біля 25-30 тисяч українських громадян, між ними найбільше молоді. Причиною цієї втечі не було советофільтрство втікачів. За малими винятками, коли втікали колишні організовані комуністи, залишили Закарпаття маси закарпатських селян, які нічого спільногого з комунізмом не мали та між ними значна частина національно-свідомої української молоді, членів Карпатської Січі. Єдиною причиною, що її виганяла з рідної землі було переслідування мадярської жандармерії, карні табори праці та небезпека завербування до війська і включення до мадярсько-румунської війни, яка тоді висіла над Середньою Європою. Міражна "українська радянська Республіка" з її

народніми піснями в радіо, мовою, культурою — впливала на бажання бути українцями й жити національно-культурним життям.

Тут — ліквідація всього українського, гостра тенденція мадяризації, колоніяльна політика на всіх відтинках, а там — якась "квітуча" хоч і незнана, хоч і "непевна", але все-ж Україна. Отож, не позитивні тенденції до УРСР і советського ладу, тільки негативна настанова до всього мадярського, гнала маси наших людей в пастку большевиків, в сибірські концтабори, на смерть і голодове виморення... Вирішну роль відогравали тут сім літер в офіційній назві УРСР — Україна.

З німецько-советською війною вязались і в закарпатського населення нові плани і сподівання. З-за гір приносили підполльні курери вістки про творення нового життя на теренах звільнених від большевиків. Таємно передавались листівки Організації Українських Націоналістів, таємно читано й переписувано Архипастирський лист бл. п. Митрополита Кир Андрея з приводу акту 30 червня 1941. Настрої на Закарпатті зводились до одного: нехай тільки чим скорше визволиться з-під большевиків Україна, потужніє, а потім розрахується і з мадярами. Справді, очі всього населення в 1941-42 роках були звернені по той бік Карпат, звідки очікувало звільнення від мадярського ярма.

Однаке німецька політика в Україні та взагалі на сході зумовила певне розчарування і викликала гостре протинімецьке наставлення в народніх масах. Закарпатські українці, вояки угорських армій на східному фронті, розповідали про акти німецького терору й солдатески в Україні. Ліквідація і переслідування німцями української державницької думки і руху привели до крайньо ворожого наставлення супроти німців. Створення власної суб'єктної концепції в таких умовах не могло відбутись через брак живого контакту з рештою України, яка створила концепцію боротьби з окупантами. (На Закарпатті — саме в цей час арештовано національно-візвольний актив, 1942-43). На цей період припадає велика контр-офензива советів і відступ німців зі Сходу, що безумовно, сприяло виникненню просоветських настроїв і певної надії на визволення з-під мадярського панування більшевицько-“українською” армією. В тих умовах закарпатські українці не бачили виглядів на створення власної держави та прилу-

чення до неї Закарпаття. Натомісъ сподівались відновлення після війни Чехословаччини та в її рямцах самоуправної Карпатської України. Цим сподіванням піддавали реального грунту участь українців в чехословацьких закордонних з'єднаннях та представництво в чехослов. еміграційному уряді в особах Петрушака, Цібера, Гаджега. Часті радіопередачі до українців Закарпаття з Лондону і Москви (Голос Закарп. України) в 1944, підслухувані таємно, ще більше підсилювали прочеські та просоветські настрої. Тільки незначна частина населення (інтелігенції та селянства) реально розцінювала ситуацію та рахувалась з включенням Закарпаття

до сов. впливів. Однак справжньої небезпеки в тих розмірах, як вона скоро наспіла, майже ніхто не очікував і тому, між іншим, з Закарпаття не було політичних втікачів-емігрантів перед советським фронтом. Такі зявилися щойно пізніше, зазнавши "благодаті" советської влади.

Сьогодні Карпатська Україна приєднана до матірнього пnia. Не в умовинах вільного державного життя, але в важких умовинах московського поневолення довелось Закарпаттю з'єднатись з іншими українськими землями, — щоб спільною боротьбою рамя об рамя з братами з інших частин України вибороти кращу долю своїй Батьківщині Україні.

Юрій Бобровський

З історії боротьби Москвою гноблених народів за свою державну самостійність

Імперіалістична Москва, позбавивши колись вільні народи їх державної самостійності, протягом століть намагалася уніфікувати свою багатонаціональну імперію адміністративно, соціально, економічно, світоглядово, ідеологічно, ідейно-політично, духовно і психологічно.

Але, віками гноблені Москвою народи витримали універсальний наступ, встоялись перед універсальною московською політикою, скерованою на доведення їх до цілковитої національної заглади. Це пояснюється тим, що кожен з тих народів протягом століть, а то й тисячеліття виростав в окрему націю, що будувала свою державність, створила свою культуру, поколіннями творила свої звичаї і життєві традиції. Ці народи й зараз, не дивлячись на тотальну уніфікаційну політику супроти них большевицької Москви, і своїм духовим змістом, і мовою, і життєвим укладом — чітко відрізняються від московського народу.

Наведемо кілька прикладів, — хто ті народи і чого вони прагнуть?

БІЛОРУСЬ

Перша Білоруська Держава існувала під назвою: "Велике Полоцьке Князівство", що остаточно оформилось у 862 році.

В XII столітті князь з племені лютичів творить "Велике Литовське Князівство", до складу якого входять всі раніш розрізнені князівства.

В XIII і XIV століттях білоруські землі руйнують монголи.

В 1385 році Велике Литовське Князівство творить унію з Польщею. В 1795 році білоруські землі підпадають Москві. Року 1812 Наполеон I під час свого походу на Москву відновлює Велике Литовське Князівство і Білорусь, як складова його частина, користається волею, яку за рік Москва знову відбирає.

1862 року вибухає збройне повстання проти московського панування під проводом білоруського народного героя Кастуся Каліновського.

В 1884 році білорус І. Гринявицький організує бойові дружини і забиває московського царя Олександра II.

В 1905 році Білорусь знову палає великим протимосковським повстанням.

25 березня 1918 року Перший Всеблоруський Конгрес проголосує самостійність Білоруської Народної Республіки.

Білоруська Народна Республіка була визнана де-юре і де-факто Україною, Литвою, Латвією, Естонією, Фінляндією і Чехословаччиною. Де-

факто її визнала Туреччина, Болгарія, Німеччина і більшевицька Москва. Але в 1919 році більшевицька Москва нападає на Білорусь, окупує її і творить "БССР". На Ризькій конференції (18. III. 1921 р.) БССР визнає Польща, чим стверджує фактичний поділ Білорусі між Польщею і більшевицькою Москвою.

У відповідь на створення БССР вибухає так зв. Слуцьке повстання, яке було подавлено. Але частина повстанців на чолі з отаманом Хмарою пішли в ліси і продовжували боротьбу до кінця 1926 року.

Крім того від 1922 до 1928 року в підпіллі діяв національно-визвольний рух, так зв. нацдемовщина.

Під час другої світової війни Білорусь мала партизанку, що боролась і проти німців і проти більшевицької Москви.

НАРОДИ ПІВНІЧНОГО КАВКАЗУ

Боротьба народів Північного Кавказу (осетінів, дагестанців, чеченців, інгушів і ін.) за свою землю, свободу і незалежність тривала протягом всього XIX століття.

Особливої сили ця боротьба набула під проводом Шаміля, який обєднав ці народи для боротьби і оголосив війну "Газават", що тягнулася 20 років. Тільки в 1864 Москва дещо присмирила повстання.

В 1917 році народи північного Кавказу відновили свою державність, утворивши Самостійну Республіку Горців Кавказу. В 1920 році Північний Кавказ окуповано більшевицькою Москвою..

Але, боротьба народів Північного Кавказу не припинилася: в роках 1920-22 повстання в Осетії; в 1925 році повстання в Чечні і Дагестані; в 1926 році повстання в Кабардино-Балкарській області; в 1928-29 повстання в Дагестані; в 1930 році повстання під керівництвом народників, що охоплює Осетію, Карачай, Кабарду і Черкесію; в 1936 році повстання в Дагестані.

В 1941 році народи північного Кавказу з перших днів війни стали на шлях збройної боротьби за відновлення своєї державної самостійності. Вони розібрали місцеві склади зброї червоної армії, втікли в гори і розгорнули партизанську війну проти місцевих сил червоної армії і НКВД. Влада советів похитнулась, а подекуди зникла задовго до приходу німців.

ГРУЗІЯ

В VII столітті до Народження Христа грузини мали дві держави: на сході Іберію, на заході Колхиду. Обидві в 65 році по Народженні Христа були підбиті Римом, але їх державну самостійність не було знищено.

Року 337 Грузія приняла християнство.

У VI столітті на Іберію напали араби, окупували її і позбавили звязку з Колхидою.

В IX столітті король Колхиди (Давид) возведе всі грузинські землі в одну державу.

В XIII столітті грузів завойовують монголи, яких було вигнано лише через 100 літ.

В XV столітті Грузію поділили між собою Туреччина і Персія.

В XVIII столітті Грузія пробує за допомогою Москви звільнитись і укладає з нею договір про допомогу, який Москва використовує для вводу своїх військ до Грузії (1801 р.) й окупує останню.

З того часу Грузія провадить безперервну боротьбу за повернення своєї державної самостійності. Найбільші повстання проти московського панування вибухи в роках: 1804, 1807, 1812, 1841.

25 травня 1918 Грузія проголошує себе самостійною державою.

Весною 1920 р. більшевицька Москва пробує захопити Грузію, але остання дає рішучу збройну відсіч. У висліді між Грузією і більшевицькою Москвою укладено мир, остання визнала сувереність Грузії.

Але 11 лютого 1921 року більшевицька Москва окупує Грузію. Ще того самого року вибуває повстання в провінції Хевсурії, а в 1922 р. в Сванетонії.

В серпні 1924 року вибухає по всій Грузії збройне повстання, яке ставить своїм завданням звільнити свої землі від більшевицької Москви.

В 1928-29-30 р.р. вибувають повстання проти колективізації. На це більшевицька Москва відповідає введенням в Грузії штучного голоду: (1932-33 роки).

ТУРКЕСТАН

Історія Туркестану сягає в давнину десь до часів походів в Азії Александра Македонського.

В 552 році по Р.Х. окремі племена Туркестану обєднались під загальною назвою тюрків.

В VII столітті Туркестан завойовують монго-

ли, але тюрки звільнюються від монголів і відновлюють свою самостійну державу.

В 1917 році туркестанці творять свій національний уряд і проголошують державну самостійність Туркестану.

В 1924 році більшевицька Москва напала на Туркестан, опанувала його і утворила низку "національних" республік. Але туркестанці продовжують боротьбу за свою національну незалежність і державну самостійність і під більшевицькою Москвою. Особливе близьку перемоги туркестанці мали в 1927-29 роках. Про цей період боротьби туркестанців В. Кравченко в своїй книжці "Я вибрав свободу" пише: "П'ятнадцятьсот милевий кордон, де величезна випалена сонцем територія Сов. Серед. Азіїеже з Афганістаном, і Кашміром в Індії, довго був місцем боїв з басмачами. У військових советських звітах їх вже кілька разів "винищували", а вони зявлялися знов і знов з новими жорстокими нападами. Цілі роки преса була переповнена жахливими оповіданнями про терор басмачів, про їх жажду грабунків. Представлено їх як бандитів під проводом мусулманських духовників, що шукають тільки наживи, як наймітів усунених емірів, як знаряддя британського імперіалізму, то що.

Але в цих описах в пресі були деякі суперечності. Бо самим бандитизмом і грабунками годі було пояснити ту впertiaсть і відвагу, з якими малі групи басмачів ставили чоло зорганізована

ній і добре озброєній червоній армії. До того грабунок якось не погоджувався з релігійним наставленням та політичними британськими і емірськими інтересами. Пізніше, коли я вже був більше дозрілий і тверезіше міг дивитися на справу, я переконався, що це все була советська пропаганда.

Басмачі були в дійсності патріоти-партизани, які боролися проти поневолення їх національної незалежності чужими займаннями. Наражували вони своє життя, щоб відбити наступ на їх спосіб життя, на їх віру... I проти цієї то загрози бились так завзято басмачі, окопавшись у прикордонних горах Персії і у властивім Туркестані. У цій боротьбі мали вони за собою, бодай у цих часах прихильність мас Середньої Азії. I це не був випадок, що проти басмачів треба було висилати військо з властивої Росії, а не місцеве". (В. Кравченко, "Я вибрав свободу", укр. видання, Торонто—Канада, 1948 р., стор. 33-34).

Подібний шлях боротьби проти імперіалістичної Москви за свою державну самостійність пройдено всіма народами т.зв. "братніх" союзних республік, що входять до складу ССР і "автономних республік та областей", що входять до складу РСФСР. Геройська, довговікова боротьба українського народу в обороні свободи й культури перед московським варварським імперіалізмом відома не тільки безпосередно заінтересованим у тій боротьбі, але й широким кругам західних народів і про неї говорити окремо на цьому місці немає потреби.

"Шлях звільнення кожної нації густо кропиться кровлю. Нашою так само. Кровю чужою і свою. Ворожою і рідною. Кров закінчує глибокі процеси національних емоцій, усвідомлень, організаційної праці, ідеологічної творчості, всього того, що нація свідомо і ірраціонально використовує для ствердження свого права на державне життя. Кров пролита для цієї велич-

ної мети не засихає. Тепло її все теплим буде в душі нації, все відограватиме ролю непокоючого, тривожного фрагменту, що нагадує про нескінчене і кличе на продовження розпочатого. Хай же в цей день ми глибше, як коли, відчуваємо велику вагу передсмертних заповітів наших лицарів".

Симон Петлюра.

Н. Ю. Олежко

Конвульсії конаючого соціалізму

Хто уважно вивчає історію політичних рухів, той не може не звернути уваги на те, як часто спостерігаються розлами в єдиних до того політичних угрупованнях, і як, навпаки, рідко трапляються випадки поєднання особливо серед тих, що раніш творили цілість, а потім поділилися. Такі випадки заслуговують на тим більший інтерес, що вони мають глибшу політичну природу. Як у фізиці тертя є функцією руху, а відсутність його є ознакою спокою, непорушності, так і в соціальному житті періоди жвавої суспільно-політичної дії звичайно позначуються виникненням конфліктів на базі різного розуміння шляхів і цілей, і навпаки, під час політичного застою притуплюються внутрішні протиставлення не лише в середині одного політичного угруповання, а й між різними. Продовжуючи аналогію, ми можемо і тут, в соціальному житті, відмітити ті ж закони, що і в русі фізичних тіл, а саме: коли два тіла йдуть назустріч одне одному, сила тертя кожної точки стику тих тіл залежить від суми швидкостей рухів, а коли обидва тіла йдуть в одному напрямі, — то від різниці їх швидкостей. Отже, і в тому і в другому випадку тертя опреділюється як самим рухом, так і його швидкістю. Коли якась політично діюча маса втрачає свою рушійну силу, коли затухає сила посередньо набутої енергії, — завмирає її дух, вона переходить в стан спокою і разом з тим завмирає і тертя.

Таку природу мають по суті ті процеси, які спостерігаємо тепер серед соціалістичних рухів. Маємо на увазі започатковане обєднання московських соціалістичних партій (див. "Соціалистический Вестник" березень 52 р.), якому передувало, як відомо, обєднання українських соціалістичних партій, що сталося в 1950 р. Обидва ці явища є вислідом генеральної "переоцінки цінностей", найбільш яскравим виявом якої був Конгрес поновленого Другого Соціалістичного Интернаціоналу, що відбувся в 1951 році. В свій час ми вже коментували і обєднання українських соціалістичних партій і Конгрес Интернаціоналу, і тому не будемо до того повернатися. Нагадаємо лише, що Конгрес Интернаціоналу фактично прийшов до визнання повного краху

соціалістичної доктрини. Він примушений був признати, що ті засади суспільного устрою, які досі вважалися ознаками лише соціалізму (плянова господарка, керуюча роля держави в народно-господарських процесах і т.і.) можуть бути властиві і несоціалістичному устрою, що приватна власність на засоби виробництва не стоїть на перешкоді дальному еволюційному розвиткові суспільних форм, і що взагалі "соціалізм не є неминучим".

Але та поразка, що її завдала історія соціалістичній доктрині, по відношенню до соціалістичних партій колишньої Російської імперії має свою специфіку, на якій треба зупинитися, бо вона має повчальне значення.

Перш за все треба відмітити, що соціалістичні партії і не тільки московські, а й "національні" (українські, жидівські і т.д.) різко відокремлювалися одна від одної по своїм світоглядовим позиціям, визнанням певних філософічно-історичних концепцій, що були зобовязуючими для всіх учасників того, або іншого соціалістичного табору. В цій площині відбувалися чи не найгостріші зудари есдеків-марксистів з есерами-народниками.

Після того як "моністичний підхід до історії", як до процесу виключно матеріалістичної природи був опрокинутий життям, після того, як "діялектичний матеріалізм" став для большевиків знаряддям повного духовного спустошення людини, сама думка про те, що ця найістотніша засада марксизму може зустріти сприятливий резонанс в народних масах, стає абсурдальною. Цього не могли не усвідомити моск. есдеки. Вони зрозуміли, що ця ідея не може бути далі рушійною силою політичної кристалізації, що в тому розумінні соціал-демократія вичерпала себе повністю, зупинилася і вже не в силі навіть штучно противставити себе ідеалістичному світоглядові. Ідея втратила рух, відмерло і тертя, що позначувало колись розвиток її в політичному житті. Тепер в тому заклику, з яким звертаються 14 найавторитетніших лідерів обох соціалістичних таборів, читаємо: "В Західній Європі від цього (від обов'язковості марксистської філософічної доктрини) вже давно відмови-

лися". І наводиться відомий факт, що від початку 20-го сторіччя соціалістичні партії Німеччини і Франції перестали бути цілісними у своїх світоглядowych позиціях, а соціалістична партія Англії і ніколи не була такою, що в них беруть участь не лише марксисти, а й не-марксисти і "навіть прихильники етичного і християнського соціалізму", і що в Англії марксисти завжди творили "незначну меншість, а навпаки, сторонники етичного і християнського соціалізму віднімали провідну роль".

Отже, соціал-демократи відривають своє розуміння соціалізму від його філософічної бази — матеріалізму, який скрахував всюди і лише в них, в їх штучних еміграційних умовах існування, затримався, якrudimentарний залишок. Вони перестають бути тими, чим були досі, і зникає прірва, що ділила їх в тому розумінні від есерів.

А якщо взяти до уваги, що на конгресі Соціалістичного Інтенраціоналу відкинено і соціал-демократичну доктрину про історичний розвиток суспільних форм, їх теорію про зростання соціальних протиріч, про загострення класової боротьби, про революційне значення права власності на засоби виробництва, про диктатуру пролетаріату і т.д., то доводиться визнати, що московська соціал-демократія, в її колишньому розумінні, перестала існувати. Це повністю стосується і до української соціал-демократії.

Не менш ґрутові процеси пройшли і в партіях есерів, в цьому специфічному соціалістичному русі, властивому лише народам колишньої російської імперії, якого не знала Західня Європа. Не світоглядові позиції були найхарактернішою відмінністю есерів від інших політичних угруповань, а їх концепція побудови соціалізму в Росії на базі розвитку і метаморфози селянської "земельної общини". Тепер, після 22 років суцільної колективізації, брати спільне володіння землею, "соціалізацію землі" за зasadу соціаліального прогресу не дозволить собі навіть найбільш загумінковий ортодокс від есерства. Отже, те найосновніше, що політично опреділювало есерів, перестало існувати. І знову померла ідея позначила припинення руху, а від того і тертя, як функції його. Ініціатори обєднання пишуть: "Тепер історія зняла з порядку денного всі ті спірні питання, що так довго поділяли московських соціалістів на різні течії". В цих сло-

вах, хоч і делікатно, але визнається повний крах обох соціалістичних таборів, бо історія зняла з порядку денного спірність концепцій не тому, що завела правдивість однієї з них а тому, що опрокинула обидві. Таким чином ми фактично маємо не обєднання двох політичних течій, які в свій час займали домінуюче становище в політичному житті, а спробу створити щось нове з уламків віцент розбитого. Цього не можуть не усвідомлювати і самі творці обєднання: своє звернення вони закінчують закликом "підготовляти групи для створення такої партії" (підк. наше). Так розуміє започатковану акцію мабуть і редакція "Соц. Вестника", бо в додатку від себе пише: "Демократичний соціалізм з тим більшим успіхом справиться з цією задачею, чим більш рішуче переглянє і свою ідеологію, і форми організування в світлі досвіду останніх десятиліть". Недвоячний заклик позбутися всього того, що завалено життям.

Що ж то за нове, що мало б повстati на місці померлих соціал-демократизму і есерства? Чи буде ця нова партія знову соціалістичною? На думку творців її — так, але мав би бути якийсь близьче незрозумілій скований соціалістичний дух, який на певний час не зможе вийти на світло денне з своєю дійсною природою. Вони свідомі того, що "широкі маси советських народів з гострою ненавистю ставляться до всего того, що повязане з соціалізмом в його сталінському розумінні, що большевики "глибоко скомпромітували саму ідею соціалізму в очах мільйонів", що "советські люди потрібно буде багато часу, щоб зрозуміти і повірити, що система практичних підприємств, які він сам збирається здійснити в після-большевицькій Росії, це і є соціалізм".

Отже, можна так зрозуміти, що до того часу, як після-большевицька людина прийде до тої свідомості, соціалістична партія не буде проглямувати свого соціалістичного ідеалу. На сьогодні її політична мета зводиться до здійснення "плянової господарки, у вирішальній частині усунутійеної, широкого соціального забезпечення, права на працю, забезпечення від безробіття, медичної допомоги, допомоги дітям і старим, безоплатного навчання" і т.п. При чому вони вдають, що здійснення таких засад властиве лише соціалізові, що це і є соціалізм. Між тим вже широким масам людності відомо, що так воно не є. Життя довело, що здійснення і пля-

нової господарки і всіх вичислених соціальних заходів можливе і в іншому суспільному устрої. Це сконстатував, навіть, і Конгрес Соціалістичного Інтернаціоналу і тому прийшов до висновку, що соціалізм не є неминучим і єдиним устроєм, спосібним здійснити ідею соціальної справедливості.

Що ж до усунення головних галузей промисловості, то за зовнішньою подібностю позицій в цій справі соціалістів і несоціалістів існує глибока різниця в самій політичній природі в підході до неї. Несоціалісти сприймають удержану промисловість, як реальну дійність, а не як ідеал, не як засіб, єдиноспроможний забезпечити соціальну справедливість, що властиве соціалістичній доктрині. Тому перші, визнаючи потребу збереження національної власності на основні галузі промисловості, не заперечують в той же час самого права приватної власності на засоби виробництва, намічують широку програму денационалізації шляхом можливої передачі державних підприємств кооперативам приватних трудових власників, або їх кооперативним об'єднанням вищих ступенів, накреслюють широкий розвиток ремісничої приватно-власницької кооперації, а головне відстоюють повну передачу землі в трудову власність селянам. Соціалісти ж, якщо вони захочуть бути вірними логіці соціалізму, повинні відстоювати даліше затримування тотального удержання, як політичної засади соціалізму, рішуче заперечувати поновлення приватно-власницької ремісничої промисловості, яка, за доктриною марксизму і соціалдемократизму приречена на загибель, повинні захищати колгоспи, як форму великого, з їх точки погляду-більш прогресивного, виробництва, а есерам треба було б стреміти до збереження суспільної власності на землю.

Так і робить вірний своїм засадам лівосоціалістичний відлам УРДП. Але припустити, що соціалісти насміляться тепер відстоювати ці позиції, тяжко. Як вже зазначалось вище, вони лов-

ністю капітулювали і фактично прагнуть до того, щоб стару форму наповнити цілком новим змістом. Тоді природно повстає питання, що ж оправдує збереження старої назви — соціалістів, з якою повязується певне поняття, і на чому спирають вони свої розчислення наїти місце в політичному житті? Вони ж самі визнають, що ті програмові засади, які тепер видаються їм за соціалістичні, властиві програмам “всіх без винятку політичних угруповань нової еміграції”. Фактично вони, скрахувавши на своїх позиціях, переходят на чужі, несоціалістичні, лише зберігаючи невідповідачу новому змістові назву соціалістів, щоби бодай в такий спосіб приховати своє політичне банкрутство. Але, тоді зачадто по наївному виглядає їх сподівання, що в майбутньому появиться “на сцені, як велика впливова сила, партія демократичного соціалізму”. Вони спирають це на тому, що в Італії і Німеччині, по заваленні фашизму, відродилися соціалістичні партії, забуваючи, що там і були і є цілком інші соціальні умови, як також і інша соціальна структура в порівнянні з СССР. Що ж може бути притягальною силою, яка б забезпечила симпатії широких народних мас до цієї партії? Програмові засади? Але вони, як сказано, не окреслюють окремішності цієї партії, вони властиві іншим політичним формаціям і запозичені звідти. Сама назва — соціалістична? Але вони самі визнають, що це може лише відштовхувати народ, просякнутий глибокою ненавистю до всего, що повязане з цим поняттям.

Ми вважали за потрібне ширше обговорити акцію об'єднання московських соціалістичних партій, бо все сказане повністю відноситься і до українських соціалістів. Вони мають з московськими партіями спільний корінь, однакову політичну природу, тому і не дивно, що тепер і там і там відбуваються однакові процеси, які за форму об'єднання ховають повну політичну капітуляцію. Соціалізм сходить з політичної сцени.

СКЛАДАЙТЕ ЖЕРТВИ

на

ПРЕСОВИЙ ФОНД “ВІСНИКА”

ПОДОБАЄТЬСЯ ВАМ НАШ ЖУРНАЛ,

то приєднайте нам

НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ

Ta mi sharemo, mo b hajibana'hinix, atampayo-
yo-notpacahonx monchax nacapahintz heratin-
hini' ninnik, mo'on nupbaran hac 3 micua. Ctabay-
muun Socio hojoo ha locpinh tipajmer mojina-
biijpoxobo nupbarerica 3 uporo gojohoro nojo-

bo he biabho 3aobyati, ujo he hennabnctb, trijb-
kni jnogor e kochtpykrtnbnn nomybarhnm. Hema-
bnctb, ohebnjho, tek rpaе cбojo posio: boha biж-
onrare hac biж jorocb i . . . , 3ajinuae b xaocl, ak-
ujo jroocb jo horocb he nizxomntb hac b upomy
Azbppfeda Aзjap, ujo tek gby nizxomntb neni nci-
xoxojrlhnni moneth, roboqntb, ujo ujae nizcokre
xunkntta ne himo ihme, tlapkn nizpexia 3 heratin-
holti cnyauhi b nosnturbj: koin hojorik, cbljo-
mo, 360 hecrijmo, nizpecibca 3 ozhlo kpicja b
apyre, to jziran b upomy jra vytteri nynhnnk: b
mepipomoy biж biжybar gpar nohoro jgjoroh-
nh, a jgjorohnh a jgjorohnh a jgjorohnh a jgjorohnh

BCe ue tAr, Bce ue mPabJa, aje ue upn roMy mn
mYcInko takn mAtin BnJInBo uJeI BiTpohI JepkBar,
mYxOBoI oChobn, ha Brix soha gyaE cneptA, eTnHnI
zAkoHn, uJo hOpMyBaTnaytB zOjPhnm kmttAm II
tPmMaBAnp, uJiJy kRaJhO gYxOrnX BaPpocReh, aRi
gYzJtB hJaBArn smicT kmttO kOlkohI gYnHnI,
oGobrAekn zOjPhnOn cnygotn oJnHnI i oJnHnI
CaMpactn 36idohOn.

B. Nojintihwoxy yymahhi haudo! emirpalut! bojih-
mociti bce mle, ha kajah, nayye "cipa mpaka". Ha-
maa "ofiliinha" noprilaha bepcitba, b pykax aksii
kyapitayphunpki ta nojintihhi phinachobi, haykobi,
ma, npecca — bce mle kynbe cam a hamaraetoba kop-
muni ykpahicpkinii saraa! npeccatapilimaa! jaedan,
arki takn ha hanumk hanichinx oaxa kipaka paabia
bake jaan jokas cbole! hekkintte3aatahotri. Bo,
meplu 3a bce ui ijeti e tipikn heratinrho xapak-
tetyl: hehabnckt jo toro, mlo hac jaantb i heha-
rincch jo sopora, a he ampiophie gakahnna cbolejan,
mohybarahnha bci mne 3aellujorahi, rohkpethi i 3
achind nojintihha ha ule, horo mn he xohemo. Date
haa jpytroy, nojintihwoxy qiyhi haudo! cbito.
Bijaybahha 3actemjigac, "cipa mpaka", a arki xo-
baretbca hebpashnni o6pas haudo! gyayjohi ykpaa-
hichpkoi he3a1iekhoi jepekbari. Una mpaka juaa gibra-
muroct haudo! hinhuhipoi "erjin" e magyts mukim,
gakahnna abnulem i toyj bonh borkon haenjajiotb-
ca ha tnx, mlo mlo mpaky nppogiyotb o3obriatn,
ctabaihan bnpado mntahha hapociae hnh! citipkn cho-
arky Gopemcia, mae brache binlaajjarin? Came job-
kora upolo mntahha hapociae hnh! citipkn cho-

İlətinin pihinni 313 QOCY BINKSABER BERJINKIN
3EPICHT UTELİ ÖPRAHİBAAKİ. TİPHİNNİ SPÖCTY: İHPABKİ-
Hİ İJELİ, KİJ İÄRİN Bİ OCHOBİY İHPAİ! QOCY, İHPOBİA,
AKRINKIN CATHY HA BNCOTI CHOIX 3ABJAH, TA İJETHE
TİJECHTBO, KKE AK CİJİA BINKOHAİO COBİ OGOBRAŞKIN HA
MİCÜKAХ İ Y BNCİJİI JAAO TAKY İMTOOSAHTY CYAY
YBAKSAKTEKİCİ 3ABEPMEHENM. HABARSKAN, NEPEKİ HEKİ İÜE
BERJINKIN İJİAX JAHİMOLO POCTY. BO İJELİ, İRNİ
BOAHA NOGYA 3 İHUMMA ÖPRAHİBAAJİAN HA PİHİNX
YKPASİHCİPKNX SEMİX İ HO YCOKMY CBTİ B3AJAC
CJYJİKNTN MYCATB 3AXOMINTİ AYUİY HANİUMPUMX
YKPASİHCİPKNX SEMİX İ HO YCOKMY CBTİ B3AJAC
BNTPNRABİJOCXB İ CTAN JAKPEJİOX HAJXHEHNİ TA
SAĞEEMEHENHİ Y BİACİHİN JEPKAKAL CROGOJAN BCECTO-

(3) TPNBOJY HATOTO 3i3JY OOHCY)

3a мониторинг непрерывного измерения

ження, не застановляючись і не конкретизуючи цього другого положення. Вона бо знає з досвіду, що кожне друге положення буде краще від того, в якому вона випадково знайшлась, а яке завдає їй стільки болю. З цим останнім прикладом можна порівняти приkre положення українського народу й можна навіть витягти висновки, що кожне інше положення, цебто кожна своя держава, без огляду на її форми, буде кращою, ніж теперішнє трагічно болюче положення.

З певними кваліфікаціями можна це прийняти як правду. Але, тут не вільно переочити другий, дуже важний чинник. Будування своєї держави забирає нераз десятки, а то й сотки літ. Його не можна рівняти до відрухового скоку з колючого місця на рівне. В будуванні власної держави абсолютно не вистарчать самі деструктивні почування. Тут потрібні насамперед конструктивні почування, значить — не лише ненависть до ворота, але й любов до власного видива-ідеалу. Щоби навіяти наші найшириші маси, зокрема наші провідні сфери, цими конструктивними почуваннями, щоби навчити їх не лише нищити чуже ярмо, але будувати, початково в своїх серцях, а опісля руками, свою власну державу — треба набути другу частину нашого національно-чуттєвого магнету, треба набути святу любов до того, що ми хочемо збудувати. Без святих (не матеріалістично-ути-

літарних!) ідеалів, без сильної любові до них ми не зможемо зорганізувати українські маси до цих слів, якими ми, чи точніше наша нинішня провідна верства так загальниково отерує цебто до — "виборення своєї держави". Що найбільше ми спонукаємо їх до бунту, до вдерення в цюсі, що нас давить. Але це ще далеко не все!

Націоналістична ідея, з якої виростало чимало динамічних рухів, є винятком в цьому відношенні. Бо вона все виходила не лише з негативних заложень, але й шукала позитивних шляхів, кристалізувала **видиво будучого** й заціплюяла до нього святу віру та любов. Правда, ця націоналістична ідея постійно знаходилась і знаходиться в стані кристалізації. Вона приймає, випробовує, відкидає чи задержує різні думки і погляди, стараючись заховати на стало лише те, що можна назвати Істиною. Задивлені в Божій і національній Ідеал, вперто йдучи шляхом, освіченим цим Ідеалом — ми таки дійдемо до цієї Істини і дамо Україні, коли не досконалій, то приблизно повний образ цієї святої Ідеї, до якої український народ з сильною вірою і любовю буде прямувати; а в процесі цього прямування осягне справжню духову єдність. В цього роду єдності він знайде свою силу, яка подолає силу сатани.

Це шлях яким ми далі будемо витривало прямувати.

М. Брадович

Гоголь і Шевченко

Перехід від Гоголя до Шевченка творить ідеологічну революцію української нації у її відношенні до Московщини. "Малоросійство" не вмерло ще на жалі, разом з Гоголем; але, разом з Шевченком не лише родилось, а й піднеслось на незміrnу височінь українства, величня ідея самобутності і самостійності української нації. Поверховний дослідник мистецької творчості Гоголя і Шевченка став би перед питанням не до розвязання: яким чином з середовища тої ж нації, в майже тіж же самім часі вийшли два великі письменники, які, позірно прийнятимі, заперечують один одного. І справді, об-

межуючи вирішення цього питання самою добою обох письменників вирішити його не можна. Але його можна вирішити заглиблюючись в попередню історію України та аналізуючи події українського національного життя впродовж віку, що минув по смерті їх обох. Ті творчі сили і течії, які винесли Шевченка з надрів нації на поверхню національного життя в момент його глибокого занепаду, існували від віків поруч з отруйними, руйницикими чинниками, без сумніву московського походження, які затройли талан Гоголя і знищили його самого, пхнувши його до московського оточення.

В історії України була і облога Москви славетним українським гетьманом і переяславська ганьба; був Мазепа і був Коцубей. Як добре творчі сили і злі руйницькі лишились в дусі її цілім українськім стихійнім житті і надалі. Перші створили Шевченка, другі знищили Гоголя. Але поява Шевченка зазначила, а в деякій мірі і спричинила сама історичний зворот в розвитку українського національного руху. В Шевченку і через нього стала перемога української стихії над московським впливами, української правди і добра над московською неправдою і лихом в Україні.. Шевченко переміг Гоголя, але міг він осягти це тому, що й один і другий мали спільне походження, походили зі спільнотою національної стихії, діяли на спільній площині, хоч і в різних середовищах, не один повз одного, але один проти одного, мали змогу ідеологічною боротьби і провадили її правдоподібно не усвідомлюючи навіть собі цього. Мистецька творчість Шевченка була наскрізь активна, боєва, творчість Гоголя скорше пасивна, можливо як з причини його особистої вдачі, так і тому, що він піддався московським впливам і втратив сили власної національної стихії. Гоголь не перекинувся до москвинів і московської літератури; він подався до Петербургу тому, що з погляду ідеологічного він зробився чужим українському народові й не мав що сказати йому. Але те, що він написав про москвинів, писав він як українець.

Оскільки московська критика ставить Гоголя в московськім Пантеоні поруч з Пушкіном і Лермонтовом, має вона деяку слухність лише відносно мистецької форми творів згаданих письменників, хоч Гоголь як повістяр стоїть безмірно вище обох інших. Порівнювати ж наскрізь українські духом і змістом оповідання Гоголя з віршами обох московських поетів досить тяжко; для цього відстань між ними під кожним оглядом надто велика. Ставити Гоголя поруч з двома іншими під оглядом ідеологічним є цілковитим безглуздям. Нащадок мурина і одруженеї з ним примусово боярської доньки, Пушкін, та нащадок шкоцької родини, Лермонтов, вросли органічно в московську верхівку та перенялися цілком її деспотично-рабським, хижакським духом. "Геттінгенські настрої" Пушкіна та "байронізм" Лермонтова разом з приналідними "вільнолюбними" фразами одного і другого не перешкоджали їм ані трохи бути

справжніми московськими "патріотами" і переконаними прихильниками московського загарбництва. Як Пушкін вихвалає загарбання України і Польщі та загрожував західним "наклепникам" не гірше якогось сучасного большевицького імперіяліста, так і Лермонтов ідеалізував криваве московське панування над Кавказом.

Гоголь не мав і тіні того ідеалізування московської минувшини і сучасності, які так типові для обох московських поетів. Замість цього характеристичною є подібність представлення московської верхівки Гоголем і Шевченком, що кидається в очі не зважаючи на різницю прозайчного і поетичного способу писання. Спільна плавіть виявлена ними при тому деяка брутальність стилю, зовсім невластива українцям в представленні їх власного життя. Досить хоч би порівняти "самі свинячі риці", які замерхли перед очима "городничого", коли він довідався, що "ревізор" був фальшивий, з представленням бюрократичної драбини московської єпархії у "Сні" Шевченка, коли найстарший ведмідь "затопив у піку" найближчому по нім, та коли полічник цей покотився вниз від одного до другого і розплівся в рабській масі московського народу, щоб переконатися, що Гоголь і Шевченко дивились в засаді на москвинів однаково. Отже впливи Пушкіна на Гоголя, які так охоче зазначує московська критика, не були сильними настільки, щоб перемогти в нім відразу до московського оточення.

А поза тим були Гоголь і Шевченко зовсім різними. Шевченко не страхався піти на муки ув'язнення і заслання за те, що він писав, бо він чув в собі духову силу велетня, яку давав йому його народ; він стояв на міцній основі української минувшини, сучасності і майбутності, був злучений з міліонами живих, мертвих і ненароджених земляків. І Шевченко вмер як герой, не заломившись, лишившись вірним до кінця собі самому і своїй батьківщині, яка була в нім і в якій він лишився навіки. Він не нищив своїх творів як Гоголь, їх забороняла і нищила московська деспотія, яка й знищила фізично самого українського генія у відносно молодім віці.

Гоголь не потребував боятися переслідувань, хоч московська цензура і була поважною перешкодою для розвитку його творчості. "Російська", в дійсності наскрізь московська, імперська, цебто хижаксько-імперіялістична, "ідея"

не дозволяла сатирі Гоголя сягнути до тих верхів суспільної піраміди московської дійсності, перед якими Шевченко не спинявся. Тупа "висока" московська бюрократія з царем на чолі почувала себе скорше протиставленою середовищу змальованому Гоголем ніж включеною до нього. Хоч цар Микола І. мав ніби по представленні "Ревізора" сказати — всім дісталося, а мені найбільше.

Після сучасної большевицької термінології треба було б означити "Ревізора" та "Мертві душі" як "творчу самокритику", чи критику "буржуазної бюрократії". Але, коли большевицькі писаки підтягають твори Гоголя як "великаво русскаво пісателя" до наказаних норм "соціалістичного" чи принаймні "демократичного реалізму", то вони очевидно брешуть, байдуже — свідомо чи ні. Бо в дійсності, творчість Гоголя сягала далеко поза ці вузькі межі. В наскрізь негативних гоголівських типах узагальнено в деякій мірі символістично прикмети цілої московської інтелектуальної верхівки.

Змальовуючи в "мертвих душах" не менш мертвих покупців і продавців ніж їх дивоглядний товар, змальовував Гоголь, свідомо чи підсвідомо, загальну московську бездуховість.

Незвичайно характеристичним для Гоголя як "руссаво пісателя" було те, що про московський народ та про його життя не написав він нічого. Він "вдоволився" московською, чи краще сказати петербургською інтелектуальною кастою, до якої відчув таку відразу і погорду, що від неї до московського народу вже шляху не шукав, та й не знайшов би, бо його взагалі вже не було. Ціла московська історія, а особливо "реформи" Петра І., так ідеалізованого Пушкіном, відгородили московську галапасну верхівку від рабських мас кріпаків, відносно не менше як в Індії касту браманів від "недотикальних". Це вітрив очевидно такий типовий "соціалістичний" пес московського імперіалізму, яким був В. Белінський. Він був лютий на Гоголя не менше ніж на Шевченка, закидаючи першому з них, що він "не розуміє суспільно-філософських течій, не повинен змальовувати московського життя не перебуваючи серед нього, та є апостолом кнута і неосвіченості..." Закиди ці типові не лише для Белінського, а й для московських соціалістів взагалі, що не спромоглися ніколи розвинути якогось народнього руху про-

ти московської деспотії, боючись захитити її панування над чужими націями.

Повстає звичайно питання, чому по закінченні своєї освіти в ніжинськім Інституті помандрував Гоголь з Данилевським до Петербургу як до Мекки. Щоб відповісти на це питання, не можна забувати трагічної двоякості його духу, суперечності між його українською основою та інтелектуальними московськими впливами, якої він ніколи не міг перемогти. Інтелектуальне, як і ціле життя московської деспотії було централізоване аж до вибуху большевизму в Петербурзі. Отже мріючи доконати великих чинів мусів Гоголь податися до столиці.

Нема сумніву, що Гоголь прибув до Петербургу як чужинець з уроєнням ідеалізованим уявленням про інтелектуальну верхівку "великої російської імперії". Можливо, що він уявляв її собі на основі того, що знов про колишню роль української провідної верстви, шляхетний дух якої не зникав, як знаємо і в добі самого Гоголя. Органічний національний звязок між козацькою старшиною і козацьким військом та цілим українським суспільством відбивається виразно і в повісті "Тарас Бульба", і в деяких оповіданнях. Під оглядом суспільно-політичним, а почасти і національно-культурним був Гоголь без сумніву українцем. Московські впливи затройли в деякій мірі його інтелект, але не чуття, не мистецьку інтуїцію. В якій мірі він справді мислив, чи лише уявляв собі, що мислити в московській мові, сказати тяжко. В кожнім разі це вимагає спеціального студіювання його московської мови та її достосування до мистецьких образів. Можна б припустити, що він писав в московській мові з тих же причин, з яких подався до Петербургу, цебто мркував, що через московську мову його твори дістануться скоріше і певніше до Європи, яку без сумніву ставив понад Москвищину. Його твори з української історії і сучасного йому життя України пересіяні рясні українізмами і в українськім перекладі стоять безперечно на вищім мистецькім рівні ніж в московській мові.

Натягти його твори на користь большевицької пропаганди є завданням не легким, коли не цілком безнадійним. Наявності пропагованого тепер большевиками "садружества українськаво і великово русскаво народу" заперечити цілком в творчості Гоголя не можна, хоч і має воно

там досить поверховний, майже абстрактний, а в кожнім разі історичний характер. Але тої "оборони українських трудящих від польських дідичів з допомогою Росії", яку змальовують на замовлення Кремля ріжні Корнійчуки, у Гоголя нема. Представлення ж українського народу, який без різниці кляс борониться проти кожного польського поневолення, плянам "соціалістичної" московської демагогії не відповідає.

Розчарування, якого зазнав Гоголь ознайомившись близче з московською інтелектуальною кастою, можна в деякій мірі порівняти з розчаруванням тих французьких і британських соціалістичних та соціалізуючих політиків, які забажали на власні очі побачити ті соціалістичні дива в ССР, про які товкла їм до голови московська пропаганда. Вернувшись додому виявили звичайно своє розчарування в більш чи менш гострій критиці советського "раю". Але Гоголю не було куди вертатися, в Київі панувала московська деспотія так же як в Петербурзі, а боєвого духу Шевченка Гоголь не мав. Між "мертвими душами" та "свинячими риалами", які він представив справді як геніяльний чужинець, жити він не міг, бо в глибині свого духу був не москвіном, а українцем, а іншого московського суспільства він не бачив, бо його й не було; була в столиці хіба більша здібність маскуватися ніж на провінції.

Говорити про творчість Гоголя як про вияв "содружества" між українським та московським народом можуть звичайно лише добре оплачувані большевицькі пропагандисти чи московські імперіялісти на чужині. Натомість можна слушно твердити, що Гоголь свідомо, чи несвідомо, інтуїтивно, виявив своїми творами і своєю трагедією особливо яскраво ту безодню, яка відокремлює український народ від московського. Хто справді, маючи хоч трохи загально-людського глупду, може припустити, що персонажі "Ревізора" та "Мертвих душ" належали до народу змальованого в оповіданнях Гоголя з українського життя? Що спільнога можуть мати одні з другими? Чи не дав Гоголь українському народові і культурному світу, — свідомо чи несвідомо, знов таки питання інше, — відстрашуючий образ московської "інтелектуальної" верхівки та її бездуховності, пророчий образ сучасних московських людоловів і людожерів, торговців людським товаром в тaborах примусової праці?

Що витерпів Гоголь в зимній мряці Петербургу, який ідеалізувати міг лише двірський поет Пушкін, на які психічні муки був він відданий в перейнятім наскрізь брехнею середовищі "прекраснодушних" хижаків і галапасів, що не мали найменшого зрозуміння для нього, не тяжко собі уявити. Не буде пересадою сказати, що Гоголь жив в Петербурзі того за батьківщиною, але не дійсною, не тою, яку бачив Шевченко дійсною, а за вимріяною. Але й ця його туга була творчою. На його прохання вислава йому мати матеріял про минувшину України, її звичаї, перекази, вірування і т. і., зібраний правдоподібно його батьком, і він почав писати на українські теми. В "Северних Цветах" барона Дельвіга видрукував він уривки історичної повісті "Гетьман" і кілька оповідань в інших часописах протягом років 1831-34. Як мало розуміли їх москвіни, доводить між іншим закид їх "соціалістичної" критики, що Гоголь не змальовував тяжкого життя українських кріпаків. Закид особливо характеристичний для москвінів, які запровадили кріпакство в Україні. Зрозуміти, що Гоголь про закріпощену Україну мріяти не міг, не були вони звичайно в стані.

Мріями були і його "конкретні" пляни. Студіючи для своїх творів українську історію Гоголь захопився нею і намагався дістатися на катедру історії в київському університеті, який саме тоді було відкрито. Він мріяв написати великий твір з української історії, забрати до Києва Погодина і Максимовича, та перетворити українську столицю в нові Атени. Але мати Гоголя в Київі московський уряд очевидно зовсім не бажав, не маючи правдоподібно великого довіря до його "льояльності". Катедру історії йому призначено, але не в Київі, а в Петербурзі, де розчарований Гоголь себе добрим професором не виявив і віддався цілком літературній праці.

Вистава "Ревізора" в 1836 р. і ворожість, яку вона викликала в деяких московських колах до Гоголя, тяжко відбились на його вразливій вдачі. В наступнім році він виїхав разом з Данилевським до Парижу і від того часу перебував в Європі, особливо в Римі, більше ніж в Петербурзі. На чужині написав він і відому світові частину "Мертвих душ". Але недуга і психічне заламання відбились дуже негативно на його творчості. Він втратив віру в силу свого мистецького генія. Неспроможність чужого мос-

ковського суспільства відчути і зрозуміти належно його твори зясовував він наскрізь по-милково хибами власної творчості. Він зробився жертвою типової для московської верхівки недуги — “блуду покаянного”, що не творила особливо небезпеки для “двохповерхових” фарисейських московських душ, як це можна було бачити пізніше і на прикладі Л. Толстого, але могла бути смертельною для широї української душі Гоголя. В другій частині “Мертвих душ” він не міг вже погодити здорового сатиричного мистецького первня з хибним моралізаторським і нищив кілька разів написане. Очевидним вислідом недуги його духа було і його намагання висловити в “Листах до приятелів” ті “моральні” постуляти, які Москвина не хотіли визнати в його інших літературних творах. Але це “Листування”, обтяте до того ж цензурою, дало лише новий матеріял для дальших нападів московських ворогів Гоголя з В. Бєлінським на чолі на нього. Його московські критики закидали йому те, на що найбільше самі терпіли — “понуре сектанство, фарисейство (святощество), манію величности, бузувірство...” (Больш. Рус. Енцикл.).

В останніх роках свого життя не знаходив Гоголь ніде спокою, переїжджаючи з одного міста до другого в Європі, та з Петербургу до батьківщини і назад. Остаточний загин знайшов він там, де як людина глибоко релігійна сподівався знайти рятунок. Особливо злив вплив на нього мав перед кінцем його життя священик Матвій Константиновський, який в типовий для московського попа спосіб закликав Гоголя до нечинного аскетизму і лякав його страхіттями пекла. Вразливий Гоголь зробився жертвою візії, спалив свої рукописи, відмовлявся від поживи і незабаром помер.

Так скінчилось “содружество” Гоголя з московською “інтелектуальною” верхівкою. Його невимовно тяжке життя в московськім оточенні, відзеркаленім в його творах, не знайшло на жаль належного зрозуміння ані у його україн-

ських сучасників, ані у їх нащадків, отже й не могло бути для них так потрібною остою.

А поза тим був Гоголь властиво останньою великою жертвою “малоросійства”; пізніші вище рівня Короленка не піднеслись. Все ж, при житті Гоголя відбувалась в Україні національно-духова революція під проводом велетня українського духа, Шевченка, який вирівняв своїм життям і творами численні хиби своїх попередників в духовій діяльності українського життя, а в тім і Гоголя. Шевченко вилучив свою національну ідеологію з творів Гоголя на українські теми те, що було в них шкідливим для українського духу. Він дав національний зміст творчій тузі Гоголя за батьківщиною. “Малороси”, що часом вже й української мови не розуміли, переймалися цею тugoю, але звертаючись до Батьківщини знаходили не Україну Гоголя, а Україну Шевченка, не вимріяну Україну поза часом і простором з принагідним “всеросійським” наставленням, а живу Україну в московськім ярмі і повну ворожості до московських гнобителів, в захованій і отвертій боротьбі проти московського панування.

Гоголь і Шевченко вмерли передчасно вбиті Москвою, перший затроєний московськими впливами, другий знищений бруталним московським насильством. Але Шевченко переміг Гоголя в братерській боротьбі ідей, і врятував для України все те, що було цінного для неї в творчості Гоголя.

Сто років тому, в добі Гоголя і Шевченка зазначились виразно ті наскрізь протилемні шляхи, якими попрямували Москвщина і Україна. Перша — дальнім традиційним шляхом хижацтва, загарбництва і насильства; друга — шляхом боротьби за незалежність до державної самостійності. Методи отруйних “ідеологічних” впливів Москви на українців, жертвою яких впав Гоголь, тепер вже немічні, але катівські методи московських імперіялістів, від яких згинув Шевченко, осягли нечувано потворних розмірів. “Шалтійте, шалтійте, скажені кати...”

СКЛАДАЙТЕ ЖЕРТВИ НА ФОНД ДОПОМОГИ ВОЮЮЧІЙ УКРАЇНІ

Володимир Подільський

Я знати його...

(УРИВОК ІЗ СПОГАДУ)

Уривок не може показати цілості, але дає підставу згадуватись про ціле. Тому не можу обйтись без всіхніх приміток. Замість того, щоби зразу ж сказати про кого спогад цей, найперше кілька слів про те, чому зважився уривок цей вмістити в "Вієнку" ООЧСУ. "Винні" тут: мій великовіднайдений настрій, коли людина праугне до великого до вінесеного, а такою є без сумніву сьогоднішня визвольна боротьба непоборного українського народу та ще "винна" й сама ООЧСУ. На мою оцінку ОOЧСУ добре заслужила визвольний справі між іншим і тим, що може ширше, чим братні європейські організації провела в минулому році святкування 10-ої річниці Відновлення Української Державності.

Цілком можливо, що в деякій мірі прислужиться й тепер Організація Оборони Чотирьох Свобід України черговий раз ще й тим, що при зрозумілій мовчанці про одну з найвидатніших постатей сьогоднішнього проводу воюючої України оціні уривком дастіть хочби неповну відповідь на питання, яке собі ставлять найширші маси України. Те болюче питання таке глибоке, як глибокий колективний розум українського народу. А виникло це питання із здвоєною гостротою зокрема після смерті сл. п. генерала Чуприпки. Я сам чув, як дехто казав: "То був ген. Чуприпка, а хто ж тепер за отамана буде?" Іншими словами коли неголосно, то в душі кождий питав, чи ті, що залишились є справді люди великого формату, чи досить досвідчені в боях, як досвідченім був сам генерал Чуприпка, в Краю перший з найперших.

* * *

Близче пізналисі й можна сказати на довгі роки заприязнілисі ми із другом Василем перед чвертьстоліттям на гімназійній лавці після ... дужання або ... хлопячої бійки, що тривала всю велику перерву, тобто пятнадцять хвилин. А що ні він мене, ні я його перемогти не могли, бо приблизно були однакової фізичної будови — то як тільки задзвонив дзвінок на наступну (четверту) перерву, ми дальше зчіпились за чуби й знову не могли один одного "покласти на лопатки" і так боротьба наша не знати чим закінчилась би, такий завзятий був він, якби біда не наднесла опікуна кляси. Нам обом добре перепало, але під час переслуху ми на себе обвинувачень не подавали, бо це було б нижче нашої чести. Минали роки. Мене доля закинула в іншу гімназію, так що в друге ми побачились вже після матури.

* * *

Він вже був тоді членом Окружної Екзекутиви Організації і клав натиск не тільки на вироблення застізної дисципліни, але й на ідеологічне вироблення. Пригадую, що нарікав на те, що тяжко зعتبرи "Націоналізм", книжку д-ра Донцова, бо много чужих цитат (а я рахувався тоді до здібніших учнів) та й "взагалі вона тяжко написана". Він найперше провірив, чи я дійсно читав, а згодом зі спокоєм промовив: "А чи ти думаєш, що "Капітал" Маркса легше написаний, а ось комуністи вивчають його завзято. Нам же з ними змагати доведеться ..." З того я міркую, що він мусів вже тоді читати "Капітал". Це приблизно два десятки років тому! Очевидно не для розваги, ані з захоплення перечитував грубий том, але готуючись до безпощадної боротьби з найбільшим ворогом України й людства, до боротьби, в якій мобілізується всі роди зброї.

* * *

В тому ж приблизно часі ледви мені вдалось одного літнього вечора зтягти його із невистріленого гарматнього стрільна, в яке він гатив молотом, сівши на стрільно ніби на коня, бо йому для якоїсь мети треба було розкрутити голову того стрільна. Відважний був такий, що я йому завидував! Хоч відважний, та рівночасно винахідчивий конспіратор. Звичайно відважні революціонери нерідко нехтують правилами конспірації й обережності, особливо ж коли після довгих років щоденної чи пак щомінутної конспірації вона їм "проїдається". Не з той глини був мій друг. Пригадую ми не стрічались інакше, як під час вечірного сумерку при бічному вівтарі в церкві або ж і в костелі. Тоді клякали недалеко себе до молитви і після "Отче нашу", коли впевнились, що ніхто не слухає й не бачить, звітували за програмою, діловово, коротко. В такій обстановці десь в тому ж часі я виклав плян побудови землянки, що до неї вхід чи радше механізм, який мав відкривати вхід мав бути вбудований під повалою сільської стодоли чи хати. Треба було бачити, з якою увагою, без звичайної в нього іронічної посмішки, він вислухував моєго проекту! Не треба при тому забувати, що було це в часі, коли в Прово-

ді ще т.зв. зелені кадри не дискутувались, а на обрї ще не було видно 2-ої світової війни й повинно було минути добрий десяток років поки славна УПА стала користуватись землянками на широку скалю.

Ще кілька разів я мав змогу пересвідчитися про те, що був він і відважний й обережний, але не очайдух. На т.зв. старшинському курсі він був інструктором й показував "штуки" з гранатою. До сьогодні переходять мені муранки по тілі від тих "штук". Хоч не був шефом штабу Української Повстанчої Армії, то вже в 1940 р. йому доводилось зібрати свою повстанчу практику й всі ще небагаті в той час матеріали із т.зв. протипольської партизанки (з 1939) та сконструувати еляборат із засадами повстанчої боротьби. Не можу ствердити наскільки користувались цим еляборатом пізніший Головнокомандувач УПА, ген. Т. Чупринка та його шеф штабу, ген. Перебийніс, але маю підстави приймати, що оба вони ознайомились із цим еляборатом ще в Krakovі перед вибухом німецько-большевицької війни.

Річ в тому, що друг Василь на 2 або 3 роки до другої світової війни після одного "екса" був присуджений польським судом позаочно на досмертну тюрму і ховаючись в різних місцях (пригадую, як я прів у Львові шукаючи відповідного фризієра, щоб зробити йому добру перуку, виконував найтрудніші організаційні завдання (покійний Ярослав Старух тоді висловлювався про нього як про дуже здібного й такого, що його переросте, революціонера), мусів практично завжди ходити з зброєю в руках і був першим справжнім "підпільником", а в останні дні панування Польщі організував й керував немалими відтинками тої протипольської партизанки, що мала місце на Підкарпаттю вже в 1939 році. Здобутий в ті роки досвід він передавав чи то на письмі чи усно своєму Проводові вже на переломі 40 і 41 рр., тобто Бандері і товаришам. Помножений довгими роками піднімецької й підсоветської займанщини, цей партизанський досвід він напевно застосовує в теперішній краєвій боротьбі.

* * *

Це мабуть зовсім щасливо для теперішньої над міру жорстокої фази краєвої боротьби, що про сьогоднішніх керівників боротьби ми за кордоном знаємо не багато, як не багато знали

й про те, що один із керівників теперішньої боротьби, друг Василь з розмислом не висувався на головні пости в організації, тобто ще до вибуху війни в 41 р. А все ж друг, про якого згадую фактично відповідає за всі 3 великі похідні групи, що мали вправді окремих з широкими уповноваженнями Командантів але хтось мусів координувати все; він побіч Косаря-Тараса-Майського найдовше й найдальше побував на Центральних Землях України та мав уповноваження від голови Державного Правління п. Ярослава Стецька повторити чи пак довести до повторення в Києві Акту Відновлення Української Державності. Після вересневих арештів, проведених Гештапом в цілій Україні в 1941 він займав 3-те місце після самого Провідника всієї Організації. Але все те діялось якось незамітно й для найближчого оточення.

* * *

З моментом створення УГВР займає там визначне становище й рахується до найближчих співробітників Генерального Секретаря. Та про ту його діяльність щойно майбутнє скаже своє слово. Є всі підстави думати, що буде це майбутнє величне, як величною є сучасна нам боротьба українського народу проти найнебезпечнішого й найміцнішого ворога України й світу.

* * *

Про так званий політичний нерв друга Василя я переконався в одній з розмов ще в 1941 р., коротко перед вибухом німецько-большевицького зудару. Так склалося, що перебуваючи деякий час в одному із західно-європейських осередків я не мав змоги знати щось більше про те, з якими плянами на схід йдуть німці, а з якими українська революція. Правда, були дуже обширні інструкції, але мене цікавило питання, чи яку домовленість з німцями мають наші.

Посміхнувшись, Він зясував мені цю справу простіше від всяких доповідей чи інтервю приблизно так: "Партія проти нас, а військо дало вичути, що скільки зуміємо зорганізувати в Україні та поставити німців перед доконані факти, то те й буде". При тому не замітив я в цілій його поставі ні крихти розчарування, ані молодечого захоплення від самої думки про марш на Львів й золотоверхий Київ. Він був втілення холодного політика. Зрештою, як знаємо, все докладно так і сповнилося. Розмовляли тоді теж про другі більш особисті справи і він

вже в травні 1941 року сказав, що якби так треба було щераз емігрувати то не піде, але залишиться в Україні. Так і зробив. А передбачування його про можливість нової еміграції, що мали прийти за чотири роки були для мене трохи передчасні й перебільшені, бож німці показали на прикладі швидкого завоювання Франції, що вони вмітимуть іти й в СССР з великим успіхом вперед, все вперед і як тут, думалось мені, передбачувати чергову для нас еміграцію.

* * *

Та передбачування нового національного ісходу здійснились, як здійснились передбачування ген. Чупринки, що німці, хоч дійдуть до Кавказу, то мимо цього заломляться, як і сповнилось інше передбачування Чупринки й його штабу, висказане в 44 році, тоді, як всі майже українці тішили себе думкою, що Західні Аліянти після розбиття Німеччини підуть далі походом на Советів — а саме, що така війна не буде

скорше, як за 10 років а тому підпільну боротьбу УПА та ОУН треба заплановувати принайменше на 10 років.

* * *

Хтось десь цитував листа з краєвих матеріалів після смерті ген. Чупринки, з якого виходило, що один з друзів просить надіслати йому твори Кейнеса, цебто одинокого поважного економіста, якого Захід протиставив Марксові в ділянці політичної економії. Я майже певний, що це просить друг Василь. Отже коли серед диявольських піденкаведівських умовин життя провідні люди української революції прагнуть і студіюють поважні праці з економіки політики (бо й справді чи багато українських націоналістів в спокійних умовах еміграції знають, чи вивчають Кейнеса?) — то з вірою, з подивом глядім на боротьбу України, вона бо в досвідчених завзятих її розумних руках.

Петро Мірчук

Ремілітаризація Німеччини і Україна

Думку про конечність ремілітаризації Німеччини як союзника західного блоку ціною постепенного привернення повної політичної рівноправності Німеччини висунули американські військові круги зараз же після того, як неминучість американсько-московського збройного зудару стала для них очевидною. Але, ця думка зустрілась з рішучим спротивом політичних кругів Франції та держав Бенелюксу і, в деякій мірі, Англії. Звичайно, якщо б спротив ставили тільки комуністичні круги названих народів, то над цим перейдено б на Заході до денного порядку, бо ж не може бути сумніву, що в такому випадку мова мусила б іти не про спротив французького, чи англійського народів, а тільки про акцію большевицьких пятих кольон у Франції чи в Англії. Та спротив поставили національні круги звертаючи увагу на те, що заскоре привернення Німеччині прав на повторне зброєння може мати в майбутньому такі наслідки, як американська допомога советам в другій світовій війні.

Американці зразу посміхалися з тих побоювань, мовляв: французи надто переполохані ні-

мецькою небезпекою і зі страху надто її перебільшують. Та відмовити зовсім слушності цим побоюванням таки не могли. Адже ж у другій світовій війні американці справді поповнили величезну помилку тим, що зосередивши всю свою увагу на боротьбі з Німеччиною зовсім злегковажили собі можливість большевицької небезпеки для світу після перемоги над німцями і придергуючись стовідсотково засади піддержувати кожного, хто бореться проти німців, помогли большевикам стати потугою не меншою і для світового миру не менш загрозливою, як були німці з своїми союзниками в другій світовій війні. Де ж запорука, що те саме не вийде і з ремілітаризацією та допомогою Німеччині, якщо вони ізза зосередження всієї уваги західніх аліантів на московській небезпеці не проводитимуться під контролею? Надто, якщо в випадку допомоги Советському Союзові в другій світовій війні ніхто з американських політиків не вірив в агресивні пляни большевиків, то в випадку німців ніхто з французьких політиків не сумнівається в німецькі прагнення реванжу за недавній розгром їхніх плянів. Тому

то американці мусять таки брати серіозно до уваги французькі застереження.

Та, з другої сторони, і французи не можуть відмовити американським політикам і, насамперед, американським військовикам рациї в тому, що без участі німецького вояка в західно-європейській армії оборонити Францію перед заливом большевицьких армій в першому етапі майбутньої війни — неможливо. А тому у власному інтересі не можуть вони відкидати в принципі конечність ремілітаризації та привернення політичної рівноправності Німеччині.

В круговороті тих суперечностей обертається вже другий рік справа ремілітаризації Німеччини, яка мусить українців живо інтересувати не тільки тому, що йдеться про поважне підкріплення та вигладження протибольшевицького фронту. Досвід минулого десятиріччя повчає, що положення і політика Німеччини мусить мати теж безпосередній вплив на різні проблеми України.

Між першою і другою світовою війною всі українські сподівання бажаних змін тісно вязалися з усяким ревізіонізмом. Кожна вимога, якого б це не було народу, ревізії існуючого політичного ладу викликала в українців симпатію ізза підсвідомого сподівання, що зактуалізований ревізіонізм заторкне теж питання українських земель. Тому то нічого дивного в тому, що стільки сподівань і симпатій серед українського загалу викликав німецький ревізіонізм, звернений безпосередньо проти окупанта західно-українських земель, проти Польщі. Зрештою, девіза: “Ворог моого ворога є моїм приятелем”, — прийнята в політиці аж надто широко.

Ті небезосновні симпатії і підсвідомі сподівання, звязані з німецьким ревізіонізмом між першою і другою світовою війною, озиваються в декого з українців і сьогодні на згадку про сучасний німецький ревізіонізм, якому ремілітаризація та привернення повної політичної рівноправності Німеччини дають реальну основу. Але, якщо до другої світової війни такі симпатії й сподівання були небезосновними і виправданими, то, спираючись на гіркий досвід недавно-минулого та на аналіз сучасного політичного положення і сучасних настроїв німецького народу, муситься підкresлити, що в сучасний момент вони зовсім безосновні, нічим не виправдані і для української справи дуже небезпечні.

Сумна роль Німеччини в катастрофі Карпатської України в 1939 р. та в передачі пів року після цього західно-українських земель під большевицьку окупацію в той час виправдувано історичною конечністю; та німецька політика вже в найближчих роках поставила її перед очі світу в повній наготі як злочинний торг українськими землями та українським народом в інтересі німецьких імперіялістично-загарбницьких плянів. Передача німцями південно-західних українських земель, т. зв. Трансдністриї, під румунську окупацію та не дуже скривані, а після війни знайденими документами підтвердженні німецькі пляни повного перетворення України в німецьку колонію з постепенным переселенням всієї української людности з України на Сибір повчають, що ворог моого ворога може бути часом моїм приятелем, а часом — таким самим ворогом!...

Правда, німецьку політику 1933-45 рр. можна б уважати політикою тільки націонал-соціялістичного режиму як диктатури відірваної кліки, яка діяла проти бажань свого власного народу. Та на жаль, — це не відповідає ніяк історичній правді. Націонал-соціялізм був органічним витвором німецької духовости і тому то, хоч як воно й не дивно, за повних сім літ після розгрому націонал-соціялістичного режиму ми ні разу не зустрілись з публичним засудом з німецької сторони злочинної політики Німеччини за націонал-соціялістичного режиму супроти України. Навпаки, при розгляді справи відшкодувань колишнім українським політичним вязням суди сьогоднішньої демократичної Німеччини задекларували офіційно, що політика Німеччини супроти України в 1939-44 рр. була не злочином націонал-соціялістичного режиму, але — політикою німецького народу, та що незаконною була не німецька окупація і німецький колоніальний гніт України, але — боротьба українців проти німецької окупації і проти німецького визиску!

З такого то, власне, наставлення випливає її безсовісна готовість сьогоднішніх політиків західної Німеччини знову торгувати — українськими землями. Сьогодні вже в деталях відомі минулорічні “неофіційні” таємні переговори представників західно-німецького уряду з делегатами польського еміграційного уряду, заніціовані німецькою стороною, в яких німці запропонували спільну декларацію про бороть-

Bkro e tamy" (q. 51, "Bichnka"), a 3aaahne, mo
mn noobnhi smaratin jo sarepmehna oprahniiaulin-
hoi pos36yjorin OOCY bke B 1952 p. rak 1106
faktnihno, a he tijprkn fopmazaho mokha gyjo
hepennin jo hororo etany jijimhocctn, Saratpha
tejehenhuja hanumx hamaraab noorinha gytz taka:
snkopnctarin jo kparo bci chtpnatjnbri mokjirbo-
cti tak 3obrhuhpoto ak i bhytpiuhpo-ykpaihchpo-
to nospajky, hibetnobaran burjir herannhnx mo-
methir ta nppoyymahno, nrajhorojo i bneptoro ak-
njeio tropsutn ihctpymekt henuoi rpmamjckpo i
nojintnho-npoharajnboi jii, mo hnd no cyt-

(2. Ha mimpoki Bojan)

00HCY

За упаковкинні міжнародні та поземні постачальники

Pomah Bopkobcpkn̄

HA OPPAHI3ANNTI TEMA

“Tpač-čuhičtpi” Pymylli, bečapaočo ta
ihiy Mažapuuni, a bykornyi, bečapaočo
6yae upnežahatn ti jepkaren žia rankxc hineup-
kux užahib.

Tomy to pemjitarpaniaui Himeähinn, aka ūae
pečatbi očohorin tak miuhomy cporožhi hineupko-
my Perbiatičiomori mycntri ykpähičui hactropoxy-
barin. Hactropokkyabarin came tm, užoスマラホンチ
ca boži npara hihiu hactropoxy, ak i b gyñhoi man-
ti hežabu mnyjoxuy, he tlapku he nianbajnits
touhan zo npabu ihinx hapožib, aje, habanakn, he
nupnoxyhotr habrib cobei rotroboctn hacnigyratn
užotarai ti upbara, kruo jume 3 uporo moke
6yti akrac kopnctb rjat Himeähinn. Ožihiohni
hažekho noantirby adapticb hineupkoro bkažay
a sunažky pemjitarpaniaui Himeähinn ak tlahe
tipotn-6ožimreñupkoro photy, ykpähičui n
cporožhičiumm ykpähički nožitnun, ak i
iherpajahocbn ykpähičpox 3emeži, srasahoi 3
bimpho upn towy lygnutn 3 oženj hegežahen ūia
bimpho upn towy lygnutn 3 oženj hegežahen ūia
cporožhičiumm hineupkum perežižiomom, llo he-
gežahen mycatb tak ykpähički nožitnun, ak i
brečch ykpähičpox 3araž srasahoi 6ahntu i hiž
cporožhičiumm ykpähički nožitnun, ak i

риканського життя. Ця питома вага ООЧСУ у нашому організованому житті в ЗДА ще дальше буде зростати, в міру розвитку самої організації.

Для успішного завершення першого етапу в житті нашої організації, тобто етапу організаційного оформлення, поширення та розбудови потрібно ясності та однозгідності в деяких підставових організаційних проблемах. Щойно після вирішення тих проблем усім нашим членством ми можемо числити, що наша ударна акція 1952 р., яка змагає до максимального насиження терену ЗДА нашими організаційними клітинами увінчується повним успіхом. Постараємося підійти до тих проблем як до свого роду ділем нашої організації.

В першу чергу йдеться про вирішення питання, якою має бути наша організація: елітарного чи масового типу. Нераз, у практиці нашого організаційного життя, нам доводиться чути такі думки: "Ми не дбаємо про скількість, але про якість. Нехай нас буде мало, але активних і вартических членів і ми зможемо багато зробити". В тому підході виявляється тенденція надати організації елітарні риси. Безсумнівно, концепція елітарних організацій має свої добре сторони. Не можна перечити також, що кермуючим, унапрямлюючим і активізуючим чинникам суспільного життя є завжди ініціативна, активна меншість. Так є у всіх організаціях і в тому ю у масових організаціях. Це є природне соціологічне явище і як таке воно є і мусить бути "добре". Зло зачинається щойно тоді, коли та ініціативна меншість занадто замикається в собі, творить середовище виключно для себе і через те тратить звязки і спільну мову з широкими шарами суспільства перед якого живе і представляє тільки його частину. Кожний життєдатний і динамічний рух завсіди намагається довести до того, щоб його ідеї і концепції стали власністю можливо найширших мас власного громадянства. Бо єдність ідеї є завжди передумовою єдності дії. І тому не секта, не група, не каста, чи яке інше гетто, але широка громадсько-політична організація може накреслені завдання здійснити.

На тому місці хочу ще раз зазначити, що повище сказане не має на меті поменшувати ролі і ваги еліти. Тільки ж проблема еліти не є проблемою організаційного характеру. Чисто організаційними методами не можна ніколи

створити еліти, бо суттєвим для неї є проблема вартостей. Натомість одною з основних організаційних проблем є проблема числа. Для успіху того роду справ, як наша, крім еліти треба ще числа, помноженого через акцію.

Особливо в демократичних системах нераз голе число перерішує багато проблем зasadничого значення для спільноти. Через те доцільне і розумне вживання числа може бути джерелом великих успіхів української спільноти в Америці. Деякі познаки вказують, що ми вже вчимося тим числом орудувати. Бо коли, напр., мейор Нью Йорку Імпеліттері приходить на українську маніфестацію, то не тільки тому, що він посвячений з українцями, але, в першу чергу тому, що 6-тисячна маса мешканців його міста являється відповідним місцем його виступу. Це саме відноситься до голови республіканської партії Габріельсона і всіх визначних бесідників на українських маніфестаціях Нью Йорку, чи інших осередків. Не можуть мати такого ефекту маніфестації інших народів, навіть з більшими дипломатичними звязками, яким бракує для повторя власних акцій на тому терені власного числа.

З того виходить, що не повинно в нас бути ділеми: кількість, чи якість. Коли б хтось ставив таку ділему, то наша відповідь мусить бути: одне і друге. Ми повинні змагати за підвищення якості на базі кількості. Іншими словами — мусимо якнайширші кола нашого громадянства втягати в круг життя інтересів нашої організації і дбати про поспішне підвищування їх моральної та інтелектуальної вартости. Слід зважити, що кожна одиниця, яку ми залишаємо поза сферою наших заінтересувань та впливу, скріплює потенційально сили наших противників, а навіть ворогів. Мені самому доводилося спостерігати парадоксальний факт, що наш скитаєць, утікач від комуністичного московського режиму у виборах робіт. юнії піддержуває становище комуністичних ставленників. Це звичайно не типовий факт, його джерел треба шукати в непоінформованості та відірваності від українського організованого життя згаданої одиниці, але він власне свідчить про великі загрози, які таким відчуженням одиницям грозять в американському житті.

З проблемою масовості пов'язується стисло проблема вимог, які мусимо ставити до членства. В масовій організації ті вимоги не можуть

бути максимальні, тільки мінімальні. В кожній організації є дві категорії членів: члени, для яких членство в даній організації є потребою їхньої душі, це т. зв. члени з переконання і члени наслідувачі, які тому тільки приступили до організації, бо інші є там. І коли члени першої категорії остануть членами організації за всяких умовин, то члени другої категорії завжди будуть узaleжнювати своє членство від певних умовин, серед яких не останнє місце займає величина накладаних тягарів. Зовсім слушною є заввага, що педагог не буде своєї педагогічної доктрини з погляду на себе, але з погляду на своїх вихованків. Подібно мається справа і в ділянці організаційній. Наша організаційна концепція мусить брати під увагу не тільки членів першої категорії, але також і другої. Наша засада повинна бути — мінімальні обовязкові вимоги до членства, але зате абсолютна виконність. Нерозумно було б ставити вимоги, яких ніхто, включно з членами управ, не виконує. Це тільки деморалізує загал членства. Виходячи з тих заложень обовязкові вимоги до членства обмежуються до трьох пунктів: 1) плачення вкладки, 2) участі в сходинах, 3) передплати організаційних видань. Всі ті речі є точно нормовані та обовязкові для всіх. Все інше, тобто справи активності й особливої жертвенності, мусять вязатись з особистими даними членів. В тих справах не можна генералізувати, але застосовувати **індивідуальний підхід**. Значить повинна зобовязувати засада: **мінімальні обовязкові вимоги отримані з абсолютною виконністю та індивідуально-добровільне підтягнання членства до границь максимальних спроможностей**.

Далішою справою є загальна психічна постаوا до праці в організації або т. зв. підхід. Підхід може бути чисто формальний, бюрократичний, або ідейно громадський. В нашій організації немає місця на формально-бюрократичне трактування справ і обовязків, бо ж сам характер нашої організації, як організації ідейно-громадської це виключає. Однаке в практиці ми деколи помічаемо і цей підхід. В цей гріх впадають часто ті Управи Відділів, чи поодинокі члени Управ, які дбають головно про те, щоб контрольна комісія могла ствердити, що "все в порядку". Звичайно жодна контроля не зуміє ствердити, чи дана Управа використала направду кожну нагоду для добра справи, чи постійно дбала про те, щоб свою працю поширити і по-

глибити. Тому кожний наш член повинен шукати критерія оцінки своєї праці для організації не у формальнім "все в порядку", але у власнім сумлінні, яке йому напевно скаже, чи він зробив усе, що лежало у його силах. Хто направду живе і горить ідеєю, той ніколи не буде трактувати організаційної праці з боку формального, але по суті. Чи ж не є проявом формально-бюрократичного підходу такий факт: У Відділі N. є невелике число членів, які протягом 6 місяців не заплатили членської вкладки. Згідно зі статутом Управа може їх виключити із числа членів. І дійсно Управа Відділу на своєму засіданні позбавляє усіх права членства. Формально — "все в порядку", Управа мала право це зробити. В дійсності треба було справу провірити, чому згадані члени не заплатили вкладки і перед виключенням старатися на них вимінути, а при найменше напімнути. Формально-бюрократичний підхід є поважною загрозою правильного функціонування та розвитку громадської організації і тому ми сформулюємо третю зasadу нашої організаційної праці так: **застосовуймо у сповненні ваших обовязків не формально-бюрократичний але ідейно-громадський підхід**.

Словення усіх вище зясованих передумов дасть нашій організації велику силу і дозволить їй виплисти на широкі води.

На кінці хочу порушити ще один момент. Все і на кожному місці у нашій організаційній праці треба нам тямити, що мотором і двигуном усього є людина. І не багато помогуть найкраїші схеми, апарати і механізми, коли заведе це найважніше, — жива людина. Тому в нашій організаційній проблематиці на чолове місце висувається проблема людини. Ми маємо менш-більш усталений ідеал такої людини, члена ООЧСУ. Це людина під кожним оглядом вартісна, ідейна, ініціативна, активна і жертвенна. В своїй практичній роботі ООЧСУ мусить присвятити трохи часу і уваги, щоб ту людину вдержати на відповідному рівні, щоб її ростили та виховували. Хоча ООЧСУ не є зasadничо організацією з виховними завданнями, то всетаки не може їх переочувати і переходити над ними до денного порядку. Важливе значення у виховній праці Централі мусить мати видавана нею преса, а по Відділях культурно-освітна праця. Однак ті справи вже виходять поза межі цієї статті і до них ми повернемось в одному з наступних чисел "Вісника".

Які ж конкретні завдання ставимо собі в ділянці організаційні на 1952 р.? Вони такі:

1. Створення й оформлення нових Відділів ООЧСУ.

2. Територіальна розбудова Відділів через створення делегатур як інтегральних частин Відділів всюди там, де немає об'єктивних даних для створення самостійних відділів. Це відноситься в першу чергу до більших осередків українського життя як Нью Йорк, Ньюарк, Шикаго, Дітройт, Пітсбург, Клівленд, які повинні втягати в круг організованого життя менші осередки в околиці.

3. Подвоїти число членів ООЧСУ.

4. Охопити в організаційні рамці і тих симпатиків ідей ООЧСУ, які живуть відірвано від всякого організованого життя в осередках, де немає об'єктивних умовин заснування будь якої клітини ООЧСУ (Відділу чи Делегатури).

Для тієї цілі ми урухомлюємо дві нові організаційні інституції:

а) Переходовий відділ при Головній Управі в Нью Йорку, завданням якого є об'єднувати всіх відірваних членів ООЧСУ і держати з ними зв'язок. До його компетенції та обов'язків буде належати також вдержування звязку з тими членами, які під сучасну пору повинять військову службу в американській армії.

б) Інституцію Мужів Довіря ООЧСУ, які керували б справами ОOЧСУ всюди там, де немає організованих клітин. До обов'язків Мужів Довіря ОOЧСУ буде належати:

1. Вдержування звязку з Головною Управою за посередництвом Переходового Відділу.

2. Збирання вкладок від членів своєї місцевості та пересилання їх до Переходового Відділу.

3. Приєднування нових членів.

4. Переводжування збірок з рамени ОOЧСУ.

5. Поширювання організаційної преси і видань.

6. В міру зміни умов підготовляти заснування Відділу згл. Делегатури.

Подаємо цей нарис організаційного пляну на 1952 р. на сторінках нашого журналу тому, бо хочемо, щоб він дійшов до відома всіх наших симпатиків, незалежно від того, чи вони вже об'єднані в нашій Організації, чи ні. Ми свідомі того, що без їхньої допомоги нам не вдасться того пляну повністю реалізувати, помимо того, що він лежить в межах наших реальних спроможностей. Поважною перешкодою є передусім обмежена можливість поїздок в терен, так з огляду на фінанси, як також і на час. Тому числимо на піддержку й ініціативу наших членів та однодумців на місцях. Зокрема просимо всіх наших прихильників, які мешкають в місцевостях, де немає організованих клітин ОOЧСУ надсилати нам свої заяви про вступлення в члени ОOЧСУ та охоту виконувати обов'язки Мужів Довіря. Знову ж обов'язком усіх членів, а особливо Управ Відділів є подавати нам адреси ініціативних людей, — поза їхніми осередками — які могли б виконувати обов'язки Мужів Довіря та занятися підготовкою заснування Відділу, чи Делегатури та власною ініціативою і працею причинитися до самого створення нових Відділів.

Під сучасну пору відчувається потреба широкої пропагандивної акції ідей ОOЧСУ на цілому терені ЗДА. Це мусимо зробити ми самі. Не можемо надіятись на якийсь нижче неозначенний автоматизм подій. Для належного їх формування ми мусимо кинути на вагу всі наші спроможності і сили та виявити максимум активності та ініціативи.

Г

“Там, на сході відбуваються великі процеси — процеси визволення поневолених народів і боротьби їх за відбудовання своїх держав і серед цих народів, які знають уже, куди ім іти, безперечно перше місце належить Україні з її численним населенням, з її багатою землею, з її хлібом і цукром, залізом, вугіллям, морем.

В урочистих актах законодатніх, в війні за

волю і повстаннях міцно виявив наш народ свою волю непохитну жити незалежним державним життям. Боротьба за це нашого народу не припиняється і не припиниться. Нехай вона буде довга і уперта, нехай вона бере нові і нові жертви, але Україна незалежна — хоче чи не хоче того Європа — таки буде!”

Симон Петлюра.

Протокол 5-го Річного Зізду ООЧСУ

що відбувся в днях 22 і 23 грудня, 1951 року в Салях Бетовен Голл в Нью Йорку

Зізд відкрив в годині 12-їй молитвою голова ООЧСУ Ігнат М. Білинський. Він привітав усіх присутніх, — і зокрема інж. Е. Ляховича, основоположника ОOЧСУ та попрохав присутніх повстанням з місць вшанувати пам'ять тих, які впали в боротьбі з большевицьким імперіалізмом. В коротких словах голова зясував значення Зізду, що заразом відзначував 5-ту річницю існування і праці ОOЧСУ, завершуючи перший етап росту й діяльності організації. Для дальнього ведення Зізду вибрано на внесок інж. О. Ховайла Президію в такому складі: інж. Е. Ляхович — предсідник, др. Ст. Галамай — I-ий заступник та пані Стефанія Шаран — II-ий заступник; на секретарів — пл. Степан Олексів та Михайло Яремко. На пропозицію д-р І. Новаківського покликано Комісії: номінаційну, статутову і резолюційну. До Комісії Номінаційної ввійшли пл. Утристко, Комаринський, Пришляк і Боровик; до Резолюційної Комісії пл. Білинський, Галамай і Сидор; до Статутової: пл. Базарко, Лозинський, Гірний і Дужий.

Основоположник ОOЧСУ інж. Е. Ляхович проаналізував працю ОOЧСУ з перспективи п'ятьох років, починаючи від першого почину оснунвання організації. Завданням організації ОOЧСУ було, в обличчі актуалізування проблеми визвольної боротьби України, навязати тісний контакт з американським громадянством та правлячими кругами, щоби при зударі Америки з Москвою Україна виступала, як рівноправний партнер в боротьбі проти світової загрози московсько-большевицького імперіалізму. Праця для освідчення американського середовища була дуже тяжка, бо впливи старої московської еміграції були такі великі, що американське громадянство й особливо правлячі круги були приязно наставлені навіть до жахливого режиму Советського Союзу. Організація мусіла поборювати совєтофільську 5-ту колону Москви, яка діяла на американському терені майже офіційно. Посвята тих людей, які не жаліли труду в тих умовах тяжкої праці увінчалася успіхом і досягла того, що українське громадян-

ство не затратило свідомості завдань українства на американській землі.

З черги Збори ухвалили порядок нарад згідно з програмою:

Субота 22 грудня 1951:

1. Реєстрація Делегатів і Гостей.
2. Відкриття Зізду.
3. Вибір Президії Зізду і Комісій.
4. Схвалення порядку нарад.
5. Звіти з діяльності Головної Управи ОOЧСУ.
6. Звіт Контрольної Комісії.
7. Звіти Делегатів Відділів.
8. Дискусія над звітами.
9. Уділення абсолютній уступаючій Управі.
10. Доповідь і дискусія над працею ОOЧСУ в наступному діловому році.

Неділя 23 грудня 1951:

1. Богослуження в українських церквах год. 9-та рано.
2. Привіти (письмові і устні)
3. Реферати:
 - а) інж. Е. Ляхович: "Криза людини"
 - б) ред. Б. Кравців: "Ідеалізм, чи матеріалізм в націоналістичній ідеології".
 - в) проф. Ю. Бобровський: "Ідейно-політичний поділ світу і Україна".
4. Дискусія над рефератами.
5. Звіти Комісій.
6. Вибір нової Головної Управи.
7. Ухвалення резолюцій і меморіялу.
8. Внески і запити.
9. Закриття Зізду.

Основний звіт з діяльності Головної Управи за минулій рік зложив голова І. М. Білинський.

По черзі він реферував працю поодиноких референтур, даючи при цьому основну аналізу політичної ситуації в якій приходилось планувати й здійснювати працю організації.

— Діяльність ОOЧСУ започаткував з гуртом американських українців інж. Е. Ляхович в 1946 р. Праця ОOЧСУ впродовж минулого часу базувалась на ідеологічних засадах випливаючих з принципів "Чотирьох Свобід", примінення їх до всіх вільних і поневолених народів і конеч-

ності організування моральної та матеріальної допомоги воюючій Україні.

Як в попередніх роках так і в останньому минулому році Головна Управа присвятила багато заходів дальшій розбудові організаційної мережі, побільшуючи число Відділів ООЧСУ з 18 на 23. Нові Відділи зорганізовано в Міннеаполісі, Аллентавні, Пітсбурзі, Бофало й Перт Амбой.

Плян орган. роботи, обіжники, переписка з Відділами й поодинокими особами, виїзди в терен орган. референта та членів Г. У. скріпили живий зв'язок з Відділами, стимулюючи їх працю й посилюючи організування нових Відділів. В стадії оформлення є чергові 3 Відділи.

В ділянці культурно-освітньої праці виготовлено для Відділів пляни й обіжники із засуванням методики й цілей культ.-освітньої праці, дочучаючи творення самоосвітних, мистецьких, спортивних і ін. гуртків, закладання бібліотек та, зокрема, ведення культурницької діяльності серед молодого амер. українського покоління.

При Г. У. зорганізовано Народний Університет, який почав свою працю лекціями на теми політичні, економічні й літературні, однак з причин малої фреквенції слухачів припинено його діяльність.

Заходом культ-освітньої референтури Г. У. у Відділах було прочитано низку рефератів на різні теми.

Праця суспільно-політ. референтури позначилась опрацюванням для Відділів обширних інформацій з характеристикою українських громадських установ та політичних середовищ в Злуч. Держ. Америки та оцінкою їх діяльності. За звітний час розіслано 16 обіжників, що визначали напрямні внутрішньої й зовнішньої політ. роботи ООЧСУ. Для контакту з канадською братньою організацією ЛВУ відбулося спільну зустріч в Ст. Кетерінс в Канаді.

Підготовлено й успішно переведено святкування 10-ої річниці Акту 30. VI. 1941 р. по всіх Відділах з влаштуванням масових Академій, що набрали характеру маніфестаційних святкувань.

В звязку із договором між ССР і Польщею та приєднанням українських територій до Польщі, переведено протестну акцію, ухвалюючи відповідні резолюції й пересилаючи їх до Департаменту Стейту та визначних амер. політиків.

В осені переведено чергову масову акцію під

гаслом "В обороні України", з приводу згонювання українських селян до збільшених колгоспів в Україні, нищення большевиками решток культурних надбань українського народу та активізації єдинонеділимської московської еміграції в СОНР.

Подекуди на місцях сполучувано цю акцію з подібною ж акцією УКК.

Вдержувано постійно живий зв'язок з іншими укр. громадськими установами в безпосередній співпраці в обєднаних комітетах.

Поїздками в терен референт закріплював безпосередній зв'язок, а низка доповідей на суспільно-політичні теми служила інформацією і напрямними в праці Відділів.

Зорганізовано декілька радієвих передач та переведено підготовку для створення інформаційного бюро й видавання пропагандивних матеріалів в українській і англійській мовах.

Як і в минулих роках Г.У. продовжувала організування матеріальної допомоги на потреби визвольної боротьби українського народу.

На зовнішньому відтинку діяльності Г.У. проходила під кутом намагань домогтися від відповідних політичних і урядових чинників у Вашингтоні визнання прав та життєвих інтересів українського народу й його стремлінь до державної незалежності й соборності.

Практичну роботу ведено:

- дорогою співпраці в системі УКК,
- дорогою співпраці з Товариством Американських Прихильників АБН,
- дорогою навязування контактів з американськими політичними кругами та послідовної інформаційної діяльності.

Між іншим, вислано низку обширних писем із засуванням укр. проблематики багатьом сенаторам, конгресменам і провідним діячам, розіслано 750 резолюцій конгр. Керстена, понад 2,700 видань та книжок в англ. мові, бюллетенів АБН-у, видань Ukr. Free Press, брошур про УПА, книжки про визвольний рух О. Мартовича і інші.

Свою зовнішньо-політичну діяльність Головна Управа намагалась в основі вести співзвучно з діяльністю Централі УКК, як загальної презентації амер. українців.

Відношення ООЧСУ до УКК визначалось активною співпрацею Г.У. з Централею УКК та Відділів ОOЧСУ з філіями УКК на місцях.

Таке становище ОOЧСУ могло б підлягти

провірці, які цо б УКК в своїй діяльності станув на шлях перекреслення постанов IV. Конгресу.

Видавнича діяльність Головної Управи була слідна видаванням "Вісника", який впродовж останнього року виходив як обширний ідеологічний квартальник.

"Вісник" заступав ідеологічні позиції визначені статутом і резолюціями попередніх Зіздів ООЧСУ та випливаючи з принципів оборони "Чотирьох Свобід".

Квартальник поширило тематично, приєднуючи нових дописувачів.

Заплановано друкування обширної етно-психологічної студії др. А. Тисівського під заг. "Дух Нації", праці др. Д. Донцова, М. Брадовича та книжку в англ. мові про сучасну визвольну боротьбу українського народу.

В закінченні звіту голова підкреслив жертвенну працю бл. п. Франка Капітана, який виконував обовязки генер. секретаря і урядовця Г.У. впродовж 9-ти місяців. Взірцеве ведення адміністрації, наладнаний звязок з Відділами, часті виїзди в терен з доповідями та допомога в праці поодиноким референтам — були підсумком його праці в ООЧСУ.

Секретарят одержав 1453 писем, вислано 3672 та 16 обіжників. Головна Управа відбула 16 засідань та перевела одну Конференцію Продовів Відділів ООЧСУ.

В звітному році були активні референтури: організаційна, суспільно-політична, культурно-освітня, преси й інформації, фінансова й жіноча.

* * *

З черги фінансовий референт мгр. І. Винник подав подрібний звіт приходів і розходів Головної Управи виказуючи в приходах за звітний рік суму \$17,939.26 і в розходах \$15,858.96.

Сальдо на день 19 грудня 1951 р. виносило 2,080.30 дол.

Впливи приходів походили з збірок, імпрез і вкладок. Справа вкладки не в усіх Відділах задовільно упорядкована. Вкладка виносила у звітному році 1 дол. місячно, в тому член одержував "Вісник".

До активніших Відділів відносно переводження збірок належали: Нью Йорк, Гартфорд, Картерет, Пассейк, Байон, Філадельфія і Дітройт.

Останні два Відділи, враховуючи скількість членства й великі скуччення Українців, не використали вповні своїх можливостей.

Контрольна Комісія, в складі: М. Кормелюк,

др. О. Соколишин і др. І. Новаківський, перевела двічі контролю касових книг, в місяцях травні й грудні, стверджуючи зразкове фінансове діловодство та правильний стан касового конта.

ЗВІДОМЛЕННЯ З ВІДДІЛІВ

Ньюарк, Н. Дж. 1 Відділ ООЧСУ: За звіт. час Управа відбула 4 ширші сходини членів Відділу і двоє громадянства. Уряджено 3 святочних сходини. Заініціовано організацію друкарні і на цю ціль зложено 1000 доларів. Стан фінансовий 3,952.27 — приходів, 3,902.20 — розходів, готівка — 40.07 дол.

Стан плачення вкладок задовільний.

Нью Йорк, Н. І. 2. Відділ ООЧСУ: Вплачено 50% вкладок. Праця всіх рефентур задовільна. Управа відбула 11 ширших Сходин, та 15 засідань. Зорганізовано 13 доповідей. Відділ брав активну участь в усіх святах та імпрезах уряджуваних українською суспільністю в Нью Йорку. Придбано майно: фортепіано, цикльостиль, машину до писання, чотири столи та бібліотеку в 100 прим. книжок. Стан каси: 3,145.29 — приходів, 3,096.29 — розходів, сальдо — 49 дол.

Клівленд, О. З. Відділ ООЧСУ: Зорганізовано: хор, оркестру, спортивний і аматорський гуртки. Виконано з успіхом 3 вистави і 3 святочні імпрези. В змаганнях копаного ляча здобуто чашу стейту. Стан фінансовий: 7,570.67 дол. — приходів, 7,020.68 дол. — розходів, стан каси 549.99 дол.

Гартфорд, Конн. 4. Відділ ООЧСУ: Фінансова сторінка слабо наладнана. Старанням і оподаткуванням членів ООСЧУ і громадянства куплено дім вартості 29,000 дол. Відбуто 8 засідань, 13 ширших сходин, 7 рефератів, 4 доповіді. Зорганізовано хор і аматорський гурток.

Філадельфія. 5. Відділ ООЧСУ: Для посиленої праці терен поділено на 7 округ. Відбуто 10 засідань Управи, 9 ширших сходин з доповідями, 3 Академії, 1 спільне свячене і 2 забави. Дохід зі всіх імпрез передано до Централі ООЧСУ. Від двох місяців передається радіопрограму в українській мові. Відділ активно співпрацював з Філією УКК у всіх її починах.

Пассейк, Н.Дж. 7. Відділ ООЧСУ: Відбуто 22 засідання та 8 спільніх з УККА і 1 ширших сходин. Улаштовано 6 імпрез і 11 рефератів. Заложено бібліотеку 500 прим. Зорганізовано під-

відділ в Патерсоні. Стан каси: 1,381.44 дол. — приходів, 1,336.84 — розходів, сальдо 44.80 дол.

Кarterет, Н. Дж. 8. Відділ ООЧСУ: Відбуто 6 засід. Управи, 12 член. сходин, 6 рефератів. Відділ має власну бібліотеку і дитячу вечірню школу. Стан каси: 2,464.61 дол. — приходи, 2,253.63 дол. — розходи, сальдо 210.38 дол.

Дітройт. 10. Відділ ООЧСУ: Відбуто 18 засід. Управи, 12 членських сходин, 8 імпрез, 3 забави. При Відділі існує хор і бібліотека. Відділ є в контакті з балтійськими народами і словаками. Фінансовий стан Відділу: 3,728.63 дол. — приходи, 3,605.00 дол. — розходи, сальдо — 123.63 до. Відділ ООЧСУ зайнявся радіовисилання в англійській і українській мовах та редактування "Лис"-а під редакцією Е. Козака.

Йонкерс, Н. Й. 11. Відділ ООЧСУ: Відбуто 5 сходин членів і 12 засідань Управи і 4 сходини для громадянства. Стан каси 813.23 дол. — приходів, 741.70 — розходи, сальдо — 71.53 дол.

Джерзі Сіті. 12. Відділ ООЧСУ: Відбуто 11 засід., 2 ширших сходин, 4 академії, 3 забави. Стан каси: 378 дол. — приходи, 274.01 — розходи, сальдо — 104.99 дол.

Балтімор,Md. 14. Відділ ООЧСУ: За звітн. час відбуто 11 засідань та 3 ширших сходини. Улаштовано 2 імпрези, 3 забави і 2 реферати. Стан каси: 354.57 дол. — приходи, 350.80 — розходи, сальдо — 4.19 дол.

Бейон, Н. Дж. 16. Відділ ООЧСУ: За звітн. час відбуто 6 засідань Управи, 7 ширших сходин членів. Улаштовано 2 академії, 2 реферати і 3 вистави. Стан каси: 813.77 дол. — приходи, 799.67 дол. розходи, сальдо — 14.10 дол.

Трентон, Н. Дж. Відділ ООЧСУ: Фінансово Відділ стоїть слабо. Зайніціовано організацію хору. Відбуто 6 засідань Управи й 2 ширших сходин.

Аллентавн, Па. 20. Відділ ООЧСУ: За звітн. час відбуто 2 засідань Управи і 3 ширших сходин. Відбуто дві вистави, зорганізовано вечірню школу. Стан фінансів: 895.95 дол. — приходи, 883.92 — розходи, сальдо — 12.03 дол.

Бофало, Н. Й. 22. Відділ ООЧСУ: Кожного дня відбуваються радіовидавців в англійській і українській мовах. Відділ зібрав собі навіть тих людей, які на початку ставились до ООЧСУ зі застереженням. Відділ новооснований.

Пітсбург, Па. 21. Відділ ООЧСУ: Відділ існує

3 місяці. Відбуто 3 ширших сходин, і свято Листопадового Зриву.

Перт Амбой, Н. Дж. 23. Відділ ООЧСУ: Відділ заснований 2. XII. 51. На першому засіданні Управи виготовлено плян праці.

Новоосновані Відділи почали підготовку до активної діяльності на місцях.

* * *

ЗВІТ РЕФЕРЕНТКИ ЖІНОЦТВА ГОЛОВНОЇ УПРАВИ ООЧСУ

Референтка не може подати точно стану членкінь, бо не всі Відділи надіслали зіставлення. Жіноча рефер. зайнялася з реферати на теми виховання і ролі жінки в революційно-визвольній боротьбі за волю України.

Відбулося інтервю з пресою про життя жінки під большевицькою окупацією.

Стверджуючи вагу ролі жінки в політичному житті та в боротьбі за належне місце України в колі вільних народів, референтка накреслила напрямні діяльності в черговому році так:

1. навязати контакти з іншими національними організаціями жіноцтва;
2. висвітлити життя жінки за залізною завісокою;
3. працювати над збереженням традиції та національного духа родини.

ДИСКУСІЯ НАД ЗВІТАМИ

В дискусії над звітами забирали голос п.п. Е. Ляхович, В. Коваль, Б. Підгородецький, проф. Бобровський і інші.

Стверджуючи пророблену Г. Управою поважну роботу за звітний рік, дискутанти вказували на потребу скріплення фінансів організації, наголошування політичних моментів перед культурницькими в роботі ОOЧСУ, оподаткування членства на Визволічний Фонд, побільшення кадрів і Відділів і ін.

Інж. Е. Ляхович торкнувся ідеологічної сторінки в діяльності ОOЧСУ вияснюючи, що критика писань поодиноких провідних журналістів визвольного руху ведена в аспекті ідеологічної дискусії на сторінках "Вісника" є корисною для викристалізування ідеологічних заложень.

Українське револ. підпілля, УПА і УГВР є тою реальною силою, що може мати вплив на політику й якщо американська суспільність числиється з нами, то лише завдяки цій силі.

В кінцевому слові голова І. Білинський під-

креслив успішність дискусії, яка проходила під знаком розважання над недоліками та способами їх виправлення.

ООЧСУ мусить прямувати до видавання тижневика, що доконче потрібний при становленні широкої політичної діяльності. "Вісник" є ідеологічним органом, який треба постійно скріплювати. Все, що ми вкладаємо в політичній чи культурній діяльності, є позитивним вкладом праці членства Відділів. Політична діяльність вимагає фахових сил і знання мов, тому треба послідовно підвищувати інтелектуальний рівень членства і їх політичної освіти.

"Вісник" ніколи не виступав проти визвольного руху, навпаки, від самих початків свого існування "Вісник", як і вся наша організація служили ідеям воюючої України. Наша праця дає нам однак моральне право критики. І тому то, хоч ми вповні визнаємо геройство Горнового, не мусимо погоджуватись беззастережно з усіми його поглядами.

АПАБН — це інституція, яку ООЧСУ підтримує в її протибольшевицькій діяльності. Жиноцтво на місцях повинно творити референтури при Відділах ООЧСУ.

Відношення ООЧСУ до УКК позитивне. УКК повинен в більшій мірі допомагати матеріально визвольній боротьбі українського народу.

Відділи повинні попрацювати над зближенням старої еміграції до нашої організації. Тримати контакт з американськими організаціями й видавати бюллетень в англійській мові. Фінанси треба обовязково скріпити, бо це є базою для всієї праці, політичної і культурної.

* * *

По вичерпанні дискусії голова Контрольної Комісії М. Кормелюк поставив внесення на уділення абсолюторії уступаючій Г. Управі, що Збори одобрили гучними оплесками.

НЕДІЛЯ 23-го ГРУДНЯ, 1951

В год. 9-ї рано в обох українських церквах відправлено Служби Божі, в яких всі Делегати взяли участь.

Продовження нарад почалось о год. 10:30 точкою привітів.

Зїзд вітали: від Українського Конгресового Комітету — ред. Б. Кравців, від Обєднання Українців Католиків "Провидіння" — п. С. Спринський, від Української Гетьманської Організа-

ції — сотн. С. Зілинський, від Головної Управи СУМА — п. В. Омельченко, від Союзу Українських Політв'язнів — др. Н. Брунець, від Т-ва б. Вояків УПА — п. М. Черешньовський і від ТУСМ-у та Т-ва Буковинців п. Гайдук. Від хворого члена п. М. Гудими привіт передав др. С. Галамай.

Письмові привіти прислали:

З ЗДА:

Пан-Американска Українська Конференція, Головна Управа Української Гетьманської Організації, Головна Управа Провидіння, Головна Управа Самопомочі, Наукове Товариство ім. Т. Шевченка, Окружна Рада Відділів Союзу Українок — в Нью Йорку, Союз Українок — Відділ в Шикаго, Пластова Станична Старшина — Нью Йорк, Осередки СУМА в Брукліні — Нью Йорку — Трентоні й Дітройті, Уповноважений Братства б. Вояків І-ої Української Дивізії на ЗДА, Український Спортивний Клуб — Нью Йорк, Др. О. і Л. Волянські — Огденбург і п. П. Мельник — Укр. Радіопрограма в Нью Йорку та Відділ ООЧСУ в Амстердамі;

З Канади:

Ліга Визволення України, Читальня Просвіти ім. Т. Шевченка в Монреалі й др. Дм. Донцов;

З Аргентини:

Спілка Української Молоді й п. Евген Герсон.

З Німеччини:

ЗЧ ОУН, Центральне Представництво Української Еміграції, Братство б. Вояків УПА ім. Ю. Переможця, Братство б. Вояків І-ої Української Дивізії УНА, Тов. Української Студіюючої Молоді (ТУСМ) і проф. В. Андрієвський.

З Англії:

Гетьманнич Данило Скоропадський, Князь Токар-Токажевський — представник АБН-у в Англії, Краєвий Комітет Спілки Української Молоді й Українська Інформативна Служба;

З Бельгії:

Спілка Українських Робітників;

З Єспанії:

Українська Громада в Мадриді;

З Швейцарії:

Ред. Микола Троцький;

З Австралії:

Краєвий Комітет Спілки Української Молоді Австралії.

* * *

В дальному порядку нарад були виголошенні 3 доповіді, а саме:

- а) "Криза Людини" — інж. Е. Ляхович,
- б) "Ідеалізм, чи матеріалізм в націоналістичній ідеології?" — ред. Б. Кравців,
- в) "Ідейно-політичний поділ світу і Україна" — проф. І. Бобровський, які були повністю надруковані в попередньому числі "Вісника" за січень-березень, 1952 р.

ДИСКУСІЯ НАД РЕФЕРАТАМИ

С. Спринський: Підкреслює важливість порушених тем. Пропонує, щоб думки подані в рефераті інж. Ляховича лягли в основу праці організації.

Н. Тищук: Навязуючи до реферату проф. Бобровського, висловлює думку, що не Маркс, але Толстой поклав підвалини під большевицьку Росію. Росія в 1917 році приняла форму комуністичної держави, щоб рятувати російську імперію. Нам треба пропагувати ідею повалення російської імперії.

Проф. К. Кононенко: Забирає слово не відношенні до самих рефератів, але до справи діяльності на заграничному відтинку нашої еміграції, як допоміжного чинника взагалі. Відчуває уривки з листів з Краю. Висловлює думку, що Горновий писав твір не для еміграції, а для зреволюціонізування мас, що не є поєднані з Богом.

Ред. Б. Кравців: Не погоджується, що в Україні народ "не поєднаний з Богом". Твердить, що в Україні більше поважають Бога, як тут.

Проф. Ю. Бобровський: Обороняє думку, що не Толстой підготовив ґрунт до комунізму, а марксизм. Ми не боронимо комунізму бо його нема; на його місці є російський імперіалізм. Звертає увагу на парадокс сьогоднішньої дійсності, що матеріалістичний світ бореться ідеями, а ідеалістичний матеріалізмом. Відповідає проф. Кононенкові: Нащо було переносити статтю Горнового на еміграцію, коли вона призначена тільки для революційних мас Краю.

На салю нарад прибув представник від Словаків п. ред. Сціренка. Його привіт Зіздові присутні прийняли гучними оплесками.

З черги забрала слово пані Целевич, яка подала приклад з власного досвіду про те, як народ в Україні молиться і тому абсолютно не погоджується з думками проф. Кононенка, будь-

то би український народ на Рідних землях ставився байдуже до релігії.

По закінченні дискусії Зізд ухвалює на пропозицію предсідника вислати привітну телеграму др. Д. Донцову.

ЗВІТ КОМІСІЙ

На пропозицію Статутової Комісії, Зізд одобрює побільшення Г. У. на 2 членів і Контрольної Комісії на 2 заступників та анулює точку 4. з статуту — про Раду ООЧСУ.

Номінаційна Комісія пропонує вибрати інж. Евгена Ляховича почесним Головою ООЧСУ та до Головної Управи:

Ігнат М. Білинський — голова

Члени Головної Управи:

Теодор Качалуба

мгр. Іван Базарко

проф. Юрій Бобровський

д-р Роман Борковський

мгр. Іван Винник

п-ні Уляна Целевич

д-р Олександер Соколишин

д-р Степан Галамай

мгр. Евген Лозинський

д-р Іван Подригуля

інж. Теодор Кордуба

Михайло Черешньовський

Контрольна Комісія:

Микола Кормелюк — голова

Лев Футала — член

проф. Григорій Дутка — член

д-р Іван Новаківський — заступник

п-ні Стефанія Шаран — заступник

Організаційний Трибунал:

мгр. Михайло Дужий — голова

мгр. Мирон Утриско

д-р Ярослав Гриневич

Володимир Пришляк

Іван Галій

Запропоновану листу прийнято одноголосно.

З черги голова Революційної Комісії І. Білинський відчitав проект резолюцій, які прийнято з додатком в справі "Голосу Америки".

Рішено також вислати відповідне меморандум в українській справі до Департаменту Стейту.

В точці запитів і внесків мгр. І. Винник рефereє пропозиції для наладнання фінансів організації та пропонує скликання в найближчому

часі фінансової конференції представників Відділів, для вирішення остаточного бюджету.

Пропозицію прийнято.

Закриваючи Зізд голова нововибраної Головної Управи І. М. Білинський склав подяку Президії Зізду за ділове й успішне ведення нарад, Організаційному комітетові за зразкову технічну підготовку Зізду, Делегатам та Гостям за численну участь у Зізді та закликав Відділи до посиленої праці.

Зізд закінчено відспіванням українського національного гимну.

За Президією Зізду:

Інж. Евген Ляхович
(Голова Президії)

Д-р Степан Галамай
(I-ий заст. голови)
Михайло Яремко
(I-ий секретар)

Пані Степанія Шаран
(II-ий заст. Голови)
Степан Олесів
(II-ий секретар)

Резолюції 5-го Річного Зізду ООЧСУ

П'ятий Річний Зізд Організації Оборони Чотирьох Свобід України, що відбувся в Нью Йорку 22 і 23 грудня 1951 р., ухвалив наступні напрямні та резолюції:

1. П'ятий Річний Зізд ООЧСУ вітає Президента ЗДА Г. С. Трумана й цілій уряд в їх рішучій поставі супроти московсько-большевицького імперіалізму та заявляє свою всесторонню підтримку в їхніх намаганнях мобілізувати сили вільного світу на боротьбу проти того всесвітнього зла.

2. Зізд висловлює свою повну однозгідність з рішенням Конгресу ЗДА дати матеріальну підтримку визвольним рухам поза зализою заслону, надіючись, що в першу чергу таку допомогу одержить Українська Повстанська Армія, як авангард боротьби за визволення народів і людини.

3. Зізд висловлює свій найбільший подив для борців українського визвольного фронту, що серед надзвичайно тяжких умовин продовжують вже 9 літ в рядах УПА та революційного підпілля ОУН, під політичним проводом УГВР, священу боротьбу проти московсько-большевицького імперіалізму за волю й незалежність України.

4. Зізд висловлює рішучий протест проти московської імперіалістичної політики масових депортаций, виселувань, переслідування концтаборів, тюрем, виморювання голодом, невільничої праці та масового духового й фізичного винищування населення України та закликає усіх українців на чужині стати суцільним фронтом в обороні України.

Зізд апелює до ОН, щоб перевели слідство над злочинами московсько-большевицьких імперіалістів, осудили їх та зірвали з ними дипломатичні й господарські зв'язки.

5. Зізд протестує проти всяких спроб московської еміграції говорити в імені українського народу та розіньює як диверсію намагання москалів творити фіктивне українське представництво при СОНР.

6. Зізд стверджує, що платформа ООЧСУ й її світоглядові заложення, що спираються на ідеалізмі та принципах Чотирьох Свобід, дають запоруку перемоги над деструктивними силами матеріалізму й безбожницького большевизму.

7. Зізд з вдоволенням відзначує політичний зворот американської публичної опінії в користь української справи та закликає членство ООЧСУ і все українське громадянство до посилення зовнішньо-політичної дії для забезпечення реальної допомоги визвольній боротьбі українського й інших поневолених народів.

8. У внутрішньо-політичному українському житті ООЧСУ стоять за здорове обєднання українських політичних сил на базі активної допомоги визвольній боротьбі українського народу.

9. Зізд стверджує потребу дальшої розвбудови організаційної мережі та збільшення членства ООЧСУ, зокрема з-поміж американських українців та тут родженої української молоді. Скриплення жіночих референтур у Відділах ООЧСУ уважає Зізд справою осонової важги.

10. Зізд доручає Відділам докласти всіх зусиль для скріплення фінансової бази Організа-

ції, як важного фактора в розгортанні інформаційної та політичної діяльності.

11. Зізд вітає Український Конгресовий Комітет і вважає, що як верховна виборна репрезентація американських українців, УКК є задовільною формою для співпраці поодиноких українських груп й обєднань у ЗДА, а його праця корисною для підтримки визвольної боротьби на українських землях та для активізування української справи в західно-політичному світі, зокрема в ЗДА.

12. Зізд вітає усі поневолені народи об'єднані в АБН — і поза ним — для спільної боротьби проти московського імперіалізму за їхнє визволення.

13. Зізд вважає, що з огляду на важливі пемерні в міжнародній ситуації питання органіч-

ної консолідації українських сил набирає гострої актуальності, але стверджує, що Українська Національна Рада могла б стати таким консолідаційним осередком щойно тоді, коли б зясувала своє позитивне ставлення до українських Церков, визнала ясно і без застережень збройну боротьбу УПА, дала можливість стати до співпраці всім іншим українським політичним напрямкам, зокрема, щоб узгідила свою діяльність з політичним проводом визвольної боротьби на українських землях, Українською Головною Визвольною Радою.

14. Зізд висловлює побажання до Державного Дептаратменту у Вашингтоні надати радіо-передачам "Голосу Америки" в українській мові зміст сприятливий для українського народу і доцільний для скріплення його сили в боротьбі з московсько-большевицьким імперіалізмом.

П О Ж Е Р Т В И

НА ВИЗВОЛЬНИЙ ФОНД:

Осередок СУМА Трой	\$ 25.00	Лягнєцевич, Осип Райца, Іван Ружило, Василь Ткачунь, Василь Грищак, Анна Маковська, Іван Карпук, Михайло Бабюк, Юлія Дяківська, Володимир Криса, Михайло Меленчук, Михайло Турчин, Гілярій Мандзій, Богдан Мандзій, Франко Райца, Михайло Мандзій, Юрій Тищенко, Іван Дусанівський, Михайло Микітів, Яків Мандзій, Тиодозія Сидорак, Павло Гадач, Микола Безверхий, Михайло Кузьма, Евстахій Дяківський, Михайло Качунь, Володимир Девончук, Осип Шарван, Петро Райца, В. Ковецький, Степан Ковалівський, Гілярій Савущак, Іван Балицький, Теодор Осадчук, Михайло Фліс, Микола Пітула, — Збірку перевели М. Будас і Петро Осадчук.
Відділ ООЧСУ Картерет (академія в честь ген. Т. Чупринки	29.00	Разом
Відділ ООЧСУ Байон — Академія ген. Т. Чупринки: зложили: по \$3.00: С. Равриш; по \$2.00: Г. Божник; по \$1.00: Д. Бойчук, Т. Брисловський, Ф. Музичка, Д. Онуляк, М. Гаврилюк, М. Дворський, Т. Драганчук, М. Шкодин, М. Кормелюк, С. Готра, С. Гупаловська, М. Кудрин, Ю. Кормелюк, В. Федорик, В. Сірий, І. Лабай, І. Ванько, Вас. Сірий, І. Дрозд. Дрібними \$2.30. Разом	26.30	69.00
Відділ ООЧСУ Перт Амбой, Академія сл. п. ген. Т. Чупринки	35.00	Відділ ООЧСУ Нью Йорк: збірка на хрестинах у п. Катерини і Григорія Пилипів; за ініціативою п. Василя Кліщука зложили: по \$5.00: Катерина і Григорій Пилипів, Анна і Володимир Зазулькевичі, Надія і Павло Микитиц, Василь Кліщук; по \$2.00: Степан Маслій; по \$1.00: Юзефіна і Микола Черник, Анна і Василь Щопа, Іван Маслій
Відділ ОOЧСУ Філаделфія: збірка на хрестинах у п. Кусенів	17.25	25.00
Відділ ОOЧСУ Філаделфія: Академія сл. п. ген. Тараса Чупринки	25.00	Відділ ОOЧСУ Філаделфія: за ініціативою п. Федора Дубчака зібрано на світах у К. Регі ..
Відділ ОOЧСУ Міннеаполіс	7.00	Катерина і Григорій Пилипів, Анна і Володимир Зазулькевичі, Надія і Павло Микитиц, Василь Кліщук; по \$2.00: Степан Маслій; по \$1.00: Юзефіна і Микола Черник, Анна і Василь Щопа, Іван Маслій
Відділ ОOЧСУ Гітсбург — Свято Державности	30.00	Відділ ОOЧСУ Бофало: збірка на хрестинах у панства Ярослави і Василя Райци та їх дочки Любки зложили: по \$5.00: Іван Пастернак; по \$4.00: Теод. Паньків, Ілярій Пацуга; по \$3.00: Михайло Осадчук; по \$2.50: Михайло Мандзій по \$2.00: Михайло Завадзівський, Василь Рай-
Відділ ОOЧСУ Нью Йорк — весілля Віри Кальницької з п. Василем Райцю: за ініціативою п. Степана Гуцала зложили: по \$5.00: Степан Гуцал, Марія Будас, Петро Перцак; по \$2.00: Михайло Іvasьkіv, Володимир Папуга, І. Р., Василь Райца, Іван Башляк, О. П., Ярослав Іvasьkіv; по \$1.00: Петро Бухта, Ігнат Іvasьkіv, Богдан Кормелюк, Михайло Паньків, Іван	27.75	

ца, Теодор Пастернак; по \$1.50: Петро Прендота, Степан Мандзій; по \$1.00: Любомир Головатий, Іллярій Парацій, Іван Перцак, Зоя Завадівська, Смільвестер Шиманський, Михайло Артимович, Степан Машталір, Петро Мандзій; дрібними \$0.25. Разом		Балко, Попович Петро; по \$3.00: д-р Ярослав Слюзор; по \$2.00: Василь Герболка, Корнель Василік; по \$1.00: Андрій Семів, Іван Пригода, Баран, Михайло Венген. Разом	21.00
Англомовні передачі	25.00	Відділ ООЧСУ Бінгемтон (зібрана на святі О. Басараб)	16.45
Відділ ОOЧСУ Гартфорд: зібрана на весіллі у п. Павла Хибала з п. Галиною Василенко; зібрано за ініціативою п. Романишина, голови Відділу, та пп. Медицького і Будаса на Візвольний Фонд	10.75	Степан Майк, Маямі, Флорида: новорічна зібрана: по \$2.00: інж. Е. Ляхович, Степан Майк; по \$1.00: д-р Юрій Терпаковець, д-р Марія Терпаковець, Осип Магала, Ева Слободян, о. Мирон Созанський, Андрій Криховецький, Теодор Стах, Богдан Остапюк, Теодор Мелугук, Микола Демчина, Богера, Лонгин Садівський; по \$0.50: Микола Мадлага	16.50
Відділ ОOЧСУ Нью Йорк: зібрана на хрестинах малої Олесі у панства Балків: за ініціативою п. Василіка Корнеля зложили; по \$5.00: Петро	56.25		

ЗБІРКА НА КОЛЯДУ

ВІДДІЛ ОOЧСУ НЮ ЙОРК, Н. Й.

Листа ч. 31 — збірщик І. Вівчар:

по \$5: Іван Вівчар, Василь Медюх; по \$3: Іван Ринчак; по \$2: Михайло Данкевич, Тарнавський, Петро Гура, Григорій Басараб, Мирон Корната; по \$1: Олекса Сивак, Осип Пацура.

Листа ч. 32 — збірщик Михайло Гранківський, Стейплетон, Н. Й.

по \$5: о. Василь Федаш, Д. Лозинський, І. Макар, М. Гранківський, В. Шудан, Р. Почтар; по \$3: П. Вазига, М. Решитник; по \$2: Д. Довгий, С. Торбин, Карпів, Д. Хвостик, І. Корпан, А. Кривий, В. Стичак, Ф. Нетреба, В. Каравандович, М. Масковіта, С. Левків, В. Геба; по \$1: Теодор Кузенко, Михайло Беліців, К. Герліс, А. Дервіц.

Листа ч. 33 — збірщик Михайло Гранківський, Стейплетон, Н. Й.

по \$5: Т. Матенька, Михайло Чубатий; по \$3: А. Ласів, І. Геба, І. Гранківський; по \$2: К. Гуль, С. Дзера, А. Магомед, Баран, А. Демкович, К. Наконечний, В. Баран, П. Гелешевський, П. Підскальний, О. Місіянович, І. Гега, д-р І. Подригуля, Т. Левків, О. Савіцький, Гр. Гранківський; по \$1: Михайло Гуль, П. Рій, А. Наконечний, Барильський, І. Геба, Б. Геба, С. Білоус, М. Грицина, В. Белей, Ю. Крепкій, П. Кукицяк, Н. Слободян, Олекса Карпіка, П. Гіцький, І. Швайлик.

колядували: Михайло Гранківський, Григорій Кравчук, Іван Макар, Дмитро Лозинський, Володимир Шудан, Теодор Матенка.

Листа ч. 34 — збірщик Ілля Шевчук, Нью Йорк:

по \$5: Т. Микитин; по \$3: Г. Пилипів; по \$2: Ілля Шевчук, Василь Кліщук, А. Цупа; по \$1: Володимир Бакалець, Тиміш Шевчук.

Листа ч. 35 — збірщик Михайло Микитин, Нью Йорк:

по \$3: Михайло Микитин, Дмитро Осадчук, Теодор Шмига; по \$2: Григорій Дмитрік, Іван Малець; по \$1: Володимир Пахульський, Микола Дворян, Панько Букшак, Іван Абрамець, Василь Климко.

Листа ч. 36 — збірщик Зиновія Лавришко: \$30.

Листа ч. 37 — збірщик Степанія Деревянка:

по \$1: Михайло Була, Володимир Штайнберг, Осип Гембара, Степанія Деревянка, Володимир Хробак.

Листа ч. 38 — збірщик Х.:

		по \$2: Юрій Мачула, Н. Цимбалісти, Т. Барабан; по \$1: Микола Кунька, Антін Сович, Филимон Сусак, Н. Хоманчук, Бартків, Назар, В. Якимович, Осип Карпінський, Степан Чума, Мирон Пасловос, В. Фенцир, І. Волошин, П. Карпишин.	
		Листа ч. 39 — збірщик Х.:	

Листа ч. 39 — збірщик Х.:

по \$5: Петро Лапчак; по \$2: Іван Демків, Атанас Федоляк, Степан Демчинин, Мирослав Сладобудх, Евген Лапичак, Дмитро Докор, Анатоль Борисов, Михайло Лехіцький; по \$1: Рудольф Мандзій, Теодозій Савків, Степан Бартко, Іван Трач, Володимир Будзяк; по \$1.50: Василь Магаль, Дрібні \$0.50.

Листа ч. 40 — збірщик Петро Балко:

по \$3: Михайло Венгер, Михайло Орліцький, Александр Шумило; по \$2: Василь Матій, Петро Литвин, Ена Бойко, Василь Якимів, Михайло Гричесевич, Іван Хома, Василь Ткачук, Петро Балко, Михайло Мороз, Корнель Василік, Дмитро Доскуч, Юрій Кисілевський, Марія Півторайко, Іван Пригода; по \$1: Порфирій Панькевич, Теодор Музичка, Богдан Лантвіт, Р. І. Голод, В. Давиденко, Александр Стелок, Іван Бакович, Михайло Ільків, Михайло Товарицький, Анна Дутко, Дмитро Качоровський, Теодор Гаталяк, Володимир Степанік, Дмитро Бліш, Фільфед Бракун, Григорій Яроса, Степан Трінь, Іван Луцик, Павло Литвин, Адам Сидорук, Микола Кифор, Михайло Лев, Осип Дорош. Дрібні \$1.

Листа ч. 41 — збірщик Павло Поліщук:

по \$3: Гарман; по \$2: Павло Поліщук, Павло Михальчук, Ярослав Легута, Богдан Антонишин, Василь Заганяч, Степан Марко, Михайло А.; по \$1: Роман Ковалів, Семен Свінтух, М. Качинський, Д. Садова, Мадера П., І. Шудло, С. Дутковська.

Листа ч. 42 — збірщик Михайло Ривак, Асторія, Н. Й.

по \$5: Микола Ривак, Яків Гаврилко; по \$1: Йосиф Крилейза, Степан Секрета, Михайло Лівицький.

Листа ч. 43 — збірщик Оля Гладишовська, Нью Йорк:

по \$2: А. Гладишовська; по \$1: О. Гладишовська

Листа ч. 44 — збірщик Ярослав Гуменюк:

по \$5: Скубова; по \$3: М. Трипальюк; по \$2: Степан Бардигула, В. Ліщинський, Омелян Макогін; по \$1: М. Грицковян, Роман Маць, І. Мокляк, Степан Сусь, Олекса Сусь, Гр. Сливка, Ярослав Гуменюк.

- Листа ч. 45 — збірщик Осип Пайончківський, Нью Йорк:**
по \$5: Юрій Мадей; по \$3: Осип Пайончківський, Іван Цвік Сторе, д-р Степан Стек; по \$1: Михайло Олексів, Василь Антошків, Іван Бігусяк, Н. Балас, Стах Короташ.
- Листа ч. 46 — збірщик Володимир Повзанюк, Нью Йорк:**
по \$5: Петро Ікалович; по \$2: М. Макарчук, Гарвакс Друг Сторе; по \$1: Володимир Заяць, Грицковян.
- Листа ч. 47 — збірщик Іrena Повзанюк, Нью Йорк:**
по \$2: Марія Близнак; по \$1: Іванна Бенцаль.
- Листа ч. 48 — збірщик Андрій Ясний, Нью Йорк:**
по \$2: Д. Олінік, Хомін, Стефка Морозович, Андрій Полящук; по \$1: Андрій Ясний, Йосиф Дідик, Іван Гупало, Mr. Mc. Гупало, Петро Коваль, Михайло Чорний, Михайло Гури, Василь Анатіш, Дмитро Степан, Михайло Дроздик.
- Листа ч. 49 — збірщик Богдан Вітюк, Нью Йорк:**
по \$3: Мирослав Микитів, Іван Дусамурський; по \$2: Богдан Вітюк, Іван Вітюк; по \$1: Володимир Грех.
- Листа ч. 50 — збірщик Григорій Мокляк, Нью Йорк:**
по \$3: Іван Виняр; по \$2: М. Г., Р. Фенчинський; по \$1: Юрко С., Роман Вишневенко, М. Різник, Т. Н., Т. Німировський, І. Шуркевич, Іван Щудла, Олександер Нугодга, М. Гендза, Петро Казимінчук, В. Чукурин, Петро Захарчук, А. Лектей, Т. Мончук, Стефанія Ялів.
- Листа ч. 51 — збірщик Теодор Боднар, Нью Йорк:**
по \$5: Ярема Петро, Іван Ромашко, Роман Осінчук, Книгарня Сurma, Кривчик, Степан Коубаснюк, Стефанія Галичин; по \$3: Петро Чорний; по \$2: Микола Мудрейко, Володимир Кульба, Степан Ч., І. Кріз, д-р Микола Сидор, Камавка, М. М. Богдан Пирожак, Вулаграка; по 1.50: Заклинський; по \$1: Микола Олійник, Григорій Ковердович, С. Тарасюк, Т. Боднар.
- Листа ч. 52 — збірщик Ілля Шевчук, Нью Йорк:**
по \$2: Ілля Шевчук.
- Листа ч. 53 — збірщик Василь Наум, Нью Йорк:**
по \$3: Михайло Коверко; по \$2: Івано Наконечний, Василь Наум, Корнило Лучко, Микола Бойчук, Микола Ганущак, Й. Войтович, Іван Герчик, А. Мулик, Степан Ковалівський; по \$1: Михайло Рудик, Андрій Кекіш, Григорій Чорний, Петриш, Іван Підгаєцький, Ілько Сливка, Ольга Пусар, Х. Х., Василкевич, Х. Х., Василь Заганяч, Марія Смолій; дрібними \$0.50.
- Листа ч. 55 — збірщик Микола Василюк, Нью Йорк:**
по \$5: Микола Василюк, Яків Палій, Ярослав Біланюк, Іван Петраш, Платон Стасюк, Нікон Головінський, Генрік Гебті; по \$2: Стах Стефанів, М. Макарчук.
- Листа ч. 56 — збірщик Василь Расяк, Нью Йорк:**
по \$5: Сильвестер Костик, Василь Расяк; по \$2: Зенон Кравець; по \$1: Осип Дутковський, Антін Олійник, Петро Ямняк, Іван Івасів.
- Листа ч. 57 — збірщик Михайло Юзенів:**
по \$5: Лев Гладчук, Володимир Криса; по \$3: Іван і Стефа Олійник; по \$2: Богдан Василюшин, Михайло Суський, Зенон Бойко, Володимир Клачко, Іван Юшкевич, Іван Гірняк, Мирослав Шмігель, Іван Винник, Михайло Білоус, Леся Савин, Ярослав Салачинський, Евген Івашків, Роман Ганкевич, Григорій Мідляк, Ярослав Петеш, Володимир Грицин, Михайло Юзенів; по \$1: Богдан Титла, Оля Цибик, Петро Ковалюк, Маркіян Титла, Лев Макогін.
- Листа ч. 58 — збірщик Р. Серафим, Нью Йорк:**
по \$2: Р. Серафим, О. Дацків; по \$1: М. Децкій, О. Гивель, С. Селичіпський, О. Н..
- Листа ч. 60 — збірщик Сильвестер Костик, Нью Йорк:**
по \$5: Сильвестер Костик.
- Листа ч. 61 — збірщик Михайло Фурда, Нью Йорк:**
по \$2: Михайло Фурда; по \$1: Слайка Олекса.
- Листа ч. 62 — збірщик Стойко, Нью Йорк:**
по \$5: Ярослав Петеш, О. Савчинський; по \$2: Володимир Стойко, д-р Іван Новаківський; по \$1: Мартинів, О. Карпинець, Зенон Бойко.
- Листа ч. 63 — збірщик Ярослав Галатин, Нью Йорк:**
по \$5: Ярослав Галатин; по \$1: Теодор Шахнович.
- Листа ч. 64 — збірщик Ярослав Самійло, Нью Йорк:**
по \$2 Ярослав Самійло; по \$1: Володимир Козак, Григорій Мончук, Василь Середюк, Дмитро К., д-р М. Сидор, Роман Керницький, Софія Семанюк, Антін Яворський, Онуфрій Данилишин, Дмитро Онушкович, Степан Чайківський. Дрібними \$0.50.
- Листа ч. 65 — збірщик Теофіль Дякун, Нью Йорк:**
по \$5: Теофіль Дякун; по \$3: Марія Призняк; по \$2: Дмитро Дмитрів, Йосиф Луківський; по \$1: Антін Шмуль, В. Комар, Тринінєвський.
- Листа ч. 66 — збірщик X., Нью Йорк:**
по \$2: Ярослав Зазуляк; по \$1: Володимир Юрковський, Іван Фінник, Василь Кобринський, Осип Романишин. **Лисан ч. 69 — збірщик мгр. Володимир Грицин, Нью Йорк:**
по \$100: Філіп Кучерак, Лонг Айленд, Н. Й. ВІДДІЛ ООЧСУ ЙОНКЕРС, Н. Й.
- Листа ч. 396 — збірщик Зиновія Мороз:**
по \$5: Українсько-Американський Клуб; по \$3: В. Шевців; по \$2: Зиновія Мороз, Дмитро Глушко; по \$1: Роман Борковський, Юрко Ковальчик, Михайло Зварич, Григорій Панчук.
- Листа ч. 398 — збірщик С. Коцибала:**
по \$1: С. Коцибала, М. Домків, О. Клос, Амелія Вакян, д-р Кіналь, В. Вовчук.
- Листа ч. 399 — збірщик Степан Гель:**
по \$5: Відділ ООЧСУ; по \$1: Степан Гель, В. Подоляк, Микола Боль, Т. Періг, М. Саламон, Осип Кудрик; дрібними \$1.50.
- Листа ч. 400 — збірщик Роман Глушко:**
по \$2: Роман Глушко; по \$1: Михайло Шашкевич. ВІДДІЛ ООЧСУ БІНГЕМТОН, Н. Й.
- Листа ч. 421 — збірщик Василь Гірний:**
по \$2.25: мгр. Василь Гірний; по \$2: Роман Ключаний; по \$1: Іван Тереля, Евстахій Клачаний.
- Листа ч. 422 — збірщик Василь Гірний:**
по \$5: д-р Ярослав Кукурудз; по \$3: Іван Іванейко; по \$2: Остан Короней, Марія Василів, Володимир Феданків, Володимир Лукасевич; по \$1.50: Петро Пліс; по \$1: Е. Злеб, Петро Добрянський, Петро Сальків, д-р Володимир Кокорудз, Іван Шмирко, Михайло Тушницький, Степанія Євчук, Василь Іваношин, Пилип Пиріг, Михайло Крайник, Дмитро Бабій, Григорій Пригода, Павло Опацький, Василь Солецький.
- ВІДДІЛ ООЧСУ БАЛТИМОР (Куртіс Бей), МД.**
- Листа ч. 442 — збірщик Володимир Блашків:**
по \$2: Ярослав Боднарук, Дамян Стельмах; по \$1: Володимир Блашків, Михайло Кравчик, Петро Зазуляк, Іван Грицківський, Евстахій Костів, Михайло Гірняк, Богдан Гудима, Михайло Серединський, Михайло Смоляк, Михайло Райца, Петро Войтович, Матвій Бугай, Григорій Костів.

Листа ч. 444 — збірщик Улім Бабяк:

по \$5: Яків Семенків, Теодор Чорній, Степан Івашко, Семен Кузик; по \$2: Іван Радь, Евген Снігур, Володимир Гнатюк, Іван Тремба, Іван Беньовський; по \$1.50: Микола Возьний; по \$1: Теодор Мікула, Михайло Войтович, Касяня Панас, Семен Войтович, Григорій Войтович, Василь Верній, Василь Захарків, Іван Малко, Михайло Гринчичин, Сідляк, Олександра Іваневич, Семен Поліщук.

Листа ч. 445 — збірщик Микола Турік:

по \$10: Петро Ємха, Михайло Дембовський; по \$3: о. Олександер Кобрин, Григорій Іваневич; по \$2: Володимир Стельмах, Дмитро Царик, Михайло Темнюк, Михайло Тищенко, Петро Цанак; по \$1.50: Роман Більчак, Д-р Степан Воляник; по \$1: Богдан Демянчук, Дмитро Головей, Володимир Венгер, Андрій Пельц, Степан Купчик, Іван Павлюк, Іван Крашевський, Микола Яремко.

Листа ч. 446 — збірщик Лев Юзенів:

по \$5: Маріян Янюк; по \$3: о. Роман Ганас, Осип Констанкевич, Василь Посацький, А. Кусик; по \$2: Клим Бабяк, Микола Турік, Остап Хархаліс, Степан Курилас, Володимир Курило, Степан Приймак, Яків Лисиманка, Михайло Гойн, Тома Базай, Степан Гуменюк; по \$1: Іван Конарський, Галина Мартинів, Михайло Яворський, Володимир Чорнодольський, Дмитро Ємха, Остап Стельмах, Андрій Захарків.

Листа ч. 447 — збірщик Лев Юзенів:

по \$2: Лев Юзенів; по \$1: Андрій Чорний, Василь Верлій, Микола Муцин, Іван Смоляк.

ВІДДІЛ ООЧСУ АМСТЕРДАМ, Н. Й.**Листа ч. 479 — збірщик Осип Пащак:**

по \$2: Михайло Романів; по \$1: Володимир Крамар, Михайло Філь, Евген Бартошик.

Листа ч. 480 — збірщик Осип Пащак:

по \$5: Михайло Мельничук; по \$3: І. Кохарук, Войтович; по \$2: Борис Губка, Антін Теплий, Роман Грицак, Ярослав Почапський; по \$1: Зенко Маславський, Василь Ільницький, Добрянська, Дмитро Олійник, Марія Ружицька, Анна Каша, Степан Сивик, Андрій Кріспіл, Панас Шевченко, Микола Андрухівський, Микола Магера, Василь Федорак, Ігнатій Кволик, Григорій Іваноњків, Дмитро Головацький.

ВІДДІЛ ООЧСУ БАЙОН, Н. ДЖ.**Листа ч. 491 — збірщик Дмитро Онуляк:**

по \$5: Дмитро Онуляк, Мирон Кушпір; по \$7: Іван Працин; по \$1: Степан Тріска, Петро Мартинів, Олександр Драганчук, Фамула Сем.

Листа ч. 493 — збірщик Михайло Шкодин:

по \$5: Микола Кормелюк; по \$3: Михайло Яворський, Іван Ванько; по \$2: Іван Мамота, Ярослав Шеремета, Іван Ярошевський, Богдан Гупаловський, Степан Думський; по \$1: Володимир Совінський, Стенлій Румян, Степанія Галькевич, Василь Александров, Василь Александров.

Листа ч. 494 — збірщик Василь Віntonів:

по \$5: Василь Віntonів, Василь Іванишин, Микола Гаврилюк, Михайло Дилинчук; по \$1: Дмитро Чиж, Василь Крилик, Григорій Саган, Петро Буковинський, Іван Дрозд, Григорій Божик.

Листа ч. 495 — збірщик Михайло Шкодин:

по \$5: Ілля Пасічняк; по \$2: Василь Склярський, Дмитро Бойчук, Юрко Грабовецький, микола Шишків; по \$1:

Анна Степка, Михайло Зарічний, Осип Комарницький, Лев Федак, Микола Скоба, Олена Башків, Луцян Залескі, Франко Рузецкі, Юрко Тилешевський, Григорій Антош, Анна Матіаш, Марія Матіаш, Марія Тойко, Софія Галькевич, Марія Незнайоменко, Роман Фелип, Михайло Шкодин.

Листа ч. 496 — збірщик Василь Патрічук:

по \$5: Василь Віntonів; по \$3: М. Малиняк, Михайло Гринько; по \$2: Василь Фидорик, Михайло Кондраш, Михайло Смерека, Василь Швидко; по \$1: Василь Петрінчук, Степан Сколій, Микола Лайко, Віктор Новицький, Лесь Гриник, Микола Гнєс, Яким Павлишин, Василь Ліновий, Юрій Мончак, Іван Щепанюк, Михайло Шегда, Василь Мартинів, Ант. Комарницький, Проць Капець; дрібні \$0.50.

Листа ч. 498 — збірщик Лев Бачинський:

по \$5: А. Бачинський; по \$2: Степан Кебало; по \$1: Михайло Когут, В. Бачинський, Микола Мороз, Петро Кудрик, Микола Маньків, Андрій Басараб, Михайло Польовий, Микола Бабяк, Стас Шомек.

Листа ч. 500 — збірщик Микола Кормелюк:

по \$5: Марія Онуляк, Василь Віntonів, Микола Гаврилюк, Михайло Романчук, Ігор Химіч; по \$3: Василь Сірій, Михайло Міндяк; по \$2: Мирон Солошинка, Степан Готра, Григорій Божик, Ярослав Сірій, Віктор Новицький, Михайло Андрусинин, Іван Свищук; по \$1: Тома Драганчук, Іван Лабай, Володимир Козак, А. Букшований, Петро Юрчишин, Микола Лойко, Яцко Лаврів, Михайло Куклішин, Володимир Сірій.

ВІДДІЛ ООЧСУ ТРЕНТОН, Н. ДЖ.**Листа ч. 521 — збірщик Зенон Федорович:**

по \$2: Зенон Федорович; по \$1: Д-р Зенон Городиський, Я. Гафткович, Василь Савула, Степан Шабатура, Роман Казимир, Олекса Петришин, Василь Коваль, Василь Симчук, Петро Чоп, Михайло Шинкарчук, Олекса Яремішин, Андрій Турчин, М. Кардаш, І. Івашко, Яків Бірман; дрібними \$3.25.

Листа ч. 522 — збірщик Іван Парута:

по \$2: Онуфрій Пилип'як; по \$1: Іван Бойцун Іван Костюк, Іван Бігун, Романа Мицькі, Ярослав Лабка, Іrena Скрипчук, Микола Кровіцкі, Тиміш Стиранка, Павло Малиновський, Анастазія Вольчинська, Дмитро Мельник, Іван Фурік, Микола Зарицький, Іван Барута; по \$1.50: Михайло Кащук; дрібними \$3.

Листа ч. 523 — збірщик Григорій Зробок:

по \$1: Григорій Зробок, М. С.

Листа ч. 524 — збірщик Петро Возняк, Моррисвілл, Па.:

по \$2: Михайло Мельник, Петро Клименко, Іван Ігнатко, Петро Чародій; — по \$1: Петро Возняк, Василь Поронюк, Михайло Кузів, Михайло Логін, Михайло Волинець, Ілько Купецький; дрібними \$0.50.

Листа ч. 525 — збірщик Іван Парута, Трентон:

по \$5: Михайло Кузів, Григорій Кіналь; по \$2: Дмитро Пущила; по \$1: Степан Дадерко, Теодор Панасевич.

Листа ч. 526 — збірщик Михайло Головчак, Брістоль, Па.:

по \$2: Василь Головчак, Яків Лужецький, Іван Дзінdziора, Микола Блендей; по \$1: Михайло Головчак, Володимир Стебельський, Юліян Головчак, Осип Дмитришин, Марія Дмитришин, Тимко Досяк, Юстина Головчак, Теодор Фмонт, Ольга Мигашко, Осип Ячиник.

Листа ч. 527 — збірщик Іван Понятишин, Трентон:

по \$2: Понятишин; по \$1: Осип Гоянюк.

Листа ч. 528 — збірщик Михайло Глушок, Трентон:

по \$1.50: Михайло Мрочко; по \$1: Юрко Криса, Володимир Гоевич, Богдан Дубик, Евген Бондаренко, Михайло Глушко.

Листа ч. 529 — збірщик Михайло Дзюбас, Трентон:

по \$2: Михайло Дзюбас, Григорій Глушок; по \$1: Роман Ганічак, Іван Грибовський, Сильвестер Петрунак, Анастазія Бойцун, Михайло Надрага, Катря Конасевич.

Листа ч. 530 — збірщик Михайло Шевців, Моррисвілл, Па.:

по \$5: Михайло Шевців; по \$2: Микола Шлапак; по \$1: Яким Паньчишин, Микола Колодій, Степан Шилкевич.
ВІДДІЛ ООЧСУ МІННЕАПОЛІС, МІНН.

Листа ч. 541 — збірщик М. Сех (підписи нечиткі):

по \$1: М. Сех; дрібними \$1.

Листа ч. 547 — збірщик Григорій Лучків (підписи нечиткі):

по \$2: Василь Амброзяк, Іван Машталір, Михайло Коцак, І. Лісович, Михайло Кухарський, Петро Козак, Ярослав Давидович, Володимир Кос, Ілля Паршин, Федір Луців; по \$3: Віктор Филипович; по \$1: Гілярій Підгайний, Магвій Вовчак, Василь Кулік, Олекса Вдовиченко, Петро Гайва, Осип Колодницький, Богдан Гупал, Іван Артим, Степан Тринька, Гончаренко, М.

Листа ч. 548 — збірщик Григорій Лучків (підписи нечиткі):

по \$5: Григорій Гарасим, Михайло К.; по \$4: Михайло Вихор; по \$2: Осип Покотило, Михайло Івашкевич, Дмитро Гусак, Юрій Никифорук; по \$3: Іван Прокошюк, Микола Бойко; по \$1: Іван Турчиняк, Антін Процай, Осип Грицун, Іллярій Папіж, Іллярій Ригайлло, Юрій Вдовиччин, Василь Ма-

**УМОВИ ПЕРЕДПЛАТИ „ВІСНИКА“
В ЗДА. І КАНАДІ**

Передплата на рік	\$2.00
Передплата на півроку	1.25
Ціна окремого примірника50
Передплата для Канади на рік	2.50

Всі передплати, зокрема з Канади, треба надсилати грошевим переказом (монеї ордер), або в звичайних листах, на адресу адміністрації журналу.

Банкові чеки й грошеві перекази треба виповнювати на адресу:

“V I S N Y K”

P. O. Box 304, Cooper Sta., New York 3, N. Y.

Про всякі зміни адреси прохаемо негайно повідомляти адміністрацію, рівночасно подаючи і свою дотеперішню адресу.

Адміністрація.

цьо, Максим Амброзяк, Роман Віндяк, Евген Карпяк, Микита Муха, Андрій Чіхрай; дрібними 0.75.

Листа ч. 549 — збірщик Григорій Лучків (підписи нечиткі):

по \$3: Михайло Іванок; по \$2: Василь Крайняк, Василь Крамарчук; по \$1: Григорій Крамарчук, Олекса Колодницький, Іван Вакіряк, Григорій Лучків, Олександер Крамарчук.

ВІДДІЛ ООЧСУ АЛЛЕНТАВН, ПА.

Листа ч. 576 — збірщик Василь Кацапір:

по \$5: Михайло Путко, Літки, Іван Федорак, Чубенко Теодор; по \$3: Іван Стасів, Лука Облещук, Іван Береза, Василь Ковалік; по \$2: Андрій Проць, о. д-р Левицький, Петро Г. Михайло Баранечник, Романів, Гришко, Степан Муха; по \$1: Дмитро Хирват, Максим Чавко, Осип Сирук, Іван Сеган, Юрій Цепкій, Іван Павлюк, Василь Збевдеш, Іван Любоз.

Листа ч. 577 — збірщик Василь Кацапір:

по \$5: Дмитро Кметь, Василь Огородник; по \$3: Микола Пукшин, Андрій Войцікевич; по \$2: Іван Процик, Дмитро Гудз, Ярослав Карпяк, Іван Кулик; по \$1: Осип Лемега, Базиліяк, Олекса Мотузко, Рудольф Гаклер, Петро Мондза, Михайло Романів, Теодор Демчук, Осип Проць, Степан Кацапір, Яків Зінченко, Василь Близоцький, Іван Баран, Іван Вус; дрібними \$0.50.

Листа ч. 578 — збірщик Василь Кацапір:

по \$5: Михайло Іванік; по \$3: Іван Швець; по \$1: Філіпп Сулим.

Листа ч. 579 — збірщик Василь Кацапір:

по \$4: Григорій Лозинський; по \$3: Михайло Качмар; по \$2: Василь Кацапір.

Листа ч. 580 — збірщик Василь Кацапір:

по \$10: Парафія св. Йосафата в Бетлегем, Па. Муж Довіра Мирослав Кальба, Омага, Небраска.

Листа ч. 681 — збірщик Василь Небесняк:

по \$5: Василь Небесняк, Михайло Каліта, Прокіп Стєневич, Михайло Маловіка, Петро Віткович, Плоский Володимир; по \$3: Володимир Столлярський; по \$2.50: Павло Труш, Іван Воробець; по \$2: Придовий Андрій, Михайло Воробець, Степан Ямурса, Володимир Продовус, Данило Огородник, Олександер Продовус; по \$1: Семен Кравчук, Роман Панасюк, Осип Хай, Олекса Кушмир, М. Мороз, Теофіля Романишин, Степан Багрій, Петро Сітінський, Бігуняк Михайло, Василь Мазурник, Петро Молюк, Евстахій Солонинка, Григорій Ткачук; дрібними \$1.

(Продовження буде)

„ВІСНИК“ — ОРГАН ООЧСУ

Редактує Колегія

Відповідальний редактор

Ігнат М. Білинський

Адреса:

O. D. F. F. U.

P. O. Box 304, Cooper Station

New York 3, N. Y.